پیشەوای دانایی

لوقمانی حەکیم

نوسەر : عبدالباقی یوسف

وەرگێران و تایپ : هەڤاڵ گەردی

•

پەیجی هەڤاڵ گەردی لە فەیسبووك

PDF4Kurd

Haval Gardi

https://www.facebook.com/havalgardi/

یوتوبی هەڤاڵ گەردی

https://www.youtube.com/havalgardi

•

بەشی یەکەم

کۆیلە ڕەشپێستە باڵا کورتە لێو ئەستورە پانی قلێشاوە جوانڕۆ هێمنەکە سەرقاڵی گوزەرانی بوو .

لەناو کۆیلەکانی تری هاوڕێ دا وەك گەورە مامەڵەی دەکرد ، بەیانیان زوو لەگەڵیان دەچوو بۆ دار کۆکردنەوە ، لەهەموو خۆشی و ناخۆشییەکدا لەگەڵیاندا بەشداری دەکرد ، لەیەك ژوردا لەگەڵ ئەواندا دەخەوت ، هەر لەگەڵ ئەوانیشدا بەیانی دەکردەوە ، بەر لە هەمووان لەخەو هەڵدەستاو دوای هەمووان دەخەوت.

خواردن و خواردنەوەی لەگەڵ ئەواندابو ، تا درەنگانی شەو لەگەڵیاندا دەمایەوە بەخۆشییان دڵخۆش دەبو ، بە ناخۆشیان دڵتەنگ دەبوو .

بۆ تەنیا ساتێکیش وای نەدەکرد هەست بکەن ئەویش وەك خۆیان کۆیلەیە ، چ لە شێوازی گفتوگۆیدا ، یان لە ڕوانیندا ، یان لە گرینگیدان و باش گویگرتن و راستی و گاڵتەجاڕیدا ، یان لە ڕێکخستنی کاتدا یان لە ڕەفتار و تێروانینی تایبەت بۆ ژیان..

هیچ کۆیلەیەك نەیدیبوو تف فڕێ بدات،

هیچ کەس نەیدیبوو بە قاقا پێبکەنێت،

یان تانەو تەشەر لە بونەوەرێك بدات.

هیچ گوێچکەیەك ناڵەناڵی ئەویان نەبیستبوو،

یان بە دەنگی بەرز قسە بکات،

هیچ چاوێك نەیدیوو کاتێك دەچووە سەرئاو،

یان خۆی دەشۆر،

ئەو لە هەر ڕەفتارێکیدا دڵدار و ژیرانەبو،

لەهەر وشەیەك کە لەدەمی دەردەچوو،

یان هەر نیگایەك کە سەیری کەسێکی دەکرد،

لەهەموو کارێکیدا ورد و دووربین بو .

لەکاتی دەست بەتاڵیدا ڕێی بەخۆی نەدەدا لە یاری و گاڵتەو گەپدا بەشدارییان بکات بەڵکو تەنیایی و بێدەنگی و بیرکردنەوەی هەڵدەبژارد.

تەنانەت هەندێکیان کاتێك دەیانویست قسەی لەگەڵ بکەن ترسیان لێدەنیشت ، هەستێکی وایان لەلا دروست دەبو وەك ئەوەی کە خەریکە لەگەڵ گەورەیکدا قسە دەکات ، نەوەك لەگەڵ کۆیلەیەك کە لەگەیاندا دەژی...

کۆیلەکان بەزمانی گلەیی و گازاندە پێیان دەگوت ئەوە چیتە بۆچی یاریمان لەگەڵدا ناکەی ، بۆچی لە هیچ شتێکدا بەشداریمان ناکەی ؟ ئەی تۆش وەکو ئێمە کۆیلە نیت؟ یان بیرکردنەوەی زۆر وای لێکردوی وا هەست بکەی کە بە هەڵە لەگەڵ کۆیلەکاندا دەژی؟

چاو لە چاوەکانیان دەبڕێ،

بەوردی سەرنجی دەمووچاویان دەدات،

سەرنجی ڕوانینەکانیان،

سەرنجی ڕوخساریان دەدات،

بە سەرنجەوە بەرانبەریان دەوەستێت،

بە ڕیزەوە گوێیان لێدەگری ، بەبێ ئەوەی تەنانەت وشەیەکیشی لە دەم بێتە دەرەوە ، لە ترسی ئەوەی نەوەك قسەیەکی هەڵە لە دەمی دەربچێت و بیخاتە پێگەی تۆمەتبار و ئەوانیش دادوەر ، یان ئەو وشەیە ببێتە هۆی پچڕاندنی ئەو پەیوەندییەی کە ئەوانی پێکەوە کۆکردۆتەوە ، ئەو پەیوەندییەی هەموو هەوڵێکی لە پێناو پاراستنی داوە ، بەڵام لەلایەکی ترەوە هەوڵی دەدا وا هەست نەکەن ، کە ئەو نایەوێ قسەیان لەگەڵدا بکات ، ئەو دەربارەی هەندێ شتی دیکە قسەی لەگەڵدا دەکردن ، پێ دەگوتن کە پێویستە ئاگاداری ئەوەبن کە لەلای خوا ئەوان کەمتر نیت لە گەورەکانیان ، پێویستە بۆ تەنیا ساتێکیش بیریان نەچێت کە ئەوان بەندەی خوان و گەورەکەشیان وەك ئەوان بەندەی پەروەردگاری مرۆڤە ئازاد و کۆیلەکانە.

ئەو قسانە دەبوونە هۆی ئەوەی زیاتر ڕیزی بگرن ، زیاتر متمانە بە دانایی و بیروباوەڕی ئەو بکەن ... ئەوان بە ناڕاستەوخۆ هەوڵیان دەدا داوای لیبوردنی لێبکەن لەسەر ئەوەی کە گومانی ئەوەیان پێبردبوو کە خۆی پێ لە ئەوان گەورەترە!

ئەو (لوقمان)ەکەیانە کە هۆگری بوون....

لە تاریکی شەودا ، لەناو پێخەفی بیرکردنەوەدا ئەو لاو ئەو لای دەکرد ، لەناو خەوی قوڵ و پرخەپرخی کۆیلەکاندا دەچووە قوڵایی بیرۆکە یاخیەکانی.

بیری لە هەر کردارێك دەکردەوە کە ئەندامەکانی لەشی ئەنجامیان دابوو

هەر وشەیەك کە لەدەمی هاتبێتەدەر،

هەر وشەیەك بە گوێکانی بیستبێتی،

تەنانەت هەموو ئەو دیمەنانەشی دەهیناوە بەرچاوی کە بینیبونی...

پاشان وەك بونەوەرێك بیری لە بایەخی ژیان دەکردەوە و لەبەر خۆیەوە دەیگوت:

لوقمان ئەو ناوەیە کە تۆ بەکەسانی دی دەناسێنێ ، تۆش ناوی لوقمانیان پێدەناسێنی.

هەرچەند باشتر ناوی خۆت بە کەسانی دی بناسێنی چاکتر دەتناسن..

تۆ لەناو ئەو پێنج پیتەی ناوەکەتدا ڕەنگ دەدەیتەوە،

لە ئاسۆکانیدا تروسکەکانی بیرکردنەوەت دەدروەشێتەوە،

تۆ ئەی لوقمان کوڕی تاریکی و ڕوناکی ئەو پیتانەی ، ئەویش کە

هەر یەکێك لە جولەکانتە،

هی هەر هەناسەیەکت ،

هی هەر هەستێك لە هەستەکانت،

هەر ساتێك لە ساتەکانت،

هەر بونەوەرێك ناوێکی هەیە کە دەیناسێنێ ، هەر ناوێکیش بونەوەرێك دەناسێنێ،

هەر بونەوەرێك بە ناوێك دەست بە ژیان دەکات ، ناوەکەش بە ژیانی ئەو دەست بە ژیان دەکات.

کاتێك خودا ژیانی بەبەر یەکەمین جێنیشینی خۆیداکرد ، نەمری بە ناوەکەی بەخشی..

ئامادەنەبونی ناوەکەت ئامادەبونی نەبونتە

ئامادەنەبوونی ناوت ئامادەنەبونی بونتە!

کاتێك چاکە لەگەڵ ناوەکەتدا دەکەی ناوەکەشت چاکەت لەگەڵدا دەکات.

ناوەکەت خراپەت لەگەڵدا دەکات کاتێك خراپەی لەگەڵدا دەکەی.

خوا ناوی بە هەموو فریشتەکان بەخشیوە...

خوا ناوی بە هەموو مرۆڤێك بەخشیوە...

خوا ناوی بە هەموو ڕووەکێك بەخشیوە...

خوا ناوی بە هەموو گیانەوەرێك بەخشیوە...

ئەگەر لەخۆشت ووردبیتەوە ئەی لوقمان دەبینی کە :

هەر ئەندامێکت ناوێکی هەیە..

هەر هەناسەیەك کە هەڵیدەمژی ناوێکی هەیە..

هەر هەناسەیەك کە دەیدەیتەوە ناوێکی هەیە..

هەر نیگایەکت ناوێکی هەیە..

هەر هەنگاوێکت ناوێکی هەیە..

هەر دەنگێکت ناوێکی هەیە..

هەر دانیشتنێکت ناوێکی هەیە..

هەر وەستانێکت ناوێکی هەیە..

هەر خەوتنێکت ناوێکی هەیە..

جا ئەی لوقمان ببینە کە:

هەر باڵندەیەك کە دەفڕی ناوێکی هەیە..

هەر ئاژەڵێك کە لەسەر زەوی دەڕوات ناوێکی هەیە..

هەر گوڵێك کە دەپشکوێ ناوێکی هەیە..

هەر درەختێك کە گەشە دەکات ناوێکی هەیە..

هەر ڕوەکێك کە دەڕوێت ناوێکی هەیە..

هەر دەریایەك شەپۆل بدات ناوێکی هەیە..

هەرڕوبارێك ئاوی لێبڕوات ناوێکی هەیە..

هەر چیایەك کە بەرز بۆتەوە ناوێکی هەیە..

هەر زەمینێك کە ڕاخراوە ناوێکی هەیە..

بۆ چەند ساتێك لەبیرکردنەوە دەوەستێت، لەناو جێگاکەیدا ئەو لاو ئەولا دەکات ، هەوڵدەدات بخەوێت ، مێشکی ماندوو بووە ، بەڵام هەر بەردەوام دەبێت:

ئەی لوقمان سەرنجی کات بدە:

هەر ساتێك ناوێکی تایبەتی خۆی هەیە...

سات ... چرکە ... خولەك.... کاتژمێر... ڕۆژ ... هەفتە ... مانگ... ساڵ.. وەرز... دەیە ... سەدە....

دواترسەرنجی ژمارەکان بدە :

هەر ژمارەیەك ناوێك تایبەتی خۆی جیاواز لە ژمارەکانی تری هەیە...

سەرنجی ئاسمان بدە:

هەر ئەستێرەیەك ناوێکی تایبەتی خۆی هەیە...

هەر چینێکی هەور ناوێکی تایبەتی خۆی هەیە...

هەر هەسارەیەك ناوێکی تایبەتی خۆی هەیە...

هەر ساتێکی تاریکی ناوێکی تایبەتی خۆی هەیە...

هەر ساتێکی ڕوناکی ناوێکی تایبەتی خۆی هەیە...

ئەوە دەوڵەمەندەی خوایە ئەی لوقمان ، دەوڵەمەندانی زەمین بەبەراورد بەوە چیان هەیە؟ دەوڵەمەندترینی زەمین هەژارترینیانە بۆ دەوڵەمەندی خوا.

بەشی دووەم

لەوەتەی قاچی خستۆتە ئەو شوێنەوە تاو ناتاوێك گەورەکەی بۆ دانیشتن و قسەکردن بانگی دەکات ، داوای لێدەکات باسی تێڕوانینی خۆی بکات بۆ ژیان ، بۆ پەیوەندی مرۆڤەکان بە خواوە ، داوای لێدەکات کە بە تێروتەسەلی باسی خوای بۆ بکات ، پاشان هەندێك پرسیاری تایبەتی لێدەکرد ، کە شەرم دایدەگرت....

گەورەکەی هەندێ کات زۆر ڕێزی دەگرت ، هەندێ کاتیش تەنانەت زەردەخەنەیەکیشی بەرانبەر نەدەکرد.

کاتێك گەورەکەی لە بارودۆخێکی خراپدا بوایە بە توڕەیی پرسیاری لێدەکرد و ئەویش بە ترس و لەرزەوە وەڵامی دەدایەوە ، بەڵام سەرەڕای ئەو ڕووگرژییەش هێشتا هەر وای هەستدەکرد کە ڕێزی دەگرێت و هەر کاتێك لە تەنگ و چەڵەمەیەکدا بێت بەدوایدا دەنێرێت و پرس و ڕاوێژی پێدەکات و وای هەستدەکرد کە گەورەکەی ڕێزی دەگرێت و قسەکانی ئارامی پێدەبەخشێت ، ئەگەرچی هەندێ کاتیش بە توڕەییەوە وەڵامی بداتەوە...

لەلایەکی دی وای هەستدەکرد ، کە گەورەکەی زیاتر پێویستی بەو هەیە نەك ئەو بە گەورەکەی ، چونکە ئەو دەتوانێت شتێکی وای پێشکەش بکات کە کۆیلەکانی تر تەنانەت خۆیشی ناتوانێت ئەو کارە بکات...

ئەو دەیتوانی ڕوداوەکان بە دانایی و تێگەیشتنێکی تەواو تێبگات، بۆیە چاك دەیزانی کە گەورەکەی بۆ ئەوە بانگی دەکات تا ئازارە ڕوحیەکانی لەسەر سوك بکات،یان شوێنەواری ئەو کارەساتانەی بۆ بسڕێتەوە کە تووشی بووە، ئەویش سەرکەوتوانە ئەو کارەی ئەنجام دەدا ، تەنانەت گەورەکەی وا فێرکردبوو کە لە کاتی ڕودانی هەر کارەساتێکی نەخوازراو وا هەست بکات کە ئەوە لە خواوە بووەو هەردەبوو روبدات، بۆیە سوپاسگوزاری خوای دەکرد و بە چاوی ڕێزەوە سەیری لوقمانی دەکرد.

گەورەکەی وای هەستدەکرد کە ئەوەی لوقمان هەیەتی لە پارەو سامان و تەنانەت لە ئازادیش باشترە ، چونکە ئەوەتا کەسێکی کۆیلە ئامۆژگاری کەسێکی ئازاد دەکات...

وەك هەمیشە ، گەورەکەی لوقمانی بانگ کرد ، دوای ماوەیەك خزمەتکارەکان میوە و خواردنیان بۆ هێنا ، دوای ماوەیەك لە دانیشتن و بێدەنگی ، گەورەکەی بە بێتاقەتیەوە پرسی:

ئەی لوقمان تۆ چی لەو دنیایە دەبینی کە من نایبینم؟

لوقمان دەرکی بەوە دەکرد کە گەورەکەی بە بارودۆخێکدا تێدەپەڕێت کە زۆر خەم بۆ دنیا دەخوات ، زۆر بە وردی سەرنجی ڕوخساری دەدات.

گەورەکەی هەر چاوەڕێ بوو تا بزانێ چی دەڵێت...

لوقمان دەستی بۆ میوەکەی بەردەمی درێژکرد و دەستی کرد بە میوە خواردن . دوای میوە خواردن دووبارە بێدەنگ بوەوە.

گەورەکەی دوبارە بە شێوازێکی زۆر نەرم پرسیارەکەی دووبارەکردەوە، دوای ئەوە بە هۆشیاری و حەکیمانە وەڵامی دایەوە:

گەورەم! دنیا کەم و بێ نرخە..

تەمەنی مرۆڤیش تێیدا کەمێکە لەو کەمە..

دوای ماوەیەك لە بێدەنگی گوتی:

تەمەنیشت کەمێکی ماوە لەو کەمی کەمە!

گەورەکەی بەڕێزەوە سەیری دەکرد ، توشی شۆك بوبو، پاشان درێژەی بە قسەکانی داو ، گوتی:

دنیات بە دواڕۆژت بفرۆشە ، هەردوکیان بەدەست دێنی.

پاشان گوتی:

نەکەی دواڕۆژت بە دنیا بفرۆشی ، چونکە هەردوکیانت لەدەست دەچن.

گەورەکەی هەر سەری دەلەقاند و زۆر بە وردی سەرنجی لوقمانی دەدا، لەو کاتەدا لوقمان گۆشەنیگای خۆی گۆڕی و لەڕێی پەنجەرەکەوە سەیری دیمەنەکانی پاییزی کرد ، لەو کاتەدا گوتی :

گەورەم لەوەتەی هاتویتە دنیاوە ڕووت لە قیامەتە و پشتت لە دنیایە..

گەورەکەی یەکسەر هەستایە سەرپێ و گوتی ئافەرین ئەی لوقمان!

ئەویش دریژەی بە قسەکانیدا:

دنیا دەریایەکی قووڵەو زۆر خەڵك تێیدا خنکاون!

پیاوەکە ڕاستەوخۆ گوتی : ئەدی چی بکەین ئەی لوقمان؟

وەك بڵێی گوێی لە پرسیارەکە نەبوبێ درێژەی بە قسەکانیدا : با تەقوای خوا کەشتیت بێت..

پاشان دوای چەند ساتێك لە بێدەنگی ، کە هێشتا هەر لەلای باڵەکۆنەکە وەستابوو و گەورەکەی لە دوایەوەبوو ، گوتی:

با کاری چاکەش کەلوپەلی ناو کەشتییەکەت بێت.

پیاوەکە ئەوەندە بە وردی سەرنجی دەدا وەك بڵێی دەنکە مرواری لە دەم بێنەدەرێ ، ئەویش بەردەوام بوو:

با هەوڵدان بۆ پارێزگاری کردن لە کەلوپەلەکەت قازانجت بێت،

بەڵێ

-ڕۆژگار شەپۆلی دەریایە

بەڵی

کتێبی خواش ڕێنیشاندەرە.

ئافەرین

ڕێگری کردنی نەفست لە ئارەزووەکانت پەتی ڕزگاریتن

خوا بتپارێزێ ئەی لوقمان

مردن کەناری دەریایە

بەڵێ

قیامەتیش ئەو بازاڕەیە کە تۆ بۆی دەڕۆی

بەڵێ

خواش خاوەنیەتی

ڕاستدەکەی ئەی لوقمان

دوای ئەو وتانە ماوەیەك ئارامی و هێمنی لەو شوێنەدا دروستبوو ، وەك بڵێی بە بێدەنگی ئامۆژگاری خۆی کرد..

هەروا بە بێدەنگی مایەو تاو نا تاوێك سەیرێکی گەورەکەی دەکرد، کە دوای ئەو هێرشە دەروونییەی توشی بوبو خەریك بوو وردە وردە ئارام دەبویەوە و ئەژنۆکانی دەلەرزین و چاوەکانی وردە وردە فرمێسکیان دەباراند ، وەك بڵێی داوای لە کۆیلەکە دەکرد مۆڵەتی بدات دابنێشێتەوە و داواش لەو بکات کە دابنیشێتەوەو زیاتر قسەی بۆ بکات.

لوقمان دەرکی بە گرنگی ئەوە دەکرد کە کەسێك داوای ئامۆژگاری بکات و گرنگی ئەو قسانەش کە دەکرێ چارەسەری ئەو کەسە بکات کە بەچاوی ڕێزەوە سەیری دەکات ،

چونكە ئەو خاوەنیەتی ، ئەو بەخێوی دەكات ، لەبەر ئەوە كەمێك دەنگی نزم كردەوە و قورگی گیرابوو و ئەویش لێی نزیك بووەوەو دەستی گرت تا دابنیشێتەوە.

بەڵام گەورەكەی ڕەتی كردەوە كە پێش ئەو دابنیشێت ، لە كاتێكدا ئەو پێشتر داوای لە لوقمان كردبو دابنیشێتەوە ، بۆیە لوقمان داواكەی قەبوڵ كرد و پێكەوە دانیشتنەوە ، پاشان لە قسەكانی بەردەوام بوو :

گەورەم بەدوای دنیادا مەچۆ.

پیاوەكەش بە دەنگێكی نزم دەیگۆت:

بەڵێ ئەی لوقمان.

با دڵیشت وابەستەی دنیا نەبێت ، چونكە تۆ بۆ ئەو دروست نەكراوی و خودا هیچ شتێكی لە دنیا بێ نرختر دروست نەكردووە.

سەری دانەواند و خەریك بوو فرمێسكەكانی دەسڕی ، گوتی:

جا چۆن دەتوانین بەوە بگەین؟

كاتێك دەرك بەوە دەكەی كە خوا بەخششەكانی وەك پاداشتێك بۆ مرۆڤە چاكەكان دانەناوە و كارەساتەكانیشی وەك سزایەك بۆ مرۆڤە خراپەكان دانەناوە.

پیاوەكە سەری بەرز كردەوە و بە هێواشی پێی گوت :

قسەم بۆ بكە ئەی لوقمان ، سوێند بە خوا بە قسەی هیچ كەس ئەوەندە ئاسودە نابم ، ئەوەندەی بە قسەی ڕەوانەكانی تۆ ئاسودە دەبم.

دڵی لوقمان بە خێرایی لێیدەدا ، هەستی دەكرد كە خەریكە یارمەتی پێشكەشی كەسێك دەكات ، بە چاو پۆشین لە پێگەی ئەو كەسەی خەریكە قسەی بۆ دەكات ، جا دەوڵەمەند بێت یان هەژار،

ئازاد بێت یان كۆیلە

پاشا بێت یان خزمەتكار

چ ئەو بچێت بۆلای كەسەكە ، یان كەسەكە بێت بۆ لای ئەو..

لە كاتێكدا كە بە هێمنی سەرنجی دەدا ، پێی گوت:

گەورەم خۆت هۆگری خەم و خەفەت مەكە.

گەورەکەشی بەردەوام هانی دەدا ، پێی گوت:

بەڵێ ئەی لوقمان.

دڵت بە خەم و خەفەت سەرقاڵ مەکە.

بەڵێ

نەکەی مرۆڤێکی تەماعکاربی.

بەڵێ هەرگیز.

بە قەزاو قەدەری خوا ڕازی بە.

بەڵێ

بەو ئەندازەیە ڕازیبە کە خوا بۆتی داناوە گوزەرانت باش دەبێت و ژیانت خۆش دەبێت و ئاسودەدەبی.

بەڵی ڕازی دەبم.

ئەگەر دەتەوێ دەوڵەمەندبی ئەوا چاو لەوە مەبڕە کە ئی خەڵکە،

چونکە ئەوە سیفەتی پێغەمبەران بووەو گەورەپیاوان بەو سیفەتە بەو پلیە گەیشتون.

گەورەکەی داوای لێکرد لەو میوە نوێیە بخوات کە خزمەتکارەکان پێش ماوەیەك هێنایانە ژورەوە ، وەك بڵێی دەیویست وچانێك بدات ، دواى ئەوەی لە میوە خواردن بویەوە و بە پارچە قوماشێکی سپی دەستەکانی سڕی ، لێی پرسی:

ئەی لوقمان دەربارەی ماڵ و سامان ئامۆژگاری چیم دەکەی؟

لوقمان کە هێشتا میوەکەی بە تەواوی قوت نەدابوو ، گوتی:

زێدەڕۆیی مەکە تەنانەت لە بەخشینیشدا،

ڕژد و چاوچنۆکیش مەبە.

پیاوەکە هەر سەری دەلەقاند و بە وردی سەرنجی دەدا .

پاشان گوتی:

ماڵ و سامانت بۆ چاك کردنی بارودۆخی کەسی تر بخە گەڕ ، چونکە ئەوەی دەیبەخشی سودی بۆت دەبێت و ئەوەی لەدوای خۆت جێی دەهێڵی بۆ کەسێکی تر دەبێت.

هەموو هەوڵێکیشت با بۆ ئەو ئەرکە بێت کە پێت سپێردراوە و کارێك کە پەیوەندی پێتەوە نییە خۆتی پێوە سەرقاڵ مەکە.

بەشی سێیەم

لەکاتی نیوەشەودا لوقمان گەڕایەوە جێگاکەی بۆ لای کۆیلەکانی تر تا سەرخەوێك بشکێنێت و بەرەبەیان زوو لەخەو هەڵبستێت و لەگەڵ کۆیلەکانی تردا بچێت بۆ دار کۆکردنەوە . ڕۆژێکی نوێی لەبەردەمیدا بو تا فێری شتێکی نوێ ببێت لە ژیانییدا کە پێشتر نەیزانیوە.. بە وردی سەرنجی درەختی وشکی دەدا . بیری لەوە دەکردەوە کە گەڵاکانی چەند بە ئاسانی دەشکێن و هیچ بەرگری ناکەن ، کەچی کاتێك سەوز و تەڕن بەهەموو هێزێکی بەرگری دەکات و مردن ڕەتدەکاتەوە ، ئەو بە ژیان وابەستەیەو بەهەموو هێزێکی بەرگری لەوە دەکات کە لە درەختەکەی جیا نەبێتەوە.

بەروبومی تەڕیش بەو پەڕی هێزەوە ڕووبەڕوی ڕەشەبا دەبێتەوە و تا هەر بدروشێتەوەو گەڵاکانی بڕازێنێتەوە ، بەڵام کاتێك پێگەیشت خۆی دەکەوێتە خوارەوە ، چونکە ئەگەر بە درەختەکەوە بمینێتەوە خراپی دەکات و ئیتر تر بەر نادات.

ئەی لوقمان بەو جۆرە هەموو شتێك بڕوانە ، هەموو شتێك ئەگەر لاوبێت دەکرێ بە ئارەزوی خۆت بیچەمێنیتەوەو مامەڵەی پێبکەی ، بەڵام کاتێك تەمەنی زیاد دەبێت ئەگەر بتەوێ بیچەمێنیتەوە دەیشکێنی، یان ئەوەتا دەبێ باجی هەڵەکەت بدەی و بەخواری لەگەڵی هەڵکەی. هەموو شتێك ملکەچی سەردەمی منداڵی دەبێت ئەی لوقمان ، هیچ شتێك نیە بە قۆناغی منداڵیدا نەڕوات:

منداڵێتی لە هاوسەرگیری ، منداڵێتی لە باوکایەتی ، منداڵێتی دەسەڵات، منداڵێتی دەوڵەمەندی ، منداڵێتی هەژاری، منداڵێتی باوەڕ، منداڵێتی بێباوەڕی ، منداڵێتی خۆشەویستی ، منداڵێتی ڕق و کینە ، منداڵێتی هاوڕێیەتی ، منداڵێتی ڕکابەرێتی، منداڵێتی گەنجی ، منداڵێتی پیری .

تێکچونی هەموو ئەو قۆناغانەی منداڵێتی لەبەردەستی خۆتدان ، هەرچۆنێك کە بتەوی وای لێدەکەی و هەر بەو جۆرەش دەمێنێتەوە ، هەروەکو هەڵکەندنی نەخش لە بەرد .. نەفس ئەوکاتە دەتوانێت بەسەرتدا زاڵ بێت کە بەرگری تۆ بێهێز بێت ، ئەوکاتەش کە بەرانبەری بەهێزبی دەتوانی جڵەوگیری بکەی و بیخەیتە ژێر دەستی خۆت.

ئەو کەسەی لەوە سەرکەوتوو نابێت مە ببێتە گەورەی نەفسی خۆی ، چاوەڕوانی ئەوەی لێناکرێت ببێتە گەورەی تاڵەمویەکی خۆیشی چ جای ئەوەی گەورەی کەسانی دی !

هاوڕێ ، هیچ دەسەڵاتێك بە لە بونی دەسەڵات بەسەر ئارەزووەکاندا بونی نییە..

پاشان لەپڕ پەیوەندی نێوان ئاو و درەخت بەشێکی خەیاڵیان داگیرکرد ، ئەو ڕوداوەی هاتەوە بیر کە بەر لە ساڵێك ڕویدا ، کاتێك یەکێك لە کۆیلەکان دەفرێکی پڕ ئاوی لەسەر ئاگری دارەکان لەبیرکردبوو ، بانگی کرد : پێی گوت:

*براکەم ، دەزانی ئاو چی بە ئاگری دارەکان دەڵێت؟!

نەبەخوا نازانم!

*گوتی : تکای لێدەکات و پێی دەڵێت:

ئەی ئاگر بەزەییت هەبێت ، من (تۆ)وەکەتم ئاودا تا بویتە درەختێکی بەهێز ، چاکەم بە خراپە وەڵام مەدەوە.

ئەی ئاگر ئەگەر من نەبوایەم تاقە گوڵێکت نەدەکرد،

بولبولێك لەسەر نەدەنیشتەوە،

پەپولەیەك نێوچاوانتی ماچ نەدەكرد،

هەرگیز نەدەبوییتە بوكی بەهار،

ئێستا نەتدەتوانی كارەكەت ئەنجام بدەی و خواردن بۆ مرۆڤە برسییەكان ئامادە بكەی.

ئەی ئاگر بەزەییت هەبێت،

منت سوتاند و لە كۆتایشدا خۆشت لەناوچوی ، ئا ئەوەیە پاداشتی چاكە؟!

كۆیلەكە بەپەلە هەستا و دەفرەكەی لەسەر ئاگرەكە هەڵگرت ، گوتی : ئەی لوقمان : براكەم ، سەیركە بزانە هیچ شتێك لەسەر زەویەكە نیە نەوەكو بیسوتێنێت ، هێواش دایبنێ ... زۆر بە هێواشی ، خەمت نەبێت ئێستا هەوا بە هانایەوە دێت و كڵپەی ئاگر و گەرمییەكەی دادەمركێنیتەوە . كاتیك كۆیلەكە ئاوەكەی كوڵاند ، بینی ئاوەكە بە هێواشی سەما دەكات و دەبێتە هەڵم و بۆن و بەرامەكی خۆش دەدات ، سەرپۆشی دەفرەكەش خەریكە دەنگێكی خۆش دەردەكات و دەستدەكات بە ژەنینی ئاوازێكی خۆش.

پاشان لوقمان گوتی : مێهران دەزانی ئاو چی بە ئاگر دەڵێت؟

كۆیلەكەش لەكاتێكدا كە نەیدەتوانی سەرسامییەكەی بشارێتەوە ، گوتی :

نەبەخوا نازانم!

***گوتی : دەڵێت: تۆ لە كۆتایی ژیانی خۆت و ژیانی من چاكەت لەگەڵدا كردم ، هەروەك چۆن من لە سەرەتای ژیانی تۆ و ژیانی خۆم چاكەم لەگەڵدا كردی.**

كۆیلەكە وردە وردە لە لوقمان نزیك دەكەوێتەوە و هەستی بە سنگ فراوانی ئەو دەكرد و وتەكانی كاریگەریان لەسەر هەبوو.

گوتی : خۆزگە ئازاد بوایەم ئەی لوقمان!

ئەویش گوتی:

ئازادی شتێكی بەرجەستە نییە ، دەكرێ لە كوچی زیندانیشدا هەست بە ئازادی بكەی!

لەو بارودۆخەی ئێمەدا بێهیوایی سودێکمان پێناگەیەنێت ، بەر لە هەموو شتێك پێویستە بیر لەوە بکەینەوە کە پیویستە ئیمە شتیك بۆ مرۆڤ بۆ ژیان بکەین ، پاشان بەوەی کە هەمان هەوڵ بۆ ئازادی بدەین کە نیمانە ، ئەو کاتە نەوەکانی دوای خۆمان دێن ئەو باڵەخانەیە تەواو دەکەن کەئێمە خشتی یەکەمیمان داناوە.

هەر لە گفتوگۆکردن بەردەوام بون ، لوقمان ئەو دڵەڕاوکێیەی خۆی بۆ باس دەکرد کە ەرانبەر مرۆڤ بە گشتی هەیەتی ، ئەو ترسەی کە لەسەر سەرەنجامی نەوەکانی ئایندە هەیەتی ، دەترسا لەوەی پشت لە بەها مرۆڤاییەتیاکان بکەن ، لەبەر ئەوە دەیوست چوارچێوەی زانیاریەکان فراوان بکات ، دەیویست شتێکی بەسود پێشکەشی خەڵك بکات .

مێهران اەهەموو کاتێکدا هاوڕێی بوو، جارێکیان کە خەریکی چنینی بەروبومی درەختەکان بون ، لوقمان بەهۆی گەرمی تیشکی خۆر لە هۆش خۆی چوو ، مێهران هەڵی گرت و خستییە سەر پشتی گویدرێژێك ز گەیاندییەوە شوێنی خەوتنەکەی.

لوقمان دڵی تێکهەڵدەهات و سەری گێژی دەخوارد ، بەدەگمەن نەبوایە نانی نەدەخوارد ، ئەو پیاوە بەردەوام گرنگی پێدەدا و چاودێری دەکرد، تا دوای مانگێك لە روداوەکە هەواڵەکە گەیشتە گەورەکەیان ، ئەویش هات سەردانی کرد و لەتەندروستی دڵنیا بویەوە ، پاشان دوای چەند ڕۆژێك چەند پزیشکێکی هێنا تا چارەسەری بکەن .

ئەوکات مێهران پێی گوت:

لوقمان ، دانایی لەلای گەورەکەمان پلەو پایەکی بەرزی پێبەخشیوی.

گوتی :

مرۆڤایەتی تەنیا پێویستی بە دانایی نییە ، بەڵکو پێویستی بەو کەسانەشە کە گوێ بۆ ئەو داناییە دەگرن و گرنگی پێدەدەن ، مرۆڤی دانا بەبێ خەڵك وەك مرۆڤێکی یەك قاچ وایە ، خەڵکیش بەبێ دانا وەك مرۆڤێکی یەك قاچ و یەك چاو و یەك گوێ وایە.

شەش مانگ لوقمان لەسەر پشت بوو ، ئەو کات نرخی ئەو لەش ساغییەی بۆ دەرکەوت کە مرۆڤ هەیەتی و پێویستە هەوڵ بدات هەموو چرکەساتێکی ئەو لەش ساغییە لە خزمەت کردن بە خەڵك خەرج بکات ، تەنانەت ئەگەر بەلادانی دڕك و داڵیش بێت لەسەر ڕیگای خەڵك.

بەشی چوارەم

لەو کاتەدا کۆیلەیەکی خزمەتکار هات بە لوقمانی گوت کە گەورەکەی گوتویەتی بەیانی زوو بێتەلام و لەگەڵ کۆیلەکاندا نەچیت بۆ دار کۆکردنەوە!!

کەم وا ڕێك کەوتبوو گەورەکەی سپێدە زوو بانگی بکات ، چونکە ئەو بەیانیان زوو لەخەو هەڵدەستێت و لەگەڵ هاوڕێکانیدا کات بەسەر دەبات ، یان بەسواری ئەسپ سەردانی یەکێك لە خزم و دۆستانی دەکات ، یان دەچێتە بازاڕی کۆیلە فرۆشان ، کۆیلەیەك لەگەڵ خۆیدا دەبات بیفرۆشێت ، یان کۆیلەیەك دەکڕێت ، یان کەنیزەکێك دەکڕێت، یان کەنیزەکێکی نوێ دێنێت.

لەوەتەی قاچی خستۆتە ماڵی گەورەکەی دوو جاری دی گەورەکەی لەو کاتەدا بانگی کردبوو ، جارێکیان گوتی کە شەوی رابردوو تا بەیانی نەخەوتوم ، بۆ ئەوەی بانگی کردبوو تا قسەی بۆ بکات تا خەوی لێدەکەوێت ، جارێکی تریش بۆ ئەوە بانگی کردبوو تا قسەی بۆ بکات تا خەوی لێدەکەوێت ، جارێکی تریش بۆ ئەوە بانگی کردبوو تا شوێنی زێڕەکەی پێبڵێت چونکە سەفەرێکی دورودرێژی لەپێشدابوو ، پێ گوتبوو ئەگەر نەگەڕامەوە ئەو زێڕە بە دادگەری لەناو هاوسەرەکانم و منداڵەکانمدا دابەش بکە.

ئەوە جاری سێیەمە ، تۆ بڵێی ئەو پیاوە چی بەسەرهاتبێت ، کە لەو کاتەدا بەدوایدا ناردبوو و سەرەڕای چاك بونەوەی لە نەخۆشییەکەی لەگەڵ کۆیلەکاندا نەچێتە دارکۆکردنەوە؟!

مێهران نەیدەتوانی نیگەرانییەکەی بۆ هاوڕێکەی بشارێتەوە ، کاتێك ماڵئاوای لیدەکرد و ناچاربوو لەگەڵ کۆیلەکاندا بچێت بۆ کار، چاوەکانی پڕبون لە فرمێسك و لە باوەشی گرت ، لەوە دەترسا کە ئەوە دوا دیداربێت ، دوا نیگابێت ، دوا قسەیان بێت کە پێی دەگوت: ئەی لوقمان ئەگەر شتێکم بەرانبەرت کردبێت کردبێت و بێزاری کردبێت..

لوقمان هەر سەرنجی میهرانی دەدا تا لەگەڵ کۆیلەکاندا لەبەر چاو ون بون.

کاتێك خۆر بەرەو ناخی ئاسمان بەرز بووەوە لوقمان بە شێنەیی بەرەولای گەورەکەی رۆیشت ، نەیدەزانی بۆچی ترسی ئەوەی هەیە کە گەورەکەی دەیبات بۆ بازاڕی کۆیلەکان و لەوێ دەیدات بە کۆیلە فرۆشیکی بێ بەزەی ، کە مامەڵەی خراپی لەگەڵدا بکات.

لەبەردەم دەرگاکەدا وچانێکی کرد ، وەك ئەوەی دوایین جاربێت لەبەردەم ئەو دەرگایە بوەستێت ، پاشان دەستی ڕاستی بەرز کردەوە بۆ لەدەرگادان و وەرگرتنی مۆڵەتی چونەژورەوە.

خزمەتکارێك دەرگای کردەوەو گوتی : وەرە ژورەوە لوقمان گەورەمان چاوەڕێتە.

قاچی خستە ژورەوە ، بینی گەورەکەی ڕوخۆشەو پێچەوانەی گومانەکانی دەردەکەوێت ... دەرونی فێنك بووەوە ، وردە وردە بەرەو ڕوی ڕۆیشت و سڵاوی لێکرد ، پیاوەکە لەبەری هەستاو بە گەرمی بەخێرهاتنی کرد و ڕاستەوخۆ گوتی :

بۆ ئەوە بانگم کردوی تا تاقیکردنەوەیەکی گەورەی وات بکەم کە ژیانت دەگۆڕێت!

بۆ یەکەمجار لەبەردەم گەورەکەیدا بە خەندەوە وەڵامی دایەوە:

گەورەم لەخوا داواکارم کە یارمەتیم بدات لە ئاست گومانی چاکی تۆدابم.

بەگەرموگوڕی دەستی خستە سەر شانی و گوتی : منیش هیوادارم.

پاشان وەك بڵێی بەپەلەبێت ڕاستەوخۆ گوتی:

ئەی لوقمان ، هەر ئێستا بڕۆ مەڕێك سەرببڕە ، خۆشترین دوو پارچە گۆشتم بۆ هەڵبژێرەو بیهێنە بۆم .

لوقمان توشی شۆك بوو ،. هەرگیز چاوەڕوانی داواکاریەکی وای لە گەورەکەی نەدەکرد..

دوای کەمێك لەوەستان لەبەردەم گەورەکەیدا ، کە هێشتا هەر بەپێوەبوو ، گوێرایەڵی خۆی ڕاگەیاند و گوتی: بەسەرچاو گەورەم.

ڕۆیشت ، خەیاڵی لەلای ئەو وشە کاریگەرانەبوو ، کە ئەو بەیانییە گوێی لێ بوبون ، تۆ بڵێ ئەو تاقیکردنەوەیە چی بێت کە ژیانی دەگۆڕێت، ئایا لایەنە چاکەکە دەگۆڕێت یان خراپەکە؟!

تۆ بڵێی ناوەڕۆکی ئەو گۆڕانە چی بێت ، کە زۆر بە گرنگی باسی لێوە کرد و دوپاتی کردەوە ، تۆ بڵێی ئەو گۆرانکارییە چی بێت کە بەسەر کۆیلەیەکدادێت کە هیچ شك نابات؟!

چی تر کاتی بە فیڕۆ نەدا ، راستەوخۆ بەرەو شوێنی مەڕەکان چوو و مەڕێکی هەڵبژارد و سەری بڕی و برژاندی..

کاتی نانی نیوەڕۆ هات ، وەك ئەوەی لەتاقیکردنەوەیەکدابێت راستەوخۆ دوو پارچەی هەڵبژاردن.

دووبارە بەرەو هەمان دەرگا ڕۆیشت ، زۆر دەترسا ، وەك ئەوەی یەکەمین جاری بێت بەو دەرگایەدا دەچێتە ژورەوە ، وەك ئەوەی یەکەمین جاری بێت گەورەکەی دەبینێت!

کاتێك گەیشە بەردەم دەرگاکە ، خزمەتکارەکە بانگی کرد:

وەرە ژورەوە لوقمان ، گەورەمان چاوەڕێی ئەوەیە کە فەرمانی پێکردبوی. بەهیواشی بەرەو ژورەوە هەنگاوی نا ، زۆر دڵتەنگ بوو وەك ئەوەی بەرەو قوڵایی بیرێك دەچێت .

بەهێواشی لەبەردەم گەورەکەی وەستا ، هەردوو پارچە گۆشتەکەی لەناو قاپێکدا دانابون و بە پەڕۆیەکی گوڵ ڕەنگ داپۆشیبون.

کاتێك گەورەکەی چاوی پێکەوت هەستایە سەرپێ ، زۆر تامەزرۆبوو تا ئەو دوو چاکترین پارچە گۆشتەی مەڕ ببینێت و ژەمێکی بەتام بخوات .

گوتی : ئەوەی فەرمانم پێکردبوی ئەنجامتدا؟

لەکاتێکدا بەوردی چاوی لەسەر قاپەکە بوو ، وەك ئەوەی گەنجینەیەکی گرانبەها بێت ،گوتی: هەروەك فەرمانت کردبوو گەورەم .

گەورەکەی سەیری قاپەکەی کرد و پێ گوت: سەرپۆشەکە لادە...

قاپەکەی لەسەر مێزەکە دانا ، دەستی بۆ پەرۆکە درێژکرد تا لاییبدات.. گەورەکەی زۆر بە تامەزرۆییەوە چاوەڕیی بوو.

وردە وردە پارچە پەڕۆکەی لادا ، زمان و دڵ دەرکەوتن کەلە قوڵایی قاپەکەدا لەسەر پارچە نانێکی ساجی دانرابوون.

ژەمەکەی پێشکەشی گەورەکەی کرد و گوتی :

مەڕەکە لەو دوو پارچە گۆشتەی چاکتری تێدا نەبوو گەورەم.

پیاوەکە سەری لەقاند و بێئەوەی هیچ قسەیەك بکات بەدەستی ئاماژەی کرد کە قاپەکە جێبهێڵێت و بڕوات.

گەڕایەوە ژورە چۆڵەکەی ، لەسەر پشتی پاڵکەوت و سەری خستە سەر هەردو دەستە لێك گرێدراوەکانی.

لەلای خۆشیەوە مێهران زۆر بۆ هاوڕێکەی نیگەران بو ، وایدەزانی کە نایبینێتەوە.

لە ئێوارەدا کاتێك کۆیلەکان گەڕانەوە ، میهران لە پێشیانەوە دەڕۆیشت ، هەر دوعای دەکرد لوقمان ببینێتەوە ، لەو ساتەدا لوقمان لەبەردەم دەرگا وەستابوو ، چاوەڕیی هاوڕێکەی دەکرد ، لەو کاتەدا هەردو هاوڕێ وەك ئەوەی ماوەیەکی دورودرێژبێت یەکتریان نەدیبێ بەرەو لای یەکتر ڕایانکرد و باوەشیان بەیەکترداکرد ، کۆیلەکان سەریان سوڕمابوو ، پاشان ئەوانیش یەك لە دوای یەك لوقمانیان لەباوەش گرت.

کۆیلەکان پرسیاریان لێکرد کە چی قەوماوە ، بەڵام ئەو هیچ قسەکی نەکرد، لە نیوەشەودا مێهران دەربارەی هۆکاری چونی بۆلای گەورەکەی پرسیاری لێکرد.

ماوەیەکی زۆر بێدەنگ بوو ، تەنانەت پیتێکیشی لەدەو دەرنەدەچوو ، ئەوکاتە مێهران زانی کە نایەوێت قسە بمات .

لەهەموو لایەکەوە بیرۆکەی جۆراوجۆری بە مێشکدا دەهاتن .

لوقمان هەر چاوەڕێی هەڵویستی گەورەکەی بوو ، دەربارەی ئەو تاقیکردنەوەیەی کە باسی دەکرد و دەربارەی ئەو گۆڕانکارییە گەورەیەی کە بەسەر ژیانیدا دێت.

زۆربەی شەوان تا بەرەبەیان هەر بێداربوو .

مێهران نیشانەی ترس و دڵەڕاوکێی لە هاوڕێکەیدا بەدیدەکرد ، چونکە کەمی دەخوارد و کەم دەخەوت .

هەرچەندە مێهران ئەوی هەر بە گۆشە گیری ناسیوە ، بەڵام ئێستا زۆر لە جاران گۆشە گیرترە

لە شەودا کاتێك کۆیلەکان نوقمی خەون دەبون دوای گەڕانەوەمان لە کاری قورس ، لوقمان لەگەڵ خۆیدا دەکەوێتە گفتوگۆ:

تۆبڵێی لەو تاقیکردنەوەیە سەرکەوتونەبوبی ، ئایا لەکاتی قسەکردندا ڕەفتاری نەشیاوت بەرانبەر بە گەورەکەت نەکردووە ، ئایا لە بەردەمیدا بیرت چوو کە تۆ کۆیلەی و ئەویش گەورە و خاوەنی تۆ و ئازادییەکەتە ، ئایا ئەو پێشوازییە گەرمەی وای لێکردی سنوری کۆیلایەتی تێبپەڕێنی ، تۆ بڵێی بتبات بۆ بازاڕی کۆیلەکان و وەك سزایەك بە بازرگانێکی دڵڕەقی بێ بەزەیی بتفرۆشێت؟

بیرەوەریەکانی لەگەڵ گەورەکەی دەهاتنەوە یاد ، ئەو ڕۆژەی دانایی خۆیی بۆ گەورەکەی سەلماند ، ئەو ڕۆژەی گەورەکەی بەچاوی سەرسامییەوە سەیری دەکرد و شانازی دەکرد کە کۆیلەیەکی وا دانا و کاربەجێی هەیە.

ئەو ڕۆژەی گەورەکەی لەگەڵ هاوڕێیەکی زۆری خواردبویەوەو لەکاتی سەرخۆشیدا لەگەڵ هاوڕێکانیدا گرەوی ئەوەی کردو کە دەتوانێت هەموو ئاوە دەریاچەکەی نزیك خۆیان دەخواتەوە.

ئەگەر نەیشی توانی ئەوا هەرچی هەیەتی تەنانەت کۆیلەکان و مەڕومالاتەکەشیان پێدەدات ، خۆ ئەگەر توانی ئەوا بەقەد ئەوەی کە هەیەتی لەکۆیلەو مەڕومالات پێی دەدەن.

سپێدەی ڕۆژی دواتر کاتێك لەگەڵ هاوڕێکانی کە بۆ ئەنجامدانی گرەوەکە شەو لەلای مابونەوە لەخەو هەستا ، ئەو کاتە کاریگەری خواردنەوەکەی بەسەرەوە نەمابوو ، بۆیە هەستی بە مەترسی ئەو هەڵوێستە دەکرد کە تێی کەوتبوو ، چۆن دەتوانێ ئاوی دەریاچەیەك بخواتەوە؟! بۆیە لەدوای ئەو کۆیلەیەی نارد کە بە دانایی بەناوبانگە ، داوای لێکرد هەموو زیرەکی خۆی بەکاربێنێت تا ماڵ و سامانەکەی ڕزگار بکات و لەو کێشەیە دەربازی بکات.

گەورەکەی بە لوقمانی دەگوت: من بۆ ڕۆژێکی ئاوا تۆم هەڵگرتووە. لوقمان گوتی پێویستم بە هەندێ کات هەیە تا بیر لە ڕێگا چارەیەك دەکەمەوە ، لە نیوەڕۆدا دێم ڕێگا چارەکەم دەخەمەڕوو .

دوای ئەوەی نانی نیوەڕۆیان خوارد ، لوقمان هاتە ژورەوە ، گەورەکەی بە میوانەکانی گوت :

لەسەر چی گرەومان کرد؟

گوتیان : لەسەر خواردنەوە ئاوی ئەو دەریاچەیە!

ئەوکاتە لوقمان گوتی: بەڵام دەریاچەکە لە هەموو لایەکەوە بە جۆگە ئاوی دەڕژێتەوە ناو!

پاشان گوتی : ئێوە ئەگەر دەتوانن هەموو جۆگەکان ببڕن ، با ئەویش ئاوەکە بخواتەوە!

ئەوانیش بەسەر سوڕمانیەوە گوتیان:

چۆن دەتوانین ئەو هەموو جۆگایە ببڕین؟

لوقمانیش گوتی : ئەدی ئەو چۆن دەتوانێت ئاوەکە بخواتەوە و لە جۆگەکانیشەوە بەردەوام ئاوی بڕژێتە ناو؟!

ئەوانیش نەیانتوانی هیچ بڵێن ، بەوەش لوقمان گەورەکەی ڕزگارکرد . لەو ڕۆژەوە ناوبانگی لوقمان بەوە بڵاوبوەوە کە توانیویەتی گەورەکەی ڕزگاربکات .

دوای بیست و دوو ڕۆژ لە چاوەڕوانی و دڵەڕاوکێ ، بەر لە ڕۆیشتنی بۆسەر کار وەك جاری پێشوو و لەهەمان کاتدا بانگی کرد.

وەك ئەوەی چیایەك لەسەر شانی بوبێت و لاچوبێت ، بۆ یەکەمجار دوای ئەو بەیانییە هەناسەی ئاسودەیی هەڵکێشا .

دوایی ڕۆیشتنی کۆیلەکان بۆ سەرکار هەستی کرد کە پێویستی بەوەیە کەمێك بە تەنیا لەگەل خۆیدا دانیشێت ، مێهرانی هاوڕێشی لە جاری پێشوو کەمتر نیگەران بوو ، چونکە وای هەستدەکرد کە بۆ ڕاویژ پێکردن بەدوایدا ناردووە.

ماوەیەك بە تەنیا دانیشت ، بیری لە هەموو شتێك كردەوە ، كە دەكرێ پێی بڵێت و دوای ماوەیەك هەستیكرد كە ئامادەیە بۆبیستنی هەر هەواڵێك.

بەرەو ژوری گەورەكەی كەوتەڕێ..

كاتێك لە دەرگاكە نزیك بوەوە ، بینی چەند كەسێكی نامۆ بە هێواشی بەرەو لای گەورەكەی دەكشێن ، لەو كاتەدا یەكێك لە خزمەتكارەكان هات و پێی گوت كە گەورەكەی دیداری ئەوی بۆ كاتێكی تر دواخستووە .

لوقمان نەیوست ئەو ڕۆژە بە تەنیا و لەژێر باری بیركردنەوە بباتەسەر ، بۆیە ڕاستەوخۆ بەرەو شوێنی داركۆكردنەوە بۆلای هاوڕێكانی ڕۆیشت كۆیلەكان چاوەڕێی بوون بگەڕێتەوە تا هەواڵی لوقمان بزانن ، بەڵام كاتێك لوقمانیان لەناو خۆیاندا بینیەوە زۆر خۆشحاڵبون.

لوقمان پێی گوتن كە گەورەیان میوانی هاتووە و دیدارەكەی بۆ كاتێكی تر دواخستووە .

مێهران زۆر بە گەیشتنی هاورێكەی دڵخۆش بوو و دەستی گرت و جیای كردەوە تا پێكەوە بە تەنیا خەریكی كاركردن بن.

گوتی : خۆزگە دەمزانی گەورەمان چ نیازێكی هەیە لوقمان.

لوقمان وەڵامی دایەوە : بە دڵنیایەوە نیازی پاكە هاوڕێ.

گوتی : تۆ وا بیردەكەیتەوە؟

وەڵامی دایەوە : لەخوا داواكارم وابێت.

ئێوارە كە گەرانەوە خزمەتكارێك پی گوت ، كە گەورەكەی چەند میوانێكی زۆر خۆشەویستی هەیەو پێویستە نانی ئێوارە ئامادە بكات ، چونكە ئەو بە ئامادەكردنی خواردنی خۆش ناسرابوو.

شەش ڕۆژ بەسەر ڕۆیشتنی میوانەكانیدا تێپەڕی ، لوقمان هەموو ساتێك چاوەڕێ بوو گەورەكەی بانگی بكات ، بۆیە شەوێكیان ئەوەی بەبیردا هات ، كە دەكرێ ئەو پیاوە ئەو كارەی بیرچوبێتەوە ، بۆیە وای بەباشی زانی كە بە یەكێك لە خزمەتكارەكان بڵێت كە بیری بخاتەوە ، بەڵام ئەو لە كۆتاییدا چاوەڕوانی هەڵبژارد تا كاتی تەواوبونی كۆڕانەكانی دیت .

لە سپێدەی ڕۆژی حەوتەم ، ئەو خزمەتكارە تایبەت بوو بەو كارە هاتە ژوری كۆیلەكان ، بە لوقمانی ڕاگەیاند كە گەورەكەی گوتویەتی هەر ئێستا بێت .

خۆی ئامادەكرد و دوای ماوەیەك بەرەو لای ئەو كەسە ڕۆیشت كە بڕیاری ژیانی بەدەستە .

كاتێك لەلای گەورەكەی دانیشت، گەورەكەی ڕاستەوخۆ پێی گوت : ئەو چیتە نەخۆشی لوقمان؟

بە متمانەوە وەڵامی دایەوە : نەخێر ، گەورەم.

گوتی : نەخۆش دیاری ، ئەگەر نەخۆشی با چارەسەرت بۆ بكەین . تۆ پێگەی خۆت لەلای من دەزانی .

ئەو قسەیە زۆ ئاسودەی کرد . خۆی نەگرت و فرمێسك بە چاوەکانیدا هاتنە خوارەوە ، ئەو کاتە گەورەکەی گوتی : جاری پێشو داوام لێکردی کە مەڕێك سەر ببڕی و دوو خۆشترین پارچە گۆشتەکانیم بۆ بهێنی

گوتی : بەڵێ ، گەورەم.

گوتی : ئەمڕۆ داوات لێدەکەم کە مەڕێکی تر سەر ببڕی و دوو خراپترین و پیسترین پارچە گۆشتەکانیم بۆ بێنی !

جارێکی دی لوقمان لە شوێنی خۆی ڕەق بوو ، وەك ئەوەی بروسك لێیدابێت.

پیاوەکە گوتی : تێگەیشتی یان دووبارەی بکەمەوە؟

سەری دانەواند و گوتی : نا گەورەم ، باش تێگەیشتم ، بەسەرچاو.

ڕۆیشتە دەرەوە ، بیری دەکردەوە ، تۆ بڵێی گەورەکەی لە پشت ئەو داواکارییە سەیرە چ مەبەستێکی هەبێت؟

ئێستا لەسەری پێویستە زوو کارەکەی ئەنجام بدات ، گەورەکەی چاوەڕێیە .

جارێکی تر چووەوە شوێنی مەڕەکان و ملی یەکێکی گرت و دوای کاتژمێریك گەرایەوە لای گەورەکەی و پیی گوت :

گەورەم خراپترین دوو پارچە گۆشتم بۆ هێنای،

گوتی : چی و چیت هێناون؟

گوتی : زمان و دڵ!

توشی سەرسوڕمان بوو ، گوتی :

فەرمانم پێکردی باشترین دوو پارچە گۆشتم بۆ بێنی ، زمان و دڵت بۆ هێنام ، فەرمانم پیکردی خراپترین دوو پارچە گۆشتم بۆ بێنی زمان و دڵت بۆ هینام!!

لوقمان گوتی : گەورەم ئەگەر ئەو دووانە چاك بن لەهەموو شتێك چاکترن ، ئەگەر خراپیش بن لەهەموو شتێك خراپترن.

پیاوەکە بۆ ماوەیەك سەرنجی قسەکەی دا ، پاشان لێی نزیك بووەوە و دەستی خستە سەرشانی و پێی گوت:

ئەی لوقمان ، بڕۆ تۆ ئازادی ، شەرمەزارییە بۆ من تۆ بە کۆیلە لەلای خۆم یان لەلای کەسێکی تر بهێلمەوە ، تۆ خزمەتی وات پێشکەشی من کردووە کە بە پارەو سامان بەراورد ناکرێ .

ئەوقسانە ، بەنرخترین قسەبوون ، کە لە گەورەکەی بیستبێتی ، ئەو وشانە بۆ هەمیشە لەبیریدا دەمێنێتەوە ، ئەو وشانە دەبنە پریشکی هەلگیرسانی شۆڕشێکی نوێ لە ژیانیدا و کرانەوەی دەرگای هیوا بەرەو ئاسۆی ڕونی ژیان.

بە نیگاکانی گەورەکەی لە ئامێز دەگرت ، لە کاتێکدا چاوەکانی پڕ بوبون لە فرمێسك.

جاری یەکەمە دەبینێت گەورەکەی دەگری ، ئەو گەورە توند و قسەرەقە بەرانبەر کۆیلەیەك دەگری! دەیگوت گریانەکەی گریانی خۆشییە بۆ ئازادی ئەو و گریانی ناخۆشیە بۆ جیابوونەوە لێی .

لوقمان دەستی کرد بە قسەکردن لەگەڵ خۆیدا: بەڵێ ئەی لوقمان ، بە ئەندازەی ئەوەی کە قەرزاری ئەو پیاوە بەخشندەیەی کە لە کۆیلەیی ڕزگاری کردی ، ئەوەندەش قەرزاری دانایی .

پێشتر تۆ تەنیا داناییت هەبوو ، بەڵام ئێستا دانایی و ئازادیت هەیە ، ئەو ئازادییەی کە پێویستە هەموو ساتێکی بە هەل بزانی بۆ چەسپاندنی دانایی لەسەر خۆت و بەکارخستنی بۆ خزمەتی خەڵك.

بەرپرسیاریەتی ئازادی زۆر گەورەیە ، بۆیە بە وردی سەرنج بدە ، هەر هەنگاوێك کە دەیبینی ، هەر وشەیەك کە دەیڵێی ، هەر کارێك کە ئەنجامی دەدەی . ئێستا تۆ ئازادی!

پیاوەکە داوای لێکرد کە لەتەنیشتیەوە دابنیشێت ، پێی دەگۆت کە ئەو ئیستا لەو کەمتر نییە و پێویستە وشەی (گەورەم) لەیاد بکات ، ئازادی هات و ئەو وشەیەی هەلوەشاندەوە.

پاشان گوتی : ئەی لوقمان من دەمەوێ بەر لە ماڵئاوایی چەند وتەیەکی گرنگم پێبڵێی.

لوقمان لە تەنیشتییەوە دانیشت و گوتی :

لە پەروەردگار داواکارم چاکە بخات سەر زمانم و تۆش سودی لێوەربگری .

گوتی : ئەی لوقمان من زۆر ڕەوشتی جوانم لە وتە جوانەکانی تۆ وەرگرتووە ، ئەگەر تۆ نەبای نەدەبون!

لوقمان گوتی : ئامۆژگاریت دەکەم بە پێنج شت:

پیاوەکە بە دەنگیکی نزم گوتی : ئامۆژگاریم بکە ئەی لوقمان .

گوتی :

یەکەم : زۆر خۆت بە دنیاوە خەریك مەکە ، تەنیا حسابی ئەو تەمەنە کەمە بکە کە ماوتە.

دووەم : بە ئەندازەی پێویستیت بە پەروەردگارت خواپەرستی بکە.

سێیەم : با هەموو کارێکت بۆ ڕزگاربون بێت لە ئاگر.

چوارەم : بە ئەندازەی ئارامگرتنت بەرانبەر سزای خوا لەسەر تاوان ئارام بگرە،

پێنجەم : ئەگەر ویستت تاوان بکەی ، شوینێك بدۆزەرەوە کە خواو فریشتەکان نەتبینن!

پیاوەکە چاوی لیکنابون و سەری دەلەقاند.

پاشان لوقمان گوتی:

دوو ئامۆژگاریت دەکەم تا ئەوکاتەی دەستیان پێوەدەگری لە باشیدای:

سامانت بۆ ژیانت ، ئاینت بۆ دواڕۆژت.

پیاوەکە بەچاکی گوێی گرتووەو داوای زیاتر دەکات ..

لوقمان کەمێك بێدەنگ دەبێت ، پاشان دەلێت:

توڕەیت بە ئارامی سەرکوت بکە ، ئارەزوشت بە تەقوا.

پاشان دەڵێت: لەتەنگانەدا هێمن یە ، لە ناخۆشیدا ئارام بە..

لەخۆشیدا سوپاسگوزار بە ... لە نویژدا هۆشیتار بە ... لەبەخشیندا بەپەلە..

کاتێك لە نویژدابوی دڵت بپارێزە.

کاتێك لەسەر خواردن بوی گەدەت بپارێزە.

کاتێك لە ماڵی کەسێك بوی چاوت بپارێزە.

کاتێك لەناو خەڵکدا بوی زمانت بپارێزە.

دوو شت لەبیر مەکەو دوو شت لەبیر بکە :

ئەو دوو شتەی کە پێویستە لە یادیان نەکەی : خوا و مردنن .

هەرچی ئەو دو شتانەی کە پێویستە لەیادیان بکەی : چاکەت لەگەڵ خەڵك و خراپەی خەڵك لە بەرانبەرت.

بەشی پێنجەم

بەرەبەیانی ڕۆژی دواتر پیاوەکە بۆ نان خواردن بەبۆنەی ئازادی لوقمان بانگهێشتی هەموو خەڵکی ناوچەکەی کرد.

هەر لە کاتژمێرەکانی سەرەتای ڕۆژەکە شایی و هەڵپەڕکێ و دەهۆڵ کوتان دەستی پێکرد و خەڵکی ناوچەکە و تەنانەت کۆیلەکانیش بەشداربون .

مێهران کە فرمیسك لە چاوەکانی دەهاتنە خوارێ گوتی:

لوقمان من بە ئازادی تۆ زۆر خۆشحاڵم ، بەڵام بۆ جیابونەوەت زۆر خەمبارم ، ئەگەرچی خۆشحاڵیەکەم زیاترە ، لەخوا داواکارم لە ژیانی نوێتدا سەرکەوتوت بکات .

لوقمان گوتی :

منیش لە خوا داواکارم چاکەت بۆ بێنێتەڕێ.

لە گۆشەیەکدا ئافرەتان دەوریان لە تەپردەستێك دابوو ، کە جموجۆڵی سەیروسەمەرەی دەکرد ، دەمێك کەمەری بە جموجۆڵی پێکەنیناوی دەجولاند ، دەمێك ڕایدەکرد ، بەشێوەیەکی زۆر سەرنج ڕاکێش بازی دەدا ، بە هاندانی ئافرەتەکان گەرمو گوڕتر دەبوو .

مرۆڤ بونەوەرێکە مەیلی دۆزینەوەو تاقیکردنەوەی شێوازی نوێ و جۆراوجۆر دەکات ، زۆر جاریش ئەو مەبەستەی بە جولە نە بە گوفتار باشتر بۆ ئەنجام دەدرێ .

لوقمان لە ڕاستیدا ئەو ڕەفتارانە زمانی بێ وشەن ، مرۆڤ دەتوانێ لەڕێی نیگای چاوەکانی گوزارشت لە زۆر شت بکات ، یان لە ڕێگەی جولەی لێوەکانی ، یان برۆکانی یان دەم و ددانی ، تەنانەت خەندەش هەوڵێکە بۆ دەربڕین و بەشداریکردن لە ڕوداوێك بەبێ وشە ، هەروەك چۆن گریانیش هەمان واتای هەیە.

لەوانەیە هەندێ جار مرۆڤ بۆ دەربڕینی ڕازیبون یان ڕازی نەبون پەنا بباتە بەر بێدەنگی ، هەروەك چۆن کچ کاتێك داخوازی دەکرێ بۆ دەربڕینی ڕازی بون یان ڕازی نەبون بێدەنگی هەڵدەبژێرن و لەڕێی جوڵەی دەموچاوی هەستی پێدەکرێ ، یان ئەوەتا بە شێوازێکی تری دەربڕین وەك سەر لەقاندن و ڕۆیشتنە ژورەکەی .

هەروەها مرۆڤ دەتوانێ لەڕێگەی جوڵاندنی سەری گوزارشت لە زۆر شت بکات ، بۆ نموونە جوڵاندنی بۆ خوارەوە وەك ڕازیبون و بەرزکردنەوەی برۆکانی وە ئاماژە بۆ ڕەتکردنەوە .

هەروەها مرۆڤ توانیویەتی ئامیری وا دروست بکات ، کە دەنگی لێدەربچێت و گوزارشت لە خۆشی وناخۆشیەکانی بکات و وای لێبکات سەما بکات ، یان بگری.

جوڵاندنی دەست گوزارشتێکە لە سڵاوکردن ، هەروەك چۆن دەکرێ گوزارشت بێت لە ماڵئاوایی کردن .

ئا ئەوەیە ژیان لوقمان ، پێویستە لەناویدا بتوێیتەوە تا بتوانی لەگەڵیدا هەڵکەی و لە نهێنییەکانی تێبگەی.

بەڵام بیرت نەچێت کە ئێستا سەماو دڵخۆشی ئەو خەڵکە دەبینی ئەوە گوزارشتە لە خۆشحالیان بۆ ئازادی تۆ ..

ئێستا تۆ ئازادی.

تۆ ئێستا لە تەمەنی پەنجا سالیتا لەهەموو کاتێك زیاتر دەرك بە نرخی ئازادی دەکەی.

ئێستا دەزانی کە کۆیلایەتی زیندانە و ئازادیش ئاسۆیەکی کراوەیە.

ئیستا هەست بەوە دەکەی کە ناخۆشترین هەست بۆ مرۆڤ ئەوەیە خاوەنی خۆی نەبێت و وەك ئاژەڵ لغاو بکرێت و بیەوێ یان نەیەوێ بۆ هەموو شوێنێك ببرێت.

ئیستا هەست بەوە دەکەی کە خۆشترین هەست بۆ مرۆڤ ئەوەیە کە خاوەنی خۆی بێت و ئازاد بێت بە چ ئاراستەیەك هەنگاو دەنێت.

کاتێك ئازادبی بە ئارەزوی خۆت رەفتار دەکەی ، بەڵام کە کۆیلەیی بە ئارەزوی گەورەکەت ڕەفتار دەکەی.

ئەی لوقمان ئەوە بزانە کە کۆیلەیی تەنیا بۆ گەورە و خاوەن نییە ، زۆر مرۆڤ هەن ئازادن بەڵام کۆیلەن ، کۆیلەی ئارەزو ، کۆیلەی ماڵ و سامان ، کۆیلەی خراپە و خراپەکاری دەرونیان.

کاتێك مرۆڤ خاوەنی خۆی نەبێت خاوەنی هیچ نییە ، کاتێکیش خاوەنی خۆی بێت خاوەنی هەموو شتێکە.

دوای سەرنجدانێکی قوڵ لە لاپەرەکانی ژیانی ئاییندەی ، لوقمان بڕیاریدا لەو شوێنە دوربکەوێتەوە کە تێیدا کۆیلە بووە.

وای بەباش زانی کە لەو کەش و هەوایە دوربکەوێتەوە و بەرەو زەمەنێکی تر بڕوات کە نەیدیبێت.

لەوێ دەتوانێت پلان بۆ ژیانی ئاییندەی دابنێت و ئازادی خۆی بە تەواوی هەست پێبکات و بەرپرس بێت لەژیانی خۆی و پەیوەندیەکانی لەگەڵ کەسانی دەوروبەری.

گەورەکەیان مۆڵەتی سێ رۆژی دایە کۆیلەکان تا ماڵئاوایی لە لوقمان بکەن ، لەو سێ ڕۆژەدا کۆیلەکان نەچونە سەر کار ، لوقمان تا ئێواران لەلایان دەبوو ، پاشان دەچووە لای گەورەکەی و تا درەنگانی شەو پێکەوە دادەنیشتن و شەویش هەر لەوێ دەخەوت.

کاتێ ماڵئاوایی هات ، لوقمان بە گەرموگوڕی ماڵئاوایی لە گەورەکەی کرد ، پاشان یەکە بە یەکە ماڵئاوایی لە کۆیلەو کەنیزەکان کرد ، پاشان چوە لای مێهران و بە چاوی پڕ فرمێسکەوە ماڵئاوایی لێکرد.

سواری ئەو ئەسپە بوو کە گەوەرەکەی پێشکەشی کردبوو ، پاشان بەبێ ئەوەی هیچ پلانێکی هەبێت بەرەو شوێنێکی نادیار دورکەوتەوە.

دورکەوتەوە ، یەکەمین جاربوو شنەبای ئازادی هەڵمژێت ، یەکەمین جار هەست بکات کەس بە دوایەوە نییە ، هەستی دەکرد کە ئەو پەتە ئەستورەی پساندووە کە پێی بەند کرابو، ئەو پەتەی لە دەستی گەورەکەی دابوو .

ئێستا بێ کۆت و بەند و ئازادانە هەنگاو دەنێت ، ئەوەش لە بەخشندەی خوا دەزانێت و لە هەر هەنگاوێك ئەوەی بیر دەکەویتەوە.

دوای دە ڕۆژ ڕۆیشتن لە شوێنێکدا نیشتەجێ بوو ، کە هەستی کرد ئەوێ بۆی گونجاوە و خەڵکەکەی مرۆڤی باشن .

چەند ڕۆژێك لەناو ئەو خەڵکەدا مایەوە کە یەکەم جاربوو بیان بینێت ، بازرگانێکی مەڕوماڵاتی ناسی ، دوای ماوەیەك داوای لە لوقمان کرد شوانەتی بۆ بکات.

ئەوە یەکەمین هەلیەتی بۆ دەستکەوتنی سامان و خشتەی یەکەم بۆ بنیاتنانی ژیانێکی پڕ لە شکۆمەندی.

سواری گوێدرێژێك بوو و بەرەو زەمینی پان و پۆڕ بۆ لەوەڕاندنی سێسەد سەر مەر لەناو بیابان و دەشت و دۆڵ ، لەو کاتانەدا هەستی بە گەورەیی ژیان دەکرد.

جاری یەکەم بوو هەست بەوە بکات کە ئەو خۆی بەرپرسە لە ژیانی خۆی و تاکێکی کۆمەڵە و دەبێ خزمەتێکی کۆمەڵگا بکات

دوای تێپەربوونی دە ساڵ بەسەر کارەکەیدا و دوای کڕینی خانویەك ، وای بە باش زانی کە ماوەیەك پشوو بدات و بەدوای هاوسەری ژیانیدا بگەرێت ، کەسێك کە یەکتریان خۆش بوێت و خیزانێك پێك بهێنێت و منداڵی ببێت...

ماوەیەك دەستی لە کارەکەی هەڵگرت تا بیر لەو کارانە بکاتەوە کە لە سەردەمی ئازادیدا ئەنجامی داون ، پاشان دەست بکات بە گەران بەدوای ئافرەتێکدا.

لە خانوەکەیدا لەسەر پشت پاڵکەوت ، چێژی لە خاوەنداریێتی وەردەگرت ، ئەو ئێستا خاوەن خانو و مەروماڵات و سامان و خاوەن کاتی خۆیەتی... ئەگەر خوێن گەرمی خۆت نەبوایە نەتدەتوانی ببیتە خاوەنی ئەو شتانە.

ئێستا کەس ناتوانێت بێزارت بکات، گۆمی ڕۆنی ژیانت شلۆی بکات . چەند ساڵێك کارکردن بونە هۆی ئەوەی خودا لە دەست پانکردنەوە لە بەردەم خەڵك ڕزگارت بکات.

ئێستا تۆ گەورەی خۆتی.

گەورەی ماڵەوەی،

خاوەنی مەڕوماڵاتەکەتی،

خاوەنی کاتی خۆتی.

تەنانەت بۆ ساتێکیش ئەوەت لەیاد نەچێت کە سوپاسگوزاری خوا بکەی لەسەر ئەوەی کە گەورەکەتی هیدایەتدا تا ئازادیت پێببەخشێت، لەیادت نەچێت بەردەوام سوپاسگوزاری خوا بکەی لەسەر ئەو داناییەی پێی بەخشیوی ، ئەو داناییەی ئەگەر نەبوایە تۆ بە هیچ شتێکی تر لە هاورێکانت جیا نەدەبویت ، بەوەش بەکۆیلەیی دەژی و هەر بە کۆیلەییش دمری.

بەشی شەشەم

لە گەرمای نیوەڕۆدا لەسەر پشت پاڵکەوتبو ، بەهۆی دەنگێکی نامۆوە کە پێشتر بەر گوێی نەکەوتبوو خەبەری بووەوە ، بانگکرا : ئەی لوقمان...؟!

چاوەکانی کردنەوە تا دڵنیا بێت کە خەون نیە ، دوبارە بانگ کرایەوە : ئەی لوقمان دەتەوێ خوا بتکاتە جێنشین لەسەر زەوی و بە دادگەری حوکم لە نێوان خەڵکیدا بکەی؟

هەستایە سەر ئەژنۆ ، توشی خشوعێکی زۆر بو ، دەیزانی کە ئەو دەنگە چاوەڕێی وەڵامی ئەو دەکات .

لەترسا دەلەرزی ، ترپەی دڵی بەخێرایی لێیدەدا ، توشی(تا)یەکی قورس بو ، هەر دەیگوت : ئەگەر خوا ڕێگام پێبدات سەلامەتی هەڵدەبژێرم و خۆم لە قەرەی ئەو کارە گەورەیە نادەم..

دەنگەکە کپ بو ، لوقمان درێژەی بە قسەکانیدا : بەڵام ئەگەر فەرمان بێت گوێرایەڵ دەبم ، چونکە دەزانم ئەگەر فەرمانی ئەو بێت یارمەتیم دەدات و دەمپارێزێت.

دوای بێدەنگیەکی سامناك ، دەنگەکە هاتەوە : بۆچی ئەی لوقمان؟

گوتی : چونکە حوکم و دادگەری لە هەموو کارێك قورسترە و لە هەموولایەك ستەم دەوریداوە.

دادوەر ئەگەر بپێکێت ئەگەری دەربازبونی هەیە ، بەڵام ئەگەر لە حوکمدا هەڵە بکات ئەوا ڕێگای بەهەشت ون دەکات ، هەر کەسێکیش لە دنیادا زەلیل بێت بەڵام لە دواڕۆژدا سەر بەرز بێت ، باشترە لە دنیادا سەر بەرز بێت و لە دواڕۆژدا زەلیل بێت ، هەرکەسێکیش دنیا بەسەر دواڕۆژدا هەلبژێرێ ئەوا دوارۆژی لەدەست دەچێت .

ئەو قسەیەی کرد و نەیزانی چۆن کەوتە ناو خەوێکی قوڵ ، دوای ئەوە بە چالاکی و وزەیەکی بێ وێنە خەبەری بووەوە وەك ئەوەی سەدەیەك بەتەواوی خەوتبێت ، چاوی بە ژیانێکی نوێ هەڵهێنا کە پێشتر هیچ هەواڵ و زانیاریەکی دەربارە نەبوو .

قورسی ئەو بەرپرسیاریەتییە گەورەیە لەو ڕۆژەدا دوبارە ژیانی تۆی گۆڕی .

ئەو ڕوداوە ژیانی بۆ دوو قۆناغ دابەش دەکات ، قۆناغی کۆیلایەتی و قۆناغی ئازادی . قۆناغێکی تری سێیەمیش بۆ ژیانی زیاد دەکات ، ئەویش قۆناغی بەرپرسیارەتی دانایە.

ئەو قۆناغە تێیدا هەستی کرد کە فریشتەیەك ڕوناکی دانایی بەسەردا پرژاند و دوای خەبەر بونەوەی لەو خەوە قوڵە بڕیاریدا چیتر لە ڕۆژدا نەخەوێت ، ژیانێکی نوێی ڕۆحی تایبەت دەستپێکرد . ڕاستی وای بۆ ڕون دەبونەوە کە پێشتر نەیدەزانین ، هێواش هێواش لە خوا نزیکتر دەبووەوە ، نزیکتر لە خەڵك تەنانەت نزیکتر لە خۆیشی .

بیری لە وەدیهێنراو و توانای خوا دەکردەوە.

سەرنجی ژیانیدەدا ، سەرنجی مرۆڤ ، کە بە تێپەڕبونی کات شتی نوێ لە ژیانیدا ڕودەدات و سرووشتی زیاتر ڕون دەبێتەوە .

بەردەوام بیری دەکردەوە و تا دەهات زیاتر خۆ بەکەمزانتر دەبو و لەگەڵ خەڵکیدا لێبوردەتر دەبوو .

ڕۆژ لەدوای ڕۆژ زیاتر دەرکی بەوە دەکرد ، کە لەسەر مرۆڤ پێویستە هەموو کاتژمێرێك فێر ببێت ، هەموو چرکەساتێك باوەڕی زیاتر ببێت ، کە ئەو هەموو توانایەی خوا لە بونەوەردا دەبینێت .

هەموو ئەو ڕازانەی لە سروشت و مرۆڤدا هەن دەبونە هۆی ئەوەی زیاتر ئارامگر و هێمن و دانا بێت .

مرۆڤ لە سکی دایکیدا وردە وردە پەرە دەسێنێت تا شێوەی مرۆڤی خۆی وەردەگرێت ، پاشان چاو بە ژیان هەڵدەهێنێت و پێویستی بە کەسێك هەیە پاکی بکاتەوەو داپپۆشێت ، دوای ئەوە بەڕوی ژیاندا دەکرێتەوە. لە دەمیدا ددانێك سەر دەردێنێ پاشان ددانێکی تر ، وردە وردە زمانی دەگەڕێ ، پیت پیت دەردەبڕێ ، هێواش هێواش دەجوڵێ ، جوڵە جوڵە لەسەر لەپی دەستی دەڕوات ، پاشان دادەنیشێت ، پاشان دەکەوێتە سەرپێ ، پاشان وردە وردە هەنگاو دەنێت .

دوای ئەوە ددان لە دەویدا زنجیر دەبەستن و یارمەتی دەدەن کە خواردن بخوات و پشت بە خۆی ببەستێت و واز لە سەرچاوەی خۆراکی خۆی ، کە مەمکی دایکییەتی بهێنێت .

وردە وردە جەستەی بەهێز دەبێت و بۆ خۆشۆردن و جل پۆشین پشت بەخۆی دەبەستێت.

هەموو ئەو قۆناغانە ڕێخۆشکردنن بۆ بەرهەمهێنانی مرۆڤێکی هێمن و کاربەجێ ، چونکە مرۆڤ تەنیا جەستەی بە جوانترین شێوە دروست نەکراوە ، بەڵکو دەرونیشی بە جوانترین شێوە دروستکراوە ، بەڵام مرۆڤ بە دەستی خۆی بە چاوپۆشین لەو هەموو داناییەی لە دروستکردن و ئامادەکردنیدا هەیە ، لە سروشتی خۆی یاخی دەبێت و دەستدەکات بە خراپە و کاری ناڕەوا.

هیچ بونەوەرێك نییە بە دڕندەیی لە دایك ببێت ، مرۆڤ خۆی دەرونی بەرەو ئەو ئارەزووە دوژمنکارییە دەبات و لە دەرونیدا پەرەیان پێدەدا ، لەبەر ئەوەی دەبێتە هۆی دەسکاری کردنی سروشتی پاکی خۆی ، ئیدی ئەو سروشتە پاکەی ژیانێکی ئارامی پێنابەخشێت ، بەردەوام بەدەست قەیرانی دەرونی دەناڵێنێت ، کاری وا دەکات کە کەسایەتی و دەرونی دەهەژێنێت و کۆمەڵگا وەك کەسێکی نا سەقامگیر سەیری دەکەن.

مرۆڤ بەردەوام حەزی لە گۆڕانکارییە ، خانو دەگۆڕێ ، بیروباوەڕی دەگۆڕێ ، تەنانەت مەیلی بە هاوسەرگیری و جیابونەوەیە .

ئەگەر خوا چاوپۆشی لە هەڵەکانی پێش بالغ بونی بکات ، بەڵام لەدوای ئەو قۆناغە بەرپرسیارە لە کردار و ڕەفتارەکانی ، هەر لەبەر ئەوەیە هیچ لە بەرنامە خوداییەکان تاوانی پێش بالغ بون تۆمار ناکەن ، بەڵام هەمووشیان کۆکن لەسەر تۆمارکردنی تاوان لەسەر مرۆڤ لەدوای ئەو قۆناغە ، چونکە خاوەنی عەقل و هۆش و بیرکردنەوەی خۆیەتی .

مرۆڤ بونەوەرێکی بەختیارە ، چونکە لەسەر سروشتی چاکە لەدایك دەبێت نەك خراپە ، لەسەر ئۆقرەگرتن لەدایك دەبێت نەك ناسەقامگیری ، ئەوەش یارمەتی دەدات کە ئارامگر و هێمن بێت .

لە قۆناغە جیاجیاکانی تەمەنیدا خوا لەگەڵی دەبێت ، لە کاتی ڕۆژو گرتندا لە لوتکەی برسیێتیدا یارمەتی دەدات تا خۆی بگرێت و فێری ئارامگرتن بکات .

خوا بێباکە لە خەڵك ، بەڵام بەردەوام بەزەیی خۆی بەسەریاندا دەڕێژێت تا ژیانیان چاك بکات ، چونکە ئەو مرۆڤە هەرچەند گەورەبێت هێشتا پێویستی بە چاودێری خوایی هەیە .

مرۆڤ ئەگەر لەسەر ڕێسای سروشتی خۆی بڕوات ، ئەوا ژیانێکی سروشتی دەبێت و هەرچەندە تەمەنیشی بڕوات هەر دەتوانێت پشت بە خەزێنەی سروشتی خۆی ببەستێت ، بەڵام ئەوە مرۆڤ خۆیەتی پشت بەو خەزێنە سروشتییەی خۆی نابەستێت .

دانایی خودایی بۆ ئەوە دەست دەخاتە ژیانی مرۆڤ تا ڕێگری لە یاخیبونی سروشتی مرۆڤ بکات .

بە درێژایی مێژو ئاینیەکان بۆ ئەوە هاتون تا پشتی مرۆڤ بگرن نەوەك دژی بوەستنەوە.

ڕەوشت یەکێکە لە بەرهەمەکانی باوەڕ ، هەرچەندە مرۆڤ باوەڕێکی پتەوتری هەبێت ئەوەندە درەختی پیرۆزی باوەر زیاتر لە خوڵی گیانیدا ڕۆدەچێت و بەری ڕەوشت دەگرێت .

هەرکەسێك نەتوانێت لەگەڵ خۆیدا بەڕەوشت بێت ناتوانێت لەگەڵ خەڵکیشدا بەڕەوشت بێت ، هەتا ئەگەر بەڕوکەش ڕەوشتیش پیشان بدات ، ئەوا لە دەرونێکی بە ڕەوشت هەڵناقوڵێت و کاریگەری نابێت .. لەوانەیە ڕەوشتی جوان لە مرۆڤی هەژاری داماو ببینی ، کە هەرگیز مرۆڤی دەوڵەمەند و خاوەن پایە هەر هەستیشی پێناکات .

بەتەقوا ، بە ڕێز ، بە ئاشتی ، بە لێبوردەیی ، بە ئازایەتی ئاو دەدرێ ، ڕەوشت بەهەشتی مرۆڤەکانە .

هەرکەسێك ئەو ڕەوشتانەی تێدا نەبن ، لەو بەهەشتە دەردەکرێ و تاهەتایە لە سەرگەردانیدا دەژی .

ئەفرێنەری گەردون مرۆڤی بە ڕەوشت پایەدار کردووەو سەرپشکی کردووە کە لە خەزینەی ڕەوشتیدا چاکە هەڵدەبژێرێ یان خراپە.

بەشی حەوتەم

جارێکی ترماڵەکەی جێدێڵێت و لەگەڵ ئەو چەند سەر مەڕەی هەیەتی بەرەو سروشت دەکەوێتەڕێ ، تا بەتەنیا بێت و لەگەڵ خۆیدا گفتوگۆ و زیاتر خۆی بناسێت .

ئەی لوقمان ئەگەر دەرزییەکت هەبو ، هە وڵ بدە بۆ کارێکی گرنگ بەکاری بێنی نەك ئەوەی ژیان لە کونە تەنگەکەیەوە ببینی .

پێویستە زانستی گرنگ و سودبەخش و زیانبەخش لە خوتخوتە جیا کەیتەوە .

هەندێ کەس توشی نەخۆشی خوتخوتەی پرسیارکردن بووە ، مەبەستیشی دەستکەوتنی وەڵامی پرسیارەکان نییە ، تەنیا خوی پێوە گرتووە!

کاتیك یەکەم جاریەتی کەسێك دەبینێت دەربارەی تەمەنی پرسیاری دەکات ، دەربارەی پیشەی ، بیروباوەڕی ، ژمارەی منداڵەکانی ، پارەو سامانی ، خۆ ئەگەر بە ئاسانی وەڵامەکانی دەستکەوێت ئەوا باز دەداتە پرسیاری تایبەتی و خیزانی .

ئەو جۆرە کەسانە ئەگەر بە تەنیاش بن کاتیان بە شتی بێ سود بە فیڕۆ دەدەن .

مرۆڤی وا هەیە توشی نەخۆشی پرسیار کردن بووە

هەیانە تووشی نەخۆشی سەیر کردن بووە

هەیانە تووشی نەخۆشی بۆن کردن بووە

هەیانە تووشی نەخۆشی ئارەزووبازی بووە

هەیانە تووشی نەخۆشی دنیاویستی بووە

هەیانە تووشی نەخۆشی دواڕۆژ ویستی بووە

هەیانە تووشی نەخۆشی یاخیبون بووە

هەیانە تووشی نەخۆشی گرینگی نەدان بووە.

ئەی لوقمان تەنیا بەشێکی شتەکان بۆ تۆیەو ئەوی دی واز لێبێنە بۆ کەسێکی تر ، هەروەك چۆن ئەو بەشێکی واز لیهێناوە بۆ تۆ .

ئەوەش بزانە کە زانینی هەموو شتێکی ورد و درشت تایبەتە بە خوا ، چونکە ئەو وەدیهێنەری بونەوەرە و بەخشەری ڕۆنی و تەمەن و زانیارییە بەسەریاندا .

تەنیا خوا خاوەنی هێزی تەواو و زانیاری تەواو و هۆشیاری تەواو و دانایی تەواوە...

هەروەها ئەوەش بزانە کە تۆ بونەوەرێکی بێهێزی و زوو شت لەیاد دەکەی ، لەوانەیە ئەوەی ئێستا دەیزانی دوای کاتژمیرێك نەیەتەوە یادت ، ئەوەی ئێستا هەتە لەوانەیە دوای کاتژمێرێك لەدەستی بدەی..

چەند مانگێك لە دەشت و دەر مایەوە ، سەرنجی جیهانی ئاژەڵی دەدا، لە جیهانی ڕووەك رادەما ، سەرنجی زاوزێی مەڕەكانی دەدا ، جۆرەها ئاژەڵی دەدی ، جۆرەها ڕووەك ، جۆرەها بەرد ،. پاشان لە شەودا سەیری ئاسمانی پان و پۆڕی دەكرد ، سەرنجی ئەستێرەكانی دەدا و بە ورتە ورت دەیگۆت:

پاك و بێگەردی بۆ خوا..

هیچ خودایەك نییە جگە لە (الله) و هیچ هاوەڵ و هاوشێوەی نییە..

پاشان دەیگۆت : خودا ئەگەر شتێك ببەخشێت دەیشی پارێزێت.

دوای ماوەیەك هەڵدەستا ، لە تاریكایی شەودا نوێژی دەكرد ، وەك ئەوەی لەبەردەم خوادا ڕاوەستاوە و زۆر لێی نزیكە .

ئەو ژیانە ڕۆحانییە تایبەتە زۆر شتیان فێر كرد ، فێریان كرد چۆن ئارام بگرێت ، چۆن رق و قینەی بخواتەوە ، چۆن لەبەرانبەر ڕەفتار و گوفتاری خەلكدا ئارام بگرێت و چۆن بتوانێت یارمەتیان بدات..

ڕق خواردنەوەو زاڵ بون بەسەر توڕەییدا هەمیشە پێویستن تا مرۆڤ بتوانێت لەگەڵ ئەو ژینگەیەدا ڕابێت كە تیایدا دەژی .

ئەو ئاماژە خواییانەی لە ناختدا هەن هەستكردن بە بەرپرسیاریەتی لە ناختدا زیاد دەكەن ، بەرانبەر بە خۆت ، بەرانەر بە خەڵك بەرانبەر بە كات ، بەرانبەر بە هەمولایەنێكی ژیان.

ئەوە (الله) یە ئەی لوقمان.

(الله) ئەو زاتەی ناوهێنانیشی نیعمەتێكی گەورەیە،

نیعمەتی ئەوەی كە تۆ دەتوانی ئەو ناوە گەورەیە دەربېڕی،

(الله) ئەی لوقمان (الله)

بە هەموو توانای هزرت سەرنج بدە،

الله

كاتێك دەریدەبڕی هەست بە ڕۆحانیەت و بەرزی دەكەی.

هەر جارێك كە دوبارەی دەكەیەوە واتایەكی جیاواز لە واتای پێشتر دەەخشێت.

هەر جارێك ئاسۆیەكی فراوانتر لە ئاسۆی پێشوت بۆ واڵا دەكات..

دوای هەر چاو لیكنانێك ، دوای هەر ساتێك.

كە بە ڕیگادا دەڕۆی بڵێ : الله .

كە دەدوێی بڵێ : الله .

با پڕ بیت لە یادی خوا ، ئەو كات شەیتان ناتوانێت توخونت بكەوێت..

ناتوانێت خوتخوتە بخاتە دڵتەوە.

یادی خوا بەهێزترین ئامرازی ڕوبەروبونەوەی شەیتان و هێزی خراپەی دیار و پەنهانە لە جیهاندا.

خوا بۆ ساتێکیش خەڵك جێناهێڵێت ، لەگەڵیانە ، دەیانبینێ ، بیسەریانە...... بێ پشت و پەنایان ناکات ، پەیامبەریان بۆ دەنێرێت..

مرۆڤی دانا و زانا و ویژەناس و فەرمانڕەوا و دادوەریان بۆ دەنیرێت..

ئوی لوقمان سەرنجی تەواوی خەڵك بدە.سەرنجیان بدە لێیان فێربە ، چونکە تا بەوردی سەرنجی ژیانی خەڵك نەدەی ناتوانی فێر ببی .

بەشی هەشتەم

دووبارە دەگەڕێتەوە ماڵە نوێکەی ، ئەو ماڵەی لە چاوەکانی ئەودا پیرۆزییەکی خودایی وەرگرتبوو ، ئەو ماڵەی گەورەترین وشەکانی لەویدا پێگوترابون ، ئەو ماڵەی گەورەترین گۆڕانکاری بەسەر ژیانیدا هێنا .

دوای دوو مانگ لە مانەوە لە ماڵەوەدا ، چووە دەرەوە ، هەستی بەوە دەکرد کە پێویستە ئافرەتێك لە تەنیشتیەوەبێت ، ئافرەتێك هەلی قولتر چوونە ناو ژیانی کۆمەڵایەتی بۆ بڕەخسێنێت ، هەلی ئەوەی ببێتە باوك .

ئەو بیرۆکەیە بیری سەرقالکردبوو ، لەبەر ئەوە دەستی کرد بە گەڕان بەدوای هاوسەری ژیانی ، هاوڕیی ڕێگای ، هاوبەشەی خەمەکانی و تێرکەری پێویستییە جەستەیی و ڕۆحیەکانی ، ئافرەتێك ببێتە هاوسەری پیاوێك کە دانایی کردۆتە ڕێبازی ژیانی .

گەرانی ڕاستەوخۆ بەدوای ئافرەتێکدا ، خۆت لەلای خۆت و لەلای کەسانی دیش توشی شەرمەزاری دەکات .

بە ئاماژە بە یەکێك لە دراوسێکانی ڕاگەیاند کە ئەگەر ئافرەتێکی گونجاو بدۆزێتەوە ئامادەیە هاوسەرگیری بکات ، ئەوە لە کاتێکدابوو کە دراوسێکەی پرسیاری لێکرد کە بۆچی تا ئێستا هاوسەر گیریت نەکردووە .

دوای نزیکەی دوومانگ لەو گفتوگۆیە یەکێك لە دراوسێکانی بانگهێشتی ماڵەوەی کرد ، لوقمانیش شەو چووە سەردانی ، لەو سەردانەدا ئافرەتێك خواردنی بۆ دەهێنان و خزمەتی دەکردن ، پیاوەکە بە ئاماژە پێی گوت کە سەیری ئەو ئافرەتە بکات ، پاشان پێشنیاری هاوسەرگیری بۆ بکات.

دوای ئەوە ئافرەتەکە چووە دەرەوە دراوسێکە پێی گوت کە ئەو ئافرەتە خوشکییەتی لە باوکییەوە لەگەڵ ئەودا دەژی و بەهۆی کێشەیەك لە هاوسەرەکەی جیابۆتەوە .

گەڕایەوە ماڵەوە تا بیری لێبکاتەوە ، هەرچەندە هەر زوو گەیشتبووە ئەو بڕوایەی کە ئەگەر هاوسەرگیری لەگەڵ ئەو ئافرەتەدا بکات ئەوا تەنیا بۆ ئەوەیە کە هاوسەرگیری بکات و منداڵی ببێت ، چونکە لەهەمبەر ئەو ئافرەتە هەست و سۆزی نەدەجولا.

ئەو بەجۆرێ سەیری هاوسەری دەکرد کە هاوبەشی ژیانی و دایکی منداڵەکانی و هەڵگری ناوی دەبێت و دەبێتە ئەمینداری ماڵ و سامان و ئابڕوی ، لەبەر ئەوە وای بەباش زانی کە واز لەو ئافرەتە بێنیت بۆ کەسێك کە بەو شێوەیە سەیری بکات .

جارێکیان کە بە یەکێك لە کۆڵانەکانی شارۆچکەکەدا دەڕۆیشت ، توشی ئافرەتێکی بەساڵاچوو بوو ،

پییگوت : لوقمان ئافرەتێکی زۆر چاك هەیە هاوسەرگیری لەگەڵ دەکەی؟

گوتی : بەڵێ

گوتی : بە دوامدا وەرە...

بەدوایدا ڕۆیشت ، تا چونە ماڵێك كە پیرە پیاویك و ئافرەتێكی تەمەن سی ساڵەی تیدا دەژیان..

ئافرەتە بەساڵاچوەكە گوتی :

باش سەیری ئەو ئافرەتە بكە ،. پاشان پێم بڵی ئەگەر ئارەزوت لی بوو .

لوقمان كاتێك سەیری ئافرەتەكەی كرد هەستی بە جۆرێك ئاسودەی كرد ، بە خەیاڵ ئەوی كردە هاوسەری ، دایكی منداڵەكانی . دوای كاتژمێرێك وتی لاری نییە لە هاوسەرگیری كردن لەگەڵ ئەو ئافرەتەدا . ئافرەتە بەساڵاچووەكە ڕای ئافرەتە لاوەكەشی وەرگرت ، ئەویش لاری نەبوو .

گەڕایەوە ماڵەوە تا خۆی بۆ ئەو قۆناغە گەورە نوێیەی ژیانی ئامادەبكات.

كاتێك شەو داهات ، چەند دەنگێكی بیست كە لە دەرەوە بۆ ناوەوە دەهاتن ، دەرگای كردەوە ، بینی چەند ئەسپ سوارێكی شمشێر بەدەست هاتنە ژوورەوە ، كە هەڵیان دەكوتایە سەر ماڵی خەڵك و هەرچی بیان ویستبایە دەیان برد .

تەنانەت نەی توانی دەرگاش دابخات كاتێك هێرشیان كردە سەر و هەرچی كەوتە دەستیان بردیان و توند ئەویان بەستەوە ، هەر چەند بەرگری كرد بەڵام ئەوەندەیان لێدا تا كەوت و بورایەوە.

كاتیك هاتەوە هۆش خۆی زانی كە بە دیل گیراوەو دووبارە بووەتەوە كۆیلە و ماڵ و سامانە كەشی دەستی بەسەردا گیراوە.

دووبارە خۆی لەناو كۆیلەكاندا بینیەوە.

وەك ئەوەی كە هەرگیز كۆیلە نەبووبێت ، هەستی بەوە دەكرد كە چەندە ناخۆشە مرۆڤ وەك گیاندارێك بەدەست كەسێكی ترەوە بێت و هەرچی بیەوێت پێی بكات .

دوای شەش مانگ خاوەنەكەی بردی بۆ بازاڕی كۆیلەكان تا بیفرۆشێت .

كەسێك لێی نزیك بووەوەو گوتی :

جا ئەو پیرە ڕەشپێستە كوڕتە باڵایە چەند دەكات!

خاوەنەكەی گوتی :

بیست مسقاڵ زێر!

گوتی خۆ بیست مسقال زیویش ناهێنێت!

كەسێكی تر هات ، سەیری كرد . خاوەنەكەی پێی گوت :

سەیری شێوەی مەكە ، ئەو لافی ئەوە لێدەدات كە دانایە.

پیاوەكە گوتی : دەترسم بیكرم بە ملمدا بێت و كەس لێمی نەكڕێت .

هەر لەو كاتەدا كەسێكی تر هات و گوتی :

دەڵێ لافی دانایی لێدەدات؟

گوتی : بەڵێ گەورەم .

ڕوی لە لوقمان کرد و گوتی : ئەوە ڕاستە؟

لوقمان گوتی : بەڵێ گەورەم ، خوا ئەو بەهرەیی پێبەخشیوم.

لە کۆتایدا بە سێ مسقا زێڕ لوقمانی کڕی .

بردیە ماڵەوە ، بردیە لای کۆیلەکانی ، دوای دوومانگ گەورەکەی بەدوایدا نارد ..

دوو لیمۆی گەورەی زۆر ترشی بۆ هێنان ز پێی گوت :

پێویستە هەرئێستا هەردوکیان بخۆی

سەرەرای ترشی لیمۆکە هەرچۆنێك بێت یەکەمیانی تەواو کرد و ، پارچە پارچە دووەمیانیشی خوارد و زۆری لەخۆکرد تا خۆی بەرانبەر ترشییەکەی بگری.

کە تەواوبوو گوتی :

گەورەکەم ئەوەی فەرمانت پێکردبوم جیبەجیم کرد .

ئەوکات گەورەکەی گوتی :

چۆن توانیت بەرانبەر ئەو ترشیە ئارام بگری؟

گوتی :

گوێڕایەلیم بۆ خاوەن شکۆ و خاوەن ئازادیەکەم یارمەتیدام تا ئارام بگرم .

پیاوەکە گوتی :

من کاتێك گوێم لەوە بوو کە تۆ دانای بڕیارمدا تۆ بکڕم ، ئیستاش داناییەکەتم بۆ دەرکەوت ، لەبەر ئەوە لە پێناو خوادا ئازادت دەکەم تا دانایی بەناو خەڵکدا بڵاو بکەیتەوە...

لەسەر ئەوکارەی سوپاسی پیاوەکەی کرد و ، بەرەو ماڵەوە بەڕێکەوت .

جارێکی تر بەرەو ئەو ماڵە کەوتەوە ری کە خشت خشت بنیاتی ناوەو تێیدا دانایی بەسەردا ڕژاوە .

دوای دە ڕۆژ ڕێکردن بە ماندوی گەیشتەوە ماڵەوە ، لەسەر زەوی پاڵکوت و خەوێکی قوڵی لیکەوت .

کە بەخەبەر هاتەوە نەیدەزانی ماوەی چەندە خەوتووە ، بەڵام هەستی بە ئازاری جومگەکانی دەکرد

دوای ماوەیەك یەکیك لە دراوسێکانی هاتەلای ، گوتی : ئەوە کەی گەڕایتەوە؟

بە بێتاقەتی زمانی تەتەڵەی دەکرد :

بەخوا نازانم .

ئەیوب چوە دەرەوە و بە هەندێك خواردنەوە گەڕایەوە و گوتی :

دەزانم زۆر برسیتە دراوسێ.

لوقمان گوتی :

برسیەتی خەریکە دەمکوژێ .

دەستی کرد بە خواردن و دواتر سوپاسی خودا و پاشان دراوسێکەی کرد .

لوقمان هەستی کرد کە پێویستی بە برێك پارە هەیە تا خانوەکەی چاك باکاتەوە و ڕێکیبخات ، بۆیە ناچار بوو هەندێك پارە لە یەکێك لە دراوسێکانی قەرز بکات تا ئەو کاتەی هێزی بۆ دەگەڕێتەوە و دەتوانێ کار بکات .

(ئەیوب)ی دوکاندار بووە کەفیلی و دراوسێکەی قەرزی پێدا .

تا هێزی بۆ گەڕایەوە لە ماڵەوە پاڵکەوت ، پاشان سێ ساڵی تر دەستی کردەوە بە شوانەیی تا بتوانێت قەرزەکەی بداتەوە...

دوبارە باسی هاوسەرگیری شاڵاوی بۆ هێنایەوە ، بۆیە دوبارە بۆ هەمان ماڵی پێشو کەوتەوە ڕێ ...

چەند جارێك لە دەرگایدا ، پیاوێکی تەمەن مامناوەند دەرگاکەی کردەوە ، لوقمان دەربارەی خاوەنی خانوەکە پرسیاری لێکرد .

گوتی کە پیرە پیاویك لەگەڵ کچەکەیدا لیرە دەژیان ، بەڵام هیرشیان کرایە سەر و ئێستاش هیچ هەواڵێك دیربارەیان نییە .. پاشان گوتی : منیش گەورەم لە دراوسێ کۆنەکانیان بوم ، خۆم و منداڵەکانم لەو خانوەدا نیشتەجێ بووین تا خوا دەرگایەکمان بۆ دەکاتەوە .

فرمیسك بەری چاوی گرت بۆ ئەو ئافرەتەی یەکەمین ئافرەت بوو شوێنی لە دڵی لوقماندا کردبووەوە .

ئەو کات بۆی ڕون بووەوە کە مرۆڤ چەندە دڵ ڕەقە کاتێك دەست بەسەر مافی خەڵکی تر دادەگرێت ، دەست بەسەر ماڵ و سامانی کەسانی تردا دەگرێت تا دەوڵەمەند بێت ، ئەوە تەنیا ڕق و کینەیە کە هەندێ کەس لە هەمبەر برایەتی مرۆڤایەتی کوێر دەکات ، ئەگەر نا خۆ زەوی جێگای هەموو خەڵکی تێدایە دەبێتەوە و ڕۆزییەکەیشی بەشی هەمووان دەکات ...

تا دەهات زیاتر لە سەرەنجامی مرۆڤ دەترسا کاتیك بەها مرۆڤییەکان لە دەستدەدات ، بەڵام متمانەشی بەوە هەبوو کە دانایی دەتوانێت مرۆڤ بێنێتە سەر ڕێ...

دوای تیپەڕ بونی دوساڵ و لە دەرگادانی بیست ماڵ بە مەبەستی هاوسەرگیری و بێ ئەنجام بونی هەوڵەکانی ، دراوسێ دوکاندارەکەی (ئەیوب) پێی گوت :

ئەی لوقمان تۆ پیاوێکی باشی ، من ئافرەتێکی گونجاو پێدەزانم

گوتی : کێیە ؟

گوتی : خوشکی هاوسەرەکەم

لوقمان گوتی : ناوی چییە ؟

گوتی : ناوی (سادر)ە ، کچە و تەمەنی سی و پێنج ساڵە .

لوقمان چووە داخوازی و دوای مانگێك هاوسەرگیری کرد ، بۆ یەکەمجار کەوتە ناو ژیانی پەیوەندی نێوان ژن و پیاو ..

یەکەمین جار بوو تامی هاوسۆزی هاوسەرگیری بکات ، درکی بەوە دەکرد کە مرۆڤ چەندە دەگۆڕێت کاتێك دەبێتە هاوسەر و ئەو جیاوازییە گەورەی هەست پێدەکرد کە لە نیوان پیاوێکدا هەیە کە هاوسەری هەیە و ئارامیەك شك دەبا ، لەگەڵ پیاویك کە هاوسەری نییە و دەرونی جیگیر نییە .

هاوسەرگیری قۆناغی یەکلاییکەرەوەی ژیانی پیاوە : هاوسەر گیری یەکیکی ترە لە نیعمەتە بێکۆتاییەکانی خوا .

لەو کاتەدا خەڵك پۆل پۆل لە دەرگایان دەدا ، دەهاتن بۆ پیرۆزبایی کردنی ، ئەویش زۆر بە خۆشحاڵیەوە بەخیرهاتنی دەکردن و میوانداری دەکردن .

لەو کاتەوە پەیوەندی لەگەڵ (ئەیوب) زۆر توند و تۆڵ بوو ، کە لە زۆر بارودۆخدا پاڵپشتی کردووە .

لەلایەکی ترەوە ، لوقمان هەستی بەوە کرد کە دراوسیەکی هەیە دوژمنایەتی دەکات و ناوی (سیراخ)ە ، کە دەکهوتە تەنیشت مالەکەی و لوقمان نەی دەزانی بۆچی ئەو پیاوە بۆتە دوژمنی و ژنەکەشی بۆتە دوژنمی هاوسەرەکەی .

کاتیك لەخەو هەڵدەستا شتی نامۆی لە ماڵەکەیدا دەدی و ، ئەو کاتە هەستی بەوەکرد کە جادویان لێکردووە تا لە هاوسەرەکەی جیابێتەوە ، شتی نامۆ و گومان لێکراو لەسەر دیوارەوە فڕی داداتە ماڵەکەیانەوە .

بەیانیان زوو پیاوەکە بە دەنگە گڕەکەی جوینی بە لوقمان و هاوسەرەکەی دەدا ، بەڵام لوقمان وەڵامی نەدەدانەوە ، تەنانەت کاتێك دەچوە دەرەوە بۆ کار (سیراخ)ی دەدی و کە هاواری دەکرد : ئای خوا چۆن کۆیلەیەکی ڕەشپێستی ئازاد کرد و ئێستا بە ئازادی دەسوریتەوە..

لوقمان بە هیچ جۆرێك وەڵامی نەدەدایەوە.

ڕۆژێکیان ئەویب بەپەلە هات بۆلای لوقمان و داوای لێکرد کە زوو بگەڕێتەوە ماڵەوە ، کاتێك گەڕایەوە بینی هاوسەرەکەی لەگەڵ هاوسەری دراوسێکەی سیراخ دەستە و یەخەی یەکتر بوون .

هاوسەری لوقمان گوتی :

هێرشی کردمە سەر ، بەتوندی لە دەرگای دەدا ، کاتێك دەرگام کردەوە دەستی بەرز کردەوە لێم بدات ، بەڵام من دەستپێشخەریم کرد و لیمدا .

لوقمان پێی گوت :

دەستەکانت خۆش بن کارێکی باشت کردیە .

لەو ڕۆژەوە ئەو ئافرەتە شەڕانگێژە سوێندی خوارد کە تا لەیەکیان جیانەکاتەوە واز نەهێنیت و بە ئاشکرایی دەی گوت کە هەموو شتێك دەکات لە پێناو لەیەك جیاکردنەویان .

شوێکیان دراوسێکان لە ماڵی لوقمان کۆبوبونەوە بە زەردەخەنەوە میوانداری دەکردن و ئەو شیرینیەی پێشکەش دەکرد کە هاوسەرەکەی دروستی کردبوو .

لەگەڵیان کەوتبووە گفتوگۆ.

دەیگوت:

نمونە ئافرەتی باش وەکو ر\رۆنی قژ وایە ، سەر نەرم دەکات و قژ جوان دەکات .

هەروەها ئافرەتی باش وەك و تاج وایە لەسەری پاشادا ، وەك دوڕو مەرجان وایە کەس نازانی بەهایان چەندە.

نمونەی ئافرەتی خراپیش وەك ئاوی لافاو وایە تا نەگاتە شوینی خۆی ناوەستێ ، هەموو دەردێك دەرمانی هەیە تەیا ئافرەتی خراپ نەبێت ..

یەکیك لە میوانەکان کە پیرە پیاوێك بوو گوتی :

ئەی دانا ، تۆ بویتە دراوسێیەکی چاك بۆ مان و داناییەکەت سودمان پێدەگەینێت . ئەی دانا دانیی چی لە مرۆڤ دەکات؟؟

گوتی : دانایی دڵی مردو زیندو دەکاتەوە .

پیاوەکە وتی پاشان چی ؟

گوتی : ەگەڵ هەژاران دابنیشی دەیکەیە دانیشتنی پادشایان .

گوتی پاشن چی ؟

گوتی : دانایی مرۆڤی بێ پایە پایەدار دەکات ، کۆیلە ئازاد دەکات ، بێگانە دەکاتە هاونیشتمانی ، هەژار دەوڵەمەند دەکات .

گوتی پاشان چی ؟

گوتی : دانایی مرۆڤی پایەدار پایەدارت دەکات ، گەورە گەورەتر .

گوتی پاشان چی ؟

گوتی : دانایی لە پارە و سامان چاکترە ، لە ترس و تەنگانەدا قەڵایە و لە شەڕدا چەك و تفاقە.

گوتی پاشان چی ؟

گوتی : دانایی لەکاتی قازانجدا کاڵایە ، لە کاتی تەنگانەدا تکا کارە لەکاتی سەر گەردانیدا ڕێنیشاندەرە ، لەکاتی بێ پۆشاکیدا پۆشاکە .

لەو کاتەدا پیاوێکی تەمەن مامناوەند گوتی : کام مرۆڤ ئارامگرترە ئەی دانا ؟

لوقمان سەیری کرد و بێدەنگ بوو

دوای ماوەیەك پیاوەكە پرسیارەكەی دوبار كردەوە . لوقمان هەر بێدەنگ بوو ، پاشان گوتی :

ئارامگرتنێك بە ئازاردان بەتاڵ نەكریتەوە .

پاشان هەمان پیاو گوتی :

كام مرۆڤ زاناترینە ؟

گوتی : ئەو كەسەی بە زانستی خەڵك زانستی خۆی زیاد بكات .

پیاوەكە گوتی :

ئایە دەوڵەمەند بە پارە و سامانە ؟

گوتی : نەخێر

دەوڵەمەند ئەو كەسەیە كە ئەگەر چاكەیەك پێویست بو لەلای هەبێت و پێویستی بە خەڵك نەبێت .

پیاویكی تر گوتی :

ئەی دراوسێ ، ئامۆژگاری چیم دەكەی ؟

لوقمان سەیری كرد و گوتی :

كاتێك قسە دەكەی كورت بڕی بكە و ئەگەر مەبەستەكەت گەیاند چی تر قسە مەكە .

پیاوەكە گوتی :

پاشان بەچی ئامۆگاریمان دەكەی ؟

گوتی : ئەگەر توان و هێزت بۆ ستەمكردن پەلكێش كردی ، ئەوا تۆ هیز و توانای خوات بە بیر بێتەوە

پیاوەكە گوتی : پاشان بەچی ؟

گوتی هەوڵبدە عەقڵی خەلكانی تر بۆ خۆت ببە!

پایوەكە گوتی : چۆن ؟

گوتی : لە كارەكنتدا ڕاویژ بكە .

پیاوەكە گوتی : پاشان چی ؟

گوتی : ئەگە مەیلت بە بەرپرسیاریەتی بو پێداگری لەسەر بەدەست هێنانی مەكە ، مەگەر پێت ببەخشرێت ، هەرگیز پشت بەو كەسە مەبەستە كە خیانەتی لێكردی ، داوای هیچ شتێكیش لە مرۆڤی خراپ مەكە ، چونكە ئەگەر پێت ببەخشێت ئەوا منەتت بەسەردا دەكات .

لەوان و ئەگەر پێت نەبەخشێت ئەوا لەسەرت بە عەیب هەژمار دەكرێ .

لەناو ئامەدەبواندا پیاوێك دەنگی هەڵبڕی : لەلای من ئافرەت تەنیا شتێكی نارونە ، سەرەڕای ئەوەی هاوسەرگیریم لەگەڵ دە ئافرەتدا كردووە بەڵام هێشتا لییان حاڵی نەبووم . هەندێ جار لەبەر چاوم دانان ، هەندێ جار گەمژەن ، بەڵام وای بۆ دەچم نە داناو نە گەمژە !

دەنگێگ گوتی : بۆمان ڕون بكەوە.

وەڵامی دایەوە : ئەگەر ئارامگربای ڕونم دەكردەوە ، لە نیوان هەردوو بار دایە .

سەیری لوقمانی كرد و گوتی : دەكرێ دەربارەی ئافرەت ئامۆژگاریم بكەی گەورەم ؟

گوتی :

هەوڵبدە ئافرەتەكەت زیاتر لەوەی كە تۆ لەگەڵی دادگەری لەگەڵت دادگەربێت ...

هەوڵبدە ئارامی بۆ دابین بكەی هەر وەك چۆن دەتەوێ ئەو ئارامیت بۆ دابین بمات .. با خۆشەویستی گەورەتان بێت .. با خۆشەویستی دادەوەرتان بێت .. هەوڵبدەن لە خۆشەویستیدا پێشبركێ بكەن ...

لەولاوە پیاوێكی تر گوتی : ئەی دانا من پیاویكم زۆر گەشت دەكەم بۆ گەشتەكانم ئامۆژگاری چیم دەكەی ؟

گوتی : لە گەشتەكانتدا لەخۆت زیاتر خزمەتی سواریەكەت بكە .

لوقمان كەمیك بی دەنگ بوو ، پاشان گوتی : نەكەی لەسەرەتای شەودا گەشت بكەی ، بەباشی خۆت بۆ گەشتەكەت ئامادە بكە ، چەك و جل و بەرگ و پێخەف و هەنانەت دەرزی و داویش لەگەڵ خۆتدا ببە ، داوو دەرمان ببە بۆ ئەوەی لەكاتی پێویستیدا خۆت و هاورێكانت بەكاری بهینن ، لەگەڵ هاوڕێكایشتدا هاورا و هاوكار بە تەنیا لە بێ فەرمانی خوا نەبێت

نەكەی ڕەوشت خراپ و بێ ئارام بی ، چونكە بەو سیفەتانە هیچ هاوڕێیەكت لەگەڵتدا نامێنێتەوە .

كارەكانت خۆش بوێ ، لەسەر ناخۆشیەكان ئارام بگرە ، لەگەڵ هەموو خەڵكدا ڕەوشت جوانبە ، چونكە كەسی ڕەوشت بەرز خۆشەویستی كەسە پاكەكان بەدەست دێنێت ...

كورەكەم ئەگەر لەگەڵ كەسانیكدا گەشتت كرد لە كاروبارەكاندا ڕاوێژیان پێ بكە و لەبەرانبەریاندا هەمیشە دەم بەخەندە بە .

بە ڕزق و ڕۆزیەكەت سەخی بە لە گەڵیاندا ، ئەگەلا بانگیان كردی بە تەنگیانەوە بڕۆ و ئەگەر پشتیان پێت بەست پشتیان بگرە .

پاشان بۆ ماوەیەكی تر بێ دەنگ بووەو ، كەمێك ئاوی خواردەوە ، پاشان گوتی: زۆربەی كات بێدەنگی هەڵبژێرە ، زۆر نویژ بكە ، بەوەی پێتە لە سواری و ئاو و خۆراك بەخشندەبە .

ئەگەر لەسەر حەق داوای شایەتییان لێكردی شایەتیان بۆ بدە ، ئەگەر ڕاویژیان پێ كردی باشترین ڕایان بۆ پیشنار بكە .

ئەگەر هاوریكانت دی دەڕۆن تۆش بڕۆ ، گەر بینیتن كاردەكەن تۆش یارمەتییان بدە .

گوێڕایەلی ئەوەش بکە کە لەتۆ بەتەمەنترە .

ئەگەر فەرمانێکیان پێکردی بڵێ ، بەڵێ ، نەڵێی ، نەخیر .

چونکە نەخێر لەبەرانبەر داواکاری هاوڕێکانت بێ شەرمنییە ...

ئەگەر ڕێتان لی تیك چوو ، دابەزن .

ئەگەر گومانتان لە ئامانجەکەتان هەبوو بوەستن و ڕاوێژ بکەن .

ئەگەر کەسێکی تەنیاتان دی دەربارەی ڕێگەکەتان پرسیاری لێمەکەن و داوای یارمەتی لێمەکەن ، چونکە لە چۆڵەوانیدا تاکە کەس جێی گومانە ، بەڵکو دز بێت ، یان شەیتان بێت ، مەگەر شتێکی تری لێ ببینن کە گومان دروست نەکات ...

بەشی نۆیەم

دوای ئەوەی لوقمان هەستی بە ئۆقرەیی ژیانی هاوسەری دەکرد لەگەڵ هاوسەرەکەیدا ، دەرکی بەوە دەکرد کە لە ئاییندەدا دەبێتە بەرپرس ، بۆیە لە دارتاشی لەلای یەکێك لە دراوسێکانی دەستی بە کاری دارتاشی کرد .

لوقمان لەو کارەیدا هەستی بە ئاسودەیی دەکرد ، چونکە حەزی لە دروستکردنی دەرگاو پەنجەرە و کۆڵەگەبوو ....

ڕۆژێکیان خاوەنی دوکانەکە لوقمانی لەگەڵ خۆیدا برد بۆ دانای کۆڵەگەیەك بۆ سەقفی خانوی ماڵێك ، بەڵام لەوکاتەدا بەشێکی سەقفەکە بەسەر لوقماندا داڕوخاو لوقمان لەهۆش خۆی چوو .

پیاوەکە لوقمانی هێنایەوە ماڵەوە و ، خوێنی لەبەر دەڕۆیی ، بەڵام نەیدەتوانی قاچی چەپی بجولێنێت.

ئەو کات زانی کە قاچی شکاوە .

نە لوقمان نە خاوەن دوکانەکە هیچ پارەیان شك نەبرد تا چارەسەری پێبکەن ، بۆیە دوبارە لوقمان توشی قەرزکردن بویەوە ، تا چارەسەری قاچی پێبکاتت و خەرجی ماڵیشی پێبکات .

لەبەر ئەوەی قەرزی پێشوی کەمێك درەنگ دایەوە ، ئەو کەسە ئامادە نەبو دووبارە قەرزی پێبدات ، بۆیە بەکەفالەتی (ئەیوب) کەسێکی تر قەرزی پێدا .

لوقمان بۆ ماوەی شەش مانگ لەسەر جێگا کەوت ، دوای ئەوە وردە وردە دەیتوانی بڕوات ، یەکەمین کارێکیش کە کردی گەڕایەوە بۆ دوکانەکە تا بتوانێت کاربکات و قەرزەکەی بداتەوە ، تەنانەت قەرزی (ئەیوب)یشی لەسەر بوو ، چونکە هەرچیەك کە پێویستی بوایە لە دوکانەکەی ئەودا دەیبرد ، بە قەرزی ئەوکاتەی چاك دەبێتەوەو دەتوانێت کار بکات .

ماوەی سێ ساڵ لەو دوکانەدا کاری ، لەو کاتەدا یەکەمین منداڵی (کوڕ) ی چاوی بەدنیا هەڵهێنا .

ئەوەش قۆناغێکی تری ژیانی بوو .

بونەوەرێکی تر لەو جیادەبێتەوەو پێویستە بەباشی چاودێری بکات و گرنگی پێبدات ، تا دەتوانێت لەسەر پێی خۆی بوەستێت .

بەهاوسەرەکەی گوت : سادر با ناوی بنێن (ساران) ، ڕەزامەندیت لەسەر ئەو ناوە هەیە ؟

گوتی : بەڵێ ، لەپەروەردگار داواکارم کە بیکاتە خێر و چاکە بۆ خۆی و دایك و باوکی و خزم و دۆستانی و هەموو خەڵك .بەوردی سەرنجی گەشەی هێواشی کوڕەکەی دەدا ، لەهەر گەشەیەکیدا دەسەڵاتی خودا ووردی وەدیهێنانی بۆ دەر دەکەوت .

ئەوە شێوازی تری خۆشەویستی خوای بۆ مرۆڤ ، تام و چێژی باوکایەتی تام و چێژی بەرزکردنەوەی منداڵ....

ئەو ئێستا زۆر ئاسودەیە ، ئەو ئاسودەیەش خودا فەراهەمی کردووە .

بەوردی سەرنجی گەشەی منداڵەکەی دەدا ، ددانەکانی پێشەوە سەریان دەرهێنا ، پاشان ددانەکانی پشتەوە ، پاشان وردە وردە خەریك بوو خواردنی نەرمی پێدەخواردن ، دواتر هەڵدەوەرێن و خوا ددانی تری بەهێزی پێدەبەخشێت تا بە درێژایی تەمەنی خزمەتی بکەن .

کاتێك (ساران) تەمەنی گەیشتە پێنج ساڵ ، کوڕێکی تریش هاتە دونیاوە و ناویان نا (نادان) .

تا دەهات زیاتر باوەڕی بەوە پتەو دەبوو . کە ئەگەر خوا مرۆڤی خۆش نەویستبا ئەوا بەمنداڵ ژیانی نەدەڕازاندەوە .

لەبەرانبەر ئەو بەرپرسیارەتییە گەورەیە دا ، لوقمان هەستی کرد کە ئەو کارەی لەتوانایدانییە پێداویستیەکانی بۆ دابین بکات ، چونکە کارەکەی جار جار دەوەستاو و خاوەن قەرزەکانیش بەردەوام لە دەرگایان دەدا ..

لەو کاتەدا ویستی پیشەیەکی تر فێرببێت ، تاڵەکاتی وەستانی کاری دارتاشیدا یارمەتی بدات ، دوبارە پشتی بە ئەیوب بەستەوە تا کارێکی تری بۆ بدۆزێتەوە ، ئەیوب گوتی :

هاوڕێیەکی کۆنم هەیە ناوی (قۆرح)ە ، بەرگ دورێکی کۆنە ، پێم وایە دەتوانێت یارمەتیت بدات .

هەر یەکەیان سواری گوێدرێژێك بون و بەرەو دوکانی (قارح) کەوتنە ڕێ و دوای دو کاتژمێر گەیشتنە ئەوێ .

لەگەڵیدا ڕێککەوتن کە بەبێ بەرانبەر بەرگ درویی فێربکات ، پاشان بۆ ماوەی ساڵێك بەبێ بەرانبەر کاری بۆ بکات ، پاشان دوای ئەو ماوەیە بەکرێ کاری بۆ بکات .

لەماوەی ئەو مانگەدا ، شەوانە دوای ڕاهێنان وتەیەکی پڕدانایی بەبەرگدرووەکە دەگوت .

لە ڕۆژی یەکەمدا ، کاتێك ماڵئاوایی لێکرد پێی گوت :

با لە دونیادا دوای هاوڕێیەکی باش ، هاوسەرێکی باشت هەبێت.

پیاوەکە بە ڕێزەوە سەیری کرد و ، بە سوپاسگوزاریەوە پێی گوت :

تا ماوم سوپاس گوزار دەبم بۆ ئەو وتە بە نرخە .

لە ڕۆژی دووەم دوای تەواو بونی کارەکەی پیاوەکە چاوەڕێی بیستنی وتەیەکی نوێی بوو ، کە پێشتر نەیبیستبێت ، لوقمان گوتی :

هیچ دەوڵەمەندیەك وەکو لەشساغی نییە ؟. هیچ نیعمەتێکیش وەکو سنگ فراوانی نییە .

پیاوەکە کە نیشانەی سوپاسگوزاری بە ڕویەوە دیاربوو ، گوتی : تۆ زیاتر لەوەی کە شایەنیم پێمدەبەخشی .

ڕۆژی سێیەم لەکاتی ماڵئاواییدا پێی گوت :

بەردو ئاسن و هەموو شتێکی قورسم هەڵگرتووە ، بەڵام هەڵگرتنی هیچ شتێك ئەوەندەی هەڵگرتنی باری دراوسێی خراپ قورس نەبووە ، هەموو تاڵیەکیشم چێشتووە ، بەڵام هیچ شتێك ئەوەندەی هەژاری لەلام تاڵ نەبووە .

پیاوەکە پێی گوت :

ڕاستدەکەی لوقمان .

پیاوەکە وای لێهاتبوو چاوەڕێی دەکرد شەو دابێت تا گوێی لە وتەیەکی نوێ ببێت ..

ڕۆژی چوارەم ، پیاوەکە خۆی ئامادە دەکرد بۆ بیستنی وتەیەکی نوێ تا ژیانی ڕوناك بکاتەوە ، لوقمان کە خەریك بوو دەچووە دەرەوە پێی گوت : کەسی نەفام مەکە نێردراوی خۆت ، ئەگەر کەسێکی داناشت دەستنەکەوت خۆت ببە نێردراوی خۆت ...

لە ڕۆژی پێنجەم ، دیسان پیاوەکە چاوەڕیی بیستنی وتەیەکی نوێ بو ، لوقمان پێی گوت :

ئەوە کاتێك کارەکەمان تەواو دەبێ نارۆی هاوڕێ ؟

پیاوەکە کە هێشتا ئامادەی بیستنی وتەیەکی نوێ بوو ، گوتی : ئەی لوقمان ، من دوای دو سەعات لە ڕۆیشتنت هەر بیر لەو وتەیە دەکەمەوە کە پێت دەگۆتم تا بەتەواوی وەری دەگرم ، ئەو کاتە لێرە دەڕۆم .

لوقمان لەکاتێکدا کە خەریك بوو دەڕۆیشت گوتی : ئامادەی مردو ناشتن بە بەڵام ئامادەی بوك گواستنەوە مەبە ، چونکە یەکەمیان دواڕۆژت بیردەخاتەوەو دووەمیان دونیات لەلاشیرین دەکات .

وتەی ڕۆژی شەشەم : ناتوانی کەسانێك لە ژیانی هەتایی ئاگادار بکەیەوە .، کەسەر گەرمی ژیانی کاتی بن ...

7- تۆبەکردن دوا مەخە ، چونکە مردن لەناکاو دێت .

8- هەرکەسێك دادگەری لەسەرخۆی جێبەجێ بکات خوا پایەی بەرز دەکاتەوە .

9- بەرانبەر مرۆڤە خراپەکان پشت بەخوا ببەستە و ، بەرامبەر مرۆڤە چاکەکانیش هۆشیاربە.

10- ئەگەر بینیت کەسێك هەڵە دەکات سەرزەنشتی مەکە و تاوانەکانی خۆت بیربێتەوە .

11- بەبێ هۆ پێمەکەنە ، بەنا هۆشیاری بەڕێگادا مەڕۆ ، دەربارەی شتێك پرسیارمەکە کە پەیوەندی پێتەوە نییە.

12- زیڕ بە ئاگر تاقیدەکرێتەوە ، بەندەی ساڵحیش بە ناخۆشی ، خوا ئەگەر کەسێکی خۆشبوێ تاقیدەکاتەوە ، جا کە ڕازی بو خواش لێی ڕازیدەبێت ، کە نارازیش بوو ، خواش لێی نارازای دەبێت.

13- ڕوی خۆت بە زۆر شت داواکردن ناشرین مەکە ، قەدری خۆیشت بزانە لە ژیانتدا سودی زۆرت پێدەگەیەنێت .

14- خەڵك دەڵێن چی بوو دواڕۆژ هەر نەهات ، لە کاتێکدا ئەوان بەرەو دواڕۆژ پێشبڕکێ دەکەن .

15- ئەگەر گومانت لە مردن هەیە ، مەخەوە ، چونکە چۆن دەخەوی ئاواش دەمری ، ئەگەر گومانیشت لەزیندوبونەوە هەیە ، ئەوا لەخەو بەخەبەر مەیە ، چونکە چۆن بەخەبەر دێیتەوە ئاواش زیندوو دەکرێیەوە.

16- بۆ ڕوبەرو بونەوەی هەژاری پشت بە حەڵاڵ ببەستە ، چونکە هەرکەسێك هەژاربێت سێ شتی توش دەبێ : ئاینی ناسك دەبێت ، هزری بێ هێز دەبێت ، پیاوەتی کەم دەبێتەوە ، لە هەرسێکیشیان گەورەتر ئەوە کە خەڵك بەکەمی دەزانێت.

17- شتە بچوکەکان بەکەم مەزانە ، چونکە ئەو بچوکانە سبەی گەورە دەبن.

18- نەکەی درۆ بکەی ، چونکە ئاینت تێکدەدات ، پیاوەتیت لەدەستدەدات ، پلەوپایەت کەمدەبێتەوە و کەس گوێت بۆ ناگرێت و ڕاستیش بڵێی کەس باوەڕت پێناکات .

19- هیچ شتێك بۆ جەستە لە ئامرازەکانی ڕابواردن خراپتر نییە .

20- ئامۆژگاری لەسەر مرۆڤی نەفام زۆر قورسە ، وەك چۆن سەرکەوتن بەسەرکێوێکدا بۆ مرۆڤی پیر قورسە.

21- زۆر دانیشتن جەرگبرە و تەمبەڵی بەرهەمدێنێت ، بۆیە کەم بەبێ کار دانیشە .

22- تەنییای بۆ زۆر بیرکردنەوە باشە ، زۆر بیرکردنەوەش ڕێگای بەهەشتە .

23- هەندێك قسە لەبەرد ڕەقترن ، لە دەرزی تیژترن ، لە ئارامگرتن تاڵترن ، لە پشکۆ گەرمترن ، دلەکان وەك کێڵگە وان ، بۆیە قسەی باشی تیدا بچێنە ، ئەگەر هەموشیان سەوزنەبن هەندێکیان هەر سەوز دەبن .

24- هیچ شتێك لە قسەی خراپ لەسەر دڵ قوڕستر نییە ، لە دلدا ڕۆدەچیت هەروەك چۆن ئاسن لەئاودا ڕۆدەچێت.

25- توڕەونی عاقڵ لە گوفتاریدایە ، توڕەبونی نەفام لە کرداریدایە.

26- دوربین ترین کەس ئەو کەسەیە ، کە پێشبینی ڕوداوەکان دەکات بەر لە رودانیان...

27- نەرم و نیانی ئەوەیە کە لەو کەسە ببوری کە ستەمی لێت کردووە و خراپە بەچاکە وەڵام بدەیەوە.

28- عاقڵ لەماڵی خۆیدا مناڵانە ڕەفتاردەکات و لەناو خەڵکدا پیاوانە .

29- برایان سێ جۆرن : هەیە چاکەی لێت دەوێ و پاداشتت ناکات ، هەیانە بە ئەندازەی چاکەت لەگەلیدا پاداشتت دەکات ، هەشیانە بەبێ هیچ بەرانبەرێك حەز بە برایەتیت دەکات.

30- چاکە تەنیا بەکەسی شایەن بەخۆی بسپێرە.

بەر لەوەی لوقمان جێی بهێڵێت ، پیاوەکە لێی نزیك بوەوە ، پێی گوت : دەمەوێت شتێك بزانم ، زۆر دەمێکە سەرقاڵی کردوم :

لوقمان گوتی : ئەو شتە چییە؟

پیاوەکە گوتی : چۆن بزانم بەهەشتیم یان دۆزەخی؟

لوقمان گوتی : لەخۆت بپرسە : ئایا من خەڵکم خۆش دەوێ ، ئایە من کەسێکی دەستپاکم ، ئایە کەسێکی ڕاستگۆم ، ئایە کەسێکی لێبوردەم، ئایە کەسێکی بەسودم؟

پرسیاری یەکەم کە پێویستە لەخۆتی بکەی ئایا من خەڵکم خۆشدەوێ ، ئایە تونای خۆشەویستیم هەیە ، ئایە خۆشەویستیم زیاتر و زاڵترە لە ڕق و کینە ...

لەخۆتەوە دەستپێبکە . ئایە خۆتت خۆشدەوێ؟

پاشان بە مێژوی پەیوەندیت لەگەڵ خۆت بچۆرەوە؟ ئایە لەگەڵیدا باش بوی یان خراپ؟ ئایە ئەو ناوەی هەڵتگرتووە واتکردووە خەڵك بە چاکە باست بکەن یان بە خراپە؟

سەیری خودی خۆت بکە ، بزانە کاری چاکەت پێشکەش کردووە و بوبێتە هۆی ئەوەی شانازی پێیوە بکەی ، بیر بکەوە بزانە چەند کار هەبوون تۆ نەبای چاك نەدەبوون ، چەند کاری قورس هەبوون تۆ نەبای ئاسان نەدەبوون ، نێوانی چەند دوژمنت چاك کردووە...

سەیری پەیوەندی خۆت بکە بەکەسە نزیکەکانت ، پاشان تا دورترین خەڵك...

سەرنجی خزم و کەست بدە ، دراوسێکانت ، بزانە لەگەڵ چەندیاندا لەناکۆکیدای ، پاشان لەگەڵ دراوسێکانت تادەگاتە هەموو جیهان ، ئایە جیهان لە دیدی تۆدا دوژمنە ، یا دۆست ، ئایە کەس لە جیهاندا بەچاوی دوژمنداریەوە سەیرناکەی ، ئایە ئەگەر بکرێیە پاشای جهان هەموویان وەکوو ددانەکانی شانە بەیەکسانی سەیریان دەکەی ، یان ئەو ددانانەی بە چاکیان نازانی هەڵیان دەکیشی ! لەو ڕێیەوە دەتوانی بزانی ئایە خۆشەویستیت زیاترە یان ڕق و کینە.

پرسیاری دووەم کە پێویستە لەخۆتی بکەی : ئایا من کەسێکی دەستپاکم ؟ و ئەمانەتپارێزم؟

پاشان سەرنجی ئەو هەڵویستانە بدە ، چەند جار ڕاسپاردەکانت گەیاندۆتە دەست خاوەنەکانیان ، چەند جار خیانەتت لێکردووە و زیانی ماددی و مەعنەویت بە خاوەن ڕاسپاردە گەیاندوە.

پرسیاری سێیەم کە پێویستە لە خۆتی بکەی :

ئایە من ڕاستگۆم؟ لە ئاوێنەی دەرونتەوە سەیری خۆت بکە ، ئایە تۆ کەسێکی ڕاستگۆی ، ئایە کەسێکی درۆزنی ، کاتێك کە قسە دەکەی قسەکانت ڕاستی زیاتر تیدایە یان درۆ ، ئایە دەرونت زیاتر مەیلی بەڕاستگۆیە یان بە درۆ ، ئای لەژیانتدا زیاتر ڕاستگۆبوی یان درۆزن ، لەڕێی وەڵامی ئەو پرسیارانەوە دەتوانی خۆت هەڵسەنگێنی .

پرسیاری چوارەم کە پێویستە لەخۆتی بکەی؟

ئایە من لیبوردەم؟

سەرنجی ژیانی خۆت بدە ، چەند جار لەوکەسانەت بوریوە کە شایەنی سزای تۆ بوون بەڵام تۆ لێت بورین ، چەند جار بەرانبەر مافی سەروەت و سامان و جەستە و ئابڕوت لێبوردە بووی .

پرسیاری پێنجەم کە پێویستە لەخۆتی بکەی :

ئایە من کەسێکی بەسودو بەرهەمم؟

سەرنجی کارەکانت بدە لە ژیان ، ئایە لە پیشەکەتدا سەرکەوتوی ، ئایە توانیوتە بەو پیشەیە سودێك بە خەڵك بگەیەنی ، یان کەسێکی بێ سودی و خەڵك و پیشەکەت بۆ بەرژەوەندی خۆت بەکار دێنی .

دەتوانی ئەو هەڵوێستە چاك و خراپانە بخەیە سەر تەرازوو خۆتی پێ هەڵسەنگینی .

بەر لەوەی لێت بپرسن لەخۆت بپرسە : ئایە لەڕێی سەرنج دان لەکارە چاکەکانی ژیانت وا هەستدەکەی شایەنی بەهەشتی یان بەهۆی کردارە خراپەکانتەوە شایەنی دۆزەخی ، ئەگەر بتکەن بە دادوەر لەسەر خۆت ، دەیبەیتە بەهەشت یان بەرەو دۆزەخی دەبەی.

بەشی دەیەم

لوقمان لە بەرامبەر ئایندەی دوو کورەکەی هەستی بە جۆرێك لە ئاسودەی دەکرد چونکە ئێستا دوو پیشەی هەیە و دەتوانێ لەڕێی کارەکانیەوە زیاتر خواپەرستی بکات ، ئەو دەیەوێ لە ژیاندا بەرز و بەڕێز بژی نەك سوك و ریسوا ، دەیەوێت زیاتر پرسیاری لێبکرێت لەوەی پرسیار بکات ، زیاتر ببەخشێت لەوەی پێی ببەخشرێ ، سودی چیە کە مرۆڤ لەناو نوێژگایەکدا لە دەرگا لەسەر خۆی دابخات و خەریکی خواپەرستی بێت و بەڵام سودی بۆ کۆمەڵگاکەی نەبێت.

ئەی لوقمان کاتێك سودێك بە خەڵك دەگەیەنی سوپاسی خودا ئەکەی ، ئەی لوقمان کاتێك سودێك بەبەندەکانی خوا بگەیەنی ، هەروەها پێویستە سوپاسگوزاری خوا بکەی چونکە یارمەتی دای تا ئەو کارە ئەنجام بدەی .

کاتێك (ساران) گەیشتە تەمەنی پازدە ساڵی بەباوکی گوت ، کە خەریك بوو بەرەو دوکانی بەرگدروی دەڕۆیشت : باوکە زۆر حەزم لە پیشەی بەرگ دروییە دەمەوێت فێری ببم ، ئەو کاتە لوقمان بیرۆکەی دانانی دوکانێکی سەربەخۆی بەبیردا هات ، سەیری کوڕەکەی کردو گوتی بیرێکی لێدەکەمەوە.

ڕۆژی دواتر لەکاتی گەڕانەوە لەکار چوو بۆ سەردانی (ئەیوب).

بینی خەمبارە.

لوقمان گوتی : دەبینم خەمباری هاوڕێ

ئەیوب وەڵامی دایەوە :

بەهۆی کرداری کوڕە یاخیبوەکەمەوە خەمبارم،

تەمەنی بیست ساڵە هێشتا بەرانبەر ماڵەوە هەست بە بەرپرسیاریەتی ناکات ، سبەی کە من دەمرم ئەو شوێنی من دەگرێتەوە ، من خەمی دایکی و خوشکەکانیمە.

لوقمان گوتی :

تۆ لەوە بەرپرسیاری ئەیوب ، منداڵ لەدەستی باوکیدا وەکو هەویر وایە لە دەستی نانەوا دا چۆنی بیەوێ ، نانی ئاوای لێدروست دەکات .

گوتی : چۆن؟

هەر منداڵێك شێوازی مامەڵەی تایبەتی دەوێ هەندێك جار منداڵ پێویستی بە هەندێك ترس هەیە لە باوکی ، ئەی ئەیوب بەزمانت لێبدە بەر لە دەستت ، بە نیگای چاوەکانت بیترسینە بەر لە ترساندنی بە لێدان ، ئەوە بۆ منداڵ وەکو پەین وایە بۆ کشتوکاڵ ، با لێدانەکانت بۆ ڕاستە ڕێکردن بێت نەك بۆ ترساندن.

ئەی ئەیوب کاتیك کە منداڵەکەت لێت ناترسێت پێویستە زۆر لێی بترسی ، هەروەك چۆن کاتێك ژنەکەت ڕێزت ناگرێت پێویستە زۆر لێی بترسیت.

لەو کاتەدا ئەیوب گوتی:

ئەدی کەی دەبێت خاوەن ماڵ ترسی لەخۆی هەبێت؟

لوقمان کەمێك بێدەنگ بوو پاشان گوتی : کاتێك لەپەروەردگاری ناترسێت.

دوای ئەوە لوقمان بە ئەیوبی وت کە بۆ ئەوە هاتوە تا دەربارەی بەکرێ گرتنی دوکانێك بۆ پیشەی بەرگدرویی لەگەڵ کوڕەکەی (ساران) ڕاوێژی پیبکات..

ئەویب گوتی : بیرۆکەیەکی باشە .

لوقمان دوکانێکی دۆزیەوە دوای ئەوەی مۆڵەتی لە مامۆستاکەی (قۆرح) وەرگرت و کارەکەی جیهێشت .

گوتی : مامۆستا تا سێ مانگی تر لەلات کاردەکەم تا کەسێکی تر دەدۆزیتەوە.

(قۆرح) وتی :

بەڕاستی دووری تۆ کارێکی قورسە ، چونکە من دەست پاکی و دانایی و گرنگیدان بە کارەکان لەتۆوە فێربووم ، بەڵام دەزانم بەرپرسیاریەتی بەخێوکردنی خیزان داهاتیکی زیاتری دەوێ ، لەوەی لای من دەستت دەکەوێ ، هەروەها دەزانم کە چەند قەرزاری ، لەخوا دەپاڕێمەوە کە لەکارەکەتدا سەرکەوتوت بکات .

لوقمان گوتی :

زۆر سوپاس مامۆستا ، منیش لەخوا داواکارم کە رۆزی حەلاڵمان بەقسمەت بکات.

ساڵ لەدوای ساڵ دوو کوڕەکانی هەردو پیشەی دارتاشی و بەرگ دروی لە باوکیان فێردەبون و یارمەتیان دەدا ، ئەویش چاودیری دەکردن و شانازی بەوە دەکرد کە توانیویەتی دوو کەسی سود بەخش پێشکەشی جیهان بکات .

ئەو ئێستا لەناو جەرگەی ژیاندا دەژی ، جارنا جار قۆناغی نوێی بۆ دێنە پێش.

باوکایەتی : وشەیەکی پڕ لە ڕاز ، بەرپرسیاریەتێکی گەورە .

پێشان خاوەنی ماڵیکی چۆڵ بوی ، بەڵام ئێستا خاوەنی خێزانیکی .

ئێستا خوا بەرپرسیاریەتی بەخێوکردنی دوو کوڕی خستۆتە ئەستۆت، بەخێویان بکەی ، بەرەو باوەڕ ڕێنوێنیان بکەی ، فێری ڕەوشتی باشیان بکەی ، خەڵاتی خوایی قەبوڵ بکەی ، چاوەکانت بەرەو ئاسمان بەرز بکەیەوە و بڵێی :

خوایا ، ئەوەی لەتوانامدا هەبوو بۆ پارێزگاری کردن لەو خەڵاتەت ئەنجامم دا .

ئەی لوقمان ئەگەر هەوڵەکانیشت بێبەرهەم بوون ئەوا لەلای خوا پاداشتی دلسۆزیەکەت وەردەگری ، پاداشاتی ئامۆژگاری ، پاداشتی پەیداکردنی پاروەیەك ، پاداشتی دابینکردنی پۆشاکێك ، پاداشتی نەخەوتنی شەویك ، تەنانەت پاداشتی خەندەیك ، پاداشتی ماچێك لەو خەڵاتەیی خودا پێی بەخشیوی.

لەنیوەشەودا دوای ئەوەی دوو کوڕەکەی خەوتن ، (سادر) پێی گوت کە سکی ئازاری هەیە و هەندێك جار دڵی بەخێرایەکی بێئەندازە لێدەدات.

ئەویش ئامۆژگاری کرد کە پشو بدات تا بەتەواوی چاکدەبێتەوە خۆی ماندونەکات.

ڕۆژێکیان کورەکەی (نادان) کە گەیشتبوە دوازدە ساڵی گوتی : باوکە دەمەوێ شتێکم پیبڵێی.

بەڵێ کوڕەکەم . گوتی چۆن دەتوانم هەموو خەڵك ڕازی بکەم؟

لوقمان وەڵامی نەدایوە ، بەیانی ڕۆژی دواتر داوای لەکوڕەکەی کرد بەرلەوەی بڕۆن بۆ سەرکار پێکەوە پیاسەیەك بکەن.

نادان گوتی : بەسەرچاو باوکە .

داوای لێکرد کە بڕوات گویدریژەکە بێنی.

نادان بەخێرایی چوو گوێدریژەکەی هێنا و بەرەو دوری ئاوەدانی بەڕی کەوتن .

کەمێك دوور کەوتنەوە کوڕەکە هەر چاوەڕێی بوو تا باوکی قسەیەك بکات و بزانێ ئاخۆ بەرەو کوی دەڕۆن ، لوقمان گوێدرێژەکەی وەستاند، دوای ماوەیەك سواربووەوە و بەکورەکەی گوت بەپیادە لەگەلی بڕوات ، لوقمانیش هیچ قسەی نەدەکرد و نادانیش هەر چاوەڕێی بوو ،

دوای ماوەیەك گەیشتنە لای کۆمەلی خەڵکیك کە لەژێر سێبەری دارێك دانیشت بون ، سڵاویان لێکردن.

سڵاویان وەرگرتەوە ، پاشان یەکیکیان گوتی : سەیری ئەو پیاوە دلرەقە ناکەن ، خۆی سواری گویدریژ بوە کورەکەشی بە پیادە دەروات!

کوڕەکەی ئاوڕیدایەوە خەریك بوو وەڵامی بداتەوە بەڵام لوقمان نەیهێشت ، لە ڕۆیشتن بەردەوام بون ..

دوای ئەوەی ئەو کۆمەڵە خەڵکەیان جیهیشت ، لوقمان گوێ دریژەکەی ڕاگرت ، داوای لەکورەکەی کرد کە سواربێت.

کورەکە دودڵ بوو ، پێی جوان نەبو خۆی سواربێت و باوکی پیری بە پیادە بڕوات ، بەڵام باوکی فەرمانی پێکردبو ، لە ڕۆیشتن بەردەوام بون ، لە ڕێگادا گەیشتن بەدو کەس ، کاتێك بەپێشیاندا تیپەڕین و سڵاویان لەیەکتر کرد گوێیان لەدەنگی یەکیکیان بوو بە هاوڕێکەی دەگوت : سەیرکە سیرکە ، ئەو کورە یاخییە ، خۆی سواری گوی درێژەکە بووەو باوکی پیری بە پیادە دەڕوات!!

دیسان کوڕەکە ویستی وەڵامی بداتەوە ، بەڵام باوکی نەیهیشت و لە ڕۆیشان بەردەوام بون .

دوای ماوەیەك باوکی داوای لیکرد کە بوەستی ، ئەو کاتە بەیەکەوە سواری گوێ دریژەکە بوون و لە ڕۆیشتن بەردەوام بوون ،

بەلای کۆمەڵە خەڵکیکدا تیپەڕین کە لەبەردەم ماڵێك دانیشتبون ، سڵاویان کرد ، وەڵامیان دانەوە ، پاشان یەکێکیان گوتی : ئای لەو دڵڕەقانە بەزەییان بەو گوێ درێژە بەستەزمانە نایەتەوە.

دوای ماوەیەکی تر داوای لە کورەکەی کرد کە گوێ دریژەکە بوەستێنێ ، تا هەردوکیان بە پیادە بڕۆن . بەلای سێ پیاودا تیپەڕین سڵاویان لێکردن ، وەڵامیان دایەوە پاشان یەکێکیان بە دوو هاوڕێکەی تری گوت :

بەڕاستی سەیری ، گوێدرێژیان پێیە و سواری نابن !

ئەو کاتە کورەکە بە باوکی گوت :

بەڕاستی باشترین وەڵامت دامەوە باوکە گیان

بەشی یازدەهەم

کاتێك ساران تەمەنی گەیشتە بیست ساڵان لوقمان پێی گوت: کوڕەکەم دەمەوێ ئەمشەو بە تەنیا ئامۆژگاریت بکەم.

(سادر) نوستبو ، ئازاری سکپڕی هەبوو.

ساران زۆر خۆشحاڵ بوو گوتی : ئەمشەو شەوی من باوکە ... بەڵێ شەوی منە ، ئەو شەوەی زۆر دەمێکە چاوەڕێم ....دەستیکرد بە ماچ کردنی هەردوو دەستی باوکی ، پاشان چوو خۆی بشوات و جلی نوێ لەبەر بکات ، لە نیوەشەودا بە تەواوی ئامادەبوو و چووە لای باوکی .

لەلای ڕاستی خۆیەوە داینیشاند و پێی گوت :

کوڕەکەم دەمەوێ چەند ئامۆژگاریەکەت بکەم کە لە ژیانتدا سودیان لێببینی .

ساران گوتی : باوکە زۆر داوام لێکردی ئامۆژگاریم بکەی ، بەڵام تۆ هەر دەتگوت لەکاتی خۆیدا .

گوتی : لەماوەی پێشودا پێویست بوو بە کردار ئامۆژگاریت بکەم ، بەڵام ئێستا پێویستە بە گوفتار ئامۆژگاریت بکەم .

گوتی : من هەموو جەستەم گوێبیستتە باوکە گیان .

لوقمان گوتی :

کورەکەم نەکەی تەمبەل بی یان یاخی بی ، چونکە ئەگەر تەمبەڵ بی ناتوانی خزمەت بکەی ، ئەگەر یاخیش بی ناتوانی لەسەر حەق ئارام بگری .

کورەکەم ، کە تێر بوی خواردن مەخۆ ، ئەو خواردنەی بە سکی تێر دەیخۆی بیدەیتە سەگیکی برسی باشترە .

کوڕەکەم باشترین خواردن بخۆ و لەسەر نەرمترین جێگا بخەوە .

ئەوەش بزانە کوڕەکەم ، ئەگەر گەدە پڕ بوو ، هزر خاو دەبێت و ئەندامەکانی لەش لە خواپەرستی دەکەون .

کوڕەکەی زۆر بە جوانی گوێی لیگرتبوو ، گوتی :

بەسەرچاو باوکە .

لوقمان بە دەنگێکی هێمن گوتی :

کورەکەم ، نە ئەوەندە شیرین بە قوتت بدەن ، نە ئەوەندە تاڵ بە فڕیت بدەن .

کورەکەم ، نەکەی درۆ بکەی ، چونکە درۆ ئابینت لاواز دەکات ، لە کەسایەتیت کەم دەکات ، بەوەش ئابڕو و پلەوپایەت نامێنیت و کەس گوێ بۆ قسەکانت ناگرێت ، کەس باوەڕ بە قسەکانت ناکات ، ژیانیش ئەگەر ئاوای لێهات سودی چییە؟

پاشان بە دەنگیکی هیمن گوتی :

واز لە هاوڕێی یەکەمت مەهێنە ..

هەزار هاوڕێت هەبێت کەمە ، یەك دوژمنت هەبێت زۆرە .

کورەکەم ، زانای دانا بە بێدەنگی و بە ڕێزەوە بانگەوازی خەڵك دەکات ، بەڵام نەفام بە زۆرڕەوی بۆیە خەڵك لێی دوردەکەونەوە .

کوڕەکەم ، دانایەك لێت بدات ، ئازارت بدات باشترە لەوەی نەفامێك بۆنخۆشت بکات .

هەروەها بزانە کە مرۆڤ سێ بەشە ...

کورەکە گوتی : بەڵێ باوکە گیان :

ئەوەی بۆ خوایە ، ڕۆحیەتی .

ئەوەی بۆ خۆیەتی ، کرداریەتی.

ئەوەی بۆ خاکە ، جەستەیەتی .

کوڕەکەم ، ڕاوێژ بەو کەسە بکە کە ئەزمونی هەیە ، چونکە ئەو ڕایەی بە گران دەستی کەوتووە بەبێ بەرانبەر پێت دەبەخشێت.

ساران گوتی : بەسەر چاو باوکە گیان ...

بە دەنگێکی بەرز گوتی :

کورەکەم دەست بە داناییەوە بگرە پلەوپایەت بەرز دەکاتەوە ، هەروەها بزانە کە ڕژدی و چاوچنۆکی و ڕەوشتی خراپ و زۆر داواکردنی شت لە خەڵك نیشانەی نەفامین .

لەکاتێکدا کە بەوردی سەرنجی کوڕەکەی دەدا ، گوتی : داوای لێبوردن لە کەسێك مەکە کە نایەوێ داوای لیبوردن ببیستێت ، پشت بە کەسێك مەبەستە کە نایەوێ بە ئامانجەکەت بگەی .

ساران گوتی : بەڵێ باوکە گیان .

گوتی : لەلای نەفامەکان باسی دانایی مەکە بەدرۆت دەخەنەوە لەلای دانایانیش باسی باتڵ مەکە ڕقیان لێت دەبێتەوە ، ئەوەی قسە بۆ کەسێك بکات کە گوێی بۆ نەگرێت ، وەك ئەوە وایە کە خۆشییەکانی پێشکەشی مردووان بکات .

کورەکەم ، هەر شتێکت بۆ هاتەپێش نەکەی ئەوەت بە دڵدا بێت کە چاکەی تۆ لە شتێکی تردا بو ، هەر شتێکت بەسەر هات لە ویژدانتدا بیچەسپێنە کە ئەوە چاکە بۆت هاتۆتەپێش ...

کورەکەم ، لە بەدەستهێنانی زانستدا پێشبڕکێ بکە ، چونکە میراتێکی پاك و هاوڕێیەکی بەهێزە .کوڕەکەم ، درۆی گوتووە ئەو کەسەی گوتویەتی خراپە بە خراپە دەکوژێتەوە ، ئەگەر ڕاست دەکات با دوو ئاگر بکاتە و سەیریکات بزانە یەکتر دەکوژێننەوە ؟ بەڵکو خراپە بە چاکە دەکوژێتەوە ، هەروەك چۆن ئاگر بە ئاو دەکوژێتەوە .

لوقمان کەمیك بێدەنگ بوو ، قومیك ئاوی خواردەوە ، چەند ساتێك بە بێدەنگی مایەوە و کوڕەکەی هەر چاوەڕێی بوو ...

لوقمان گوتی :

کورەکەم ، خەڵکانی پێشو بۆ منداڵەکانیان خەریکی کۆکردنەوە بوون ، بەڵام سەرنج بدە ، نە ماڵی کۆکراوە نە ئەو کەسەش کە بۆی کۆکرایەوە نەمان .

کوڕەکەم ، تۆ بەکرێ گیراوی ، فەرمانت پێکراوە کارێك بکەی و لەبەرانبەردا پاداشت وەردەگری ، بۆیە کارەکەت بکەو پاداشتەکەت وەربگرە ، لە دنیادا وەك ئەو مەڕە مەڕی کە چووە ناو لەوەڕگایەکی سەوز تا قەڵەوبوو خواردی ، نەیدەزانی کە مردنی بەندە بە قەڵەوبونییەوە!

دنیا بکە بە پردێك بەسەریدا بپەڕەوەو هەرگیز بۆی مەگەڕێوە ..

بزانە کاتیك لەبەردەم خوا ڕادەوەستی دەربارەی چوار شت پرسیارت لیدەکرێ:

گەنجیت لەچیدا بەسەر برد ، تەمەنت لە چیدا بەڕیکرد ، زانست و زانیارییەکەت چی لێکرد ، پارەو سامانت چۆن بەدەستهێناو چۆنت خەرج کرد بۆیە خۆتی بۆ ئامادە بکەو وەڵامێکی بۆ حازرکە .

کوڕەکەم ، تامی تاڵی و ئارامگریم چەشتووە ، بەڵام هیچ شتێکم لە هەژاری تاڵتر نەدیوە .

ئەگەر هەژار بوی لەلای خەڵك باسی مەکە تا بەکەم سەیرت نەکەن ، بەڵکو داوا لە خوا بکە تا پێت ببەخشێت ، کێ هەیە داوای لە خوا نەکردبێت و پێی نەبەخشیبێت؟ یان داوای کردبێت و وەڵامی نەدابێتەوە ، یان پەنای بۆ بردبێت و بە هانایەوە نەهاتبێت؟!

کورەکەی زۆر بە وردی سەرنجی باوکی دابوو ، هەستی دەکرد کە باوکی لە هەموو کەس لێیەوە نزیکترەو لە هەموو کەس زیاتر خەمی ئەویەتی ، بۆیە بەو شەوە تاریکە خەریکە ئامۆژگاری دەکات .

چاوەکانی پڕ بون لە فرمێسك و دەستیکرد بە ماچ کردنی هەردوو دەستی باوکی ، پاشان دانیشتەوەو لوقمان گوتی :

کوڕەکەم ، نەکەی سواڵ بکەی ، چونکە ئاوی ئابڕوی نێوچاوانی مرۆڤ ناهێڵێت .

کوڕەکەم ، ئامۆژگارییەکت دەکەم ، کە لە ڕەزامەندی خوا نزیکت دەخاتەوە و لە توڕەیی دروورت دەخاتەوە.

ساران گوتی : فەرموو باوکە گیان

لوقمان بە چاوی پڕ لە دڵسۆزی باوکایەتی گوتی :

یەکەم : خودا بپەرستە و هاوەڵی بۆ بڕیار مەدە.

دووەم : پیت خۆش بێت یان پێت ناخۆش بێت بە قەدەری خوا ڕازیبە .

لوقمان هەستی کرد کوڕەکەی باش گوێی بۆ گرتووە ، بۆیە بەردەوام بو : ئەگەر خەڵك بە قسەی جوانیان شانازی بکەن ، تۆ بە جوانی بێدەنگیت شانازی بکە .

هەموو بەیانیەك زمان بە ئەندامەکانی لەش دەڵێت : ئێوە چۆنن ؟ دەڵێن ئەگەر لێمان بگەڕیی باشین!

هەروەها ئەوەش بزانە کورەکەم ، هەرکەسێك ڕەحم بکات ڕەحمی پێدەکرێت .

هەرکەسێك بێدەنگ بێت سەلامەت دەبێت ، ئەوەی شتی باش بڵێت پاداشت وەردەگرێ ، ئەوەی خراپە بڵێت سزا دەدرێ ، هەرکەسێکیش جڵەوی زمانی بەدەست نەبێت پەنجەی پەشیمانی دەگەزی !

کوڕەکەم ، سێ خەسڵەت هەن لەهەر کەسێکدا هەبن باوەڕی تەواوە :

ئەوەی ئەگەر نیعمەتی بەسەرداڕژا لە حەق دوورنەکەوێتەوە ، توڕەبون لە بازنەی حەقی لانەدات ، ئەگەر دەسەڵاتی هەبوو شتێك کە هی ئەو نییە بۆ خۆی نەیبات .

پاشان گوتی : مرۆڤی ئازا لەشەڕدا دەردەکەوێت ، مرۆڤی سەخی لە کاتی پێویستیدا دەردەکەوێت ، مرۆڤی هێمن لە کاتی توڕەبوندا دەردەکەوێت .

کوڕەکەم :

مەجلیس خۆش و چاکەکارەبە ، زۆر بیربکەوە و بۆحەق نەبێت کەم قسە بکە ، زۆر بگری و کەم پێبکەنە.

کوڕەکەم سیفەتەکانی داناى خۆشبەخت بریتیە لە ڕێزداری

کوڕەکەی گوتی : بەڵێ

گوتی :ئارامی

کوڕەکەی گوتی : بەڵێ

گوتی : چاکەکاری

کوڕەکەی گوتی : بەڵێ

گوتی : دادگەری

کوڕەکەی گوتی : بەڵێ

گوتی : هێمنی

کوڕەکەی گوتی : بەڵێ

گوتی : زانست

کوڕەکەی گوتی : بەڵێ

گوتی : دووربینی

کوڕەکەی گوتی : بەڵێ

گوتی : هۆشیاری

کوڕەکەی گوتی : بەڵێ

گوتی : لێبوردەیی

کوڕەکەی گوتی : بەڵێ

کورەکەی چەندین ساڵ بوو چاوەڕیی شەوێکی ئاوابوو ، خەمی ئەوەی بوو کە شەوەکەی بەرەو تەواوبونە ، دنیا کەمێك ڕوناك بوو ، لوقمان لەسەر قسەکانی بەردەوام بوو:

کوڕەکەم ، مرۆڤی دانا کە قسە دەکات بە زانست قسەدەکات ...

گوتی : بەڵێ

گوتی : ئەگەر بێدەنگیش بوو بە هێمنی بێدەنگ دەبێت..

گوتی : بەڵێ

گوتی : ئەگەر ستەمی لێبکرێ دەبورێ .

گوتی : بەڵێ

گوتی : ئەگەر داوای لێبکرێ دەبەخشێ

گوتی : بەڵێ

گوتی : ئەگەر شتێك ببەخشێت منەت ناکات ..

گوتی : بەڵێ

گوتی : ئەگەر پێیببەخشرێت سوپاسگوزاری دەکات ..

گوێ بۆ ئەو کەسە دەگرێت کە ئامۆژگاری دەکات ، ئەو کەسەی لەخۆی نزمتر بێت بە کەمی نازانێت ، ئەوەی هی خۆی نەبێت داوای ناکات ، ئەوەی هی خۆیشی بێت دەستی پێوە دەگرێت و لەدەستی نادات ، ئەوەی نەیزانێت نایڵێت ، زانستەکەی ناشاریتەوە ، خەڵك لەدەستی ئاسودەن ، بەڵام لەدەست دەرونی خۆی زۆر ماندووە ، لە گوفتاردا ڕاستگۆیە ، دەستپاکی ڕاسپاردەیە ، لێبوردەیی ستەمە ، چاکەکاری هەمبەر خراپەیە .

هەروەها ئەوەش بزانە کوڕەکەم کە مرۆڤی خراپ کاتیك قسە دەکات ئابڕوی دەچێت ، کە کاردەکات خراپە دەکات ، کاتێك دەوڵەمەند دەبێت ستەم دەکات ، کاتێك هەژار دەبێت بێ ئومێد دەبێت ، کاتیك خەمبارە دەبێت بێ هیوا دەبێت ، کاتێك داوای لێبکەی چاوچنۆك دەبێت ، کاتێك پێی ببەخشرێت سوپاسگوزار نابێت ، کاتێك لێی ون دەبی زەمت دەکات .

گوتی : بەڵێ باوکە

گوتی : نە دانایی خۆی بە کەڵکی دێت ، نە دانایی خەڵکی سودی پێدەگەیەنیت ..

زۆر سەرسامە بە دانایی خۆی ئەگەر وەکو دانایانیش نەبێت ، سەرسامە بە زانستی خۆی ئەگەر وەکو زانایانیش نەبێت ، تەنیا بۆ ئەوە ڕاستی دەڵێت تا سوپاس بکرێ.

ئەگەر زانیت لە زانابیت کەم دەکاتەوە ، ئەگەر نەزان بیت گاڵتەت پێدەکات .

کەمێك بێدەنگ بو ، پاشان بە دەنگێك کە کوڕەکەی هەستی کرد کە قسەی کۆتاییيەتی گوتی :

کوڕەکەم من حەوت هەزار پەند فێربووم ، تۆ تەنیا چواریان فێرببە و لەگەڵمدا وەرە بۆ بەهەشت .

کەشتیەکەت باش ئامادە بکە ، چونکە دەریا قووڵە

بارت سوك بکە ، چونکە ڕێگا ناخۆشە .

با توێشوی زۆرت پێبێت ، چونکە ڕێگا دوورە .

لە کارەکانتدا ورد بە ، چونکە ڕەخنەگر وردبینە .

کوڕەکەم پێشەوای ڕەوشتی دانایی دینی خوای گەورەیە .

نمونەی دینی خواش وەك درەختێك وایە : باوەڕ بە خوا ئاوەکەیەتی ، نویژ ڕەگەکانیەتی ، زەکات قەدەکانیەتی ، برایەتی خوایی پەلەکانیەتی..

ڕەوشتی جوان گەڵاکانیەتی ... گوێڕایەڵی خواش بەروبومەکەیەتی ...

درەختیش بەرهەمی خۆش نەبێت تەواو نییە ،

ئاینیش بە دەرچون لە قەدەغەکراوەکانی خوا نەبێت تەواو نابێت.

بەشی دوازدەهەم

لە شەودا ، کاتێك لوقمان لەسەر کارەکەی بوو ، (نادان) ی کوڕی بینی بە شپرزەیی خۆی کرد بە ژوردا : باوکە دایکم لە مەترسی دایە ، چوم بە پوریشمم گوت و ئێستا لەگەڵ مامە ئەیوب لەوێن .

بیری کەوتەوە کە پێشتر دەربارەی نەخۆشیەکەی پێی گوتبوو ، دەرگای دوکانەکەی داخست و بەپەلە لەگەڵ کوڕەکەیدا بەرەو ماڵ چونەوە .

تایەکی زۆر دایگرتبوو ، بە ئەستەم دەیتوانی قسە بکات .

کاتێك دەستی خستە سەر نێو چاوانی ، وردە وردە فرمێسك لە چاوەکانی هاتنە خوارەوە .

ئەوە (سادر)ە ، ئەو ئافرەتەی لە هەموو خۆشی و ناخۆشیەکدا لەگەڵیدا ئارامی گرتووە ، ئەو ئافرەتەی توانی ئەو لایەنەی ژیانی ئەو پیاوە ڕوناك بکاتەوە کە هیچ کەسێك جگە لە هاوسەر ناتوانێت ڕوناکی بکاتەوە .

ئێستا لە دەرونی خۆیدا دەڵێت : من لە بەرانبەر ئەو خزمەتەی ئەودا چیم پێشکەش کردووە؟!

هیچ ، هیچ ، هیچ شتێك ئەی لوقمان .

ئێستا دەرك بەوە دەکات کە ئافرەت ڕۆڵێکی چەند گرنگ دەگێڕێ لە ڕۆشن کردنەوەی ژیانی پیاودا .

هەروەها ئەوەی کە پیاو هەرچەندە هەوڵ بدات ناتوانێت قەرەبووی چاکەکانی ئافرەت بداتەوە ، بەڵێ ئافرەتی باش یەکێکە لە بەخششەکانی خوا کە پێتی بەخشیوە ، تۆ لە بەرامبەر ئەو نیعمەتە جگە لە خشوع بۆ خوا ، لێبوردەیی بۆ خەڵك ، ڕاستگۆیی ، خۆشەویستی چیت لە دەست دێ؟!

ئەی مرۆڤ تۆ هیچت نییە بە خوای ببەخشی و هەرچی هی تۆشە هی خوایە !

ئەگەر دەتەوێ سوپاسگوزاری بۆ خوا بنوێنی سودبەخش بە بۆ خەڵکی..

درەنگانی شەو خوشکەکەی و ئەیوبی هاوسەری گەڕانەوە ماڵی خۆیان.

لوقمان و دوو کوڕەکەی تا بەرەبەیان بەدیار هاوسەرەکەی دانیشتن، هیچ دەرمانێکی گیایی و سروشتی نەما پێی نەدات ، بەڵام هیچ سوودی نەبوو .

لەگەڵ ڕوناك بونەوەی دنیادا هاوسەرەکەی گوتی : وادیارە من بەجێتان دێڵم ، چی دەربارەی ئەو مردنە دەزانی کە خەریکە بۆی دەڕۆم ئەی لوقمان ؟!

دەستی خستە ناو دەستیەوەو بە هێمنی گوتی :

پێشبینی و خەیاڵی بیرو هۆشمان زۆر جار لە ڕاستەقینە و کردار دوورن ، خەیاڵ زادەی بیروهۆشی خۆمانە ، بەڵام واقیع بەرهەمی ئەو کردارانەیە کە لەناکاو ڕودەدەن .

هەندێ کەس بۆ پرسی مردن و ژیانی دوای مردن تێڕوانینێکی خەیاڵی هەیە و هیچ پەیوەندی بە واقیعەوە نییە ، چونکە تێیدا نەژیاوە ، ئەوەش کێشەیەکی گەورەیە کە هەندێ کەس تێی دەکەون ، تەنانەت لەوانەیە بگاتە ئاستی مردن لە ترسی مردن ! چونکە لە بینینی ئەودا مردن بریتیە لە تاریکییەکی ئەنگوستەچاوی گۆڕێکی چۆڵ ، ڕاکێشان بۆ هەتایە لە چاڵێکی قوڵدا و لەژێر خاکدا .

هەروەها لە بەرانبەردا هەندێ کەسی بە ئومێد خۆیان لە بەهەشتدا دەبیننەوە ، کە جگە لە خواردن و خواردنەوەو جوتبون هیچی تری لینەبێت ، ئەوەش جیهانێکی بێزارکەر نیشان دەدات .

ئەو دوو چەمکە هیچ پەیوەندییەکیان بە واقیعەوە نییە ، چونکە هێشتا هەر زادەی خەیاڵین و لە ڕاستیاندا نەژیاوە.

هەر مرۆڤێك لە ساڵێکەوە بۆ ساڵێکی تر ، لە سەردەمێکەوە بۆ سەردەمێکی تر گۆڕانکاری بەسەردا دێت ، تەنانەت خەیاڵیشی دەگۆڕێت . هەر قۆناغێکی تەمەن بیرکردنەوە و خەیاڵی تایبەتی خۆی هەیە . ئەوانە هەمووی خەیاڵن و جیاوازن لەوەی کە لە دوای ژیانی دنیادا ڕودەدەن ، بەڵام دەکرێ باوەڕ هەندێك لەو واقیعە کە ڕوی نەداوە بۆ مرۆڤ پێشی بخات و نیشانی بدات .

گومانی باش نەبردن بەخوا و بە ڕەحمەتی فراوانی وا لەو کۆمەڵەیە دەکات کە حەز بە دیداری خوا نەکەن ، چونکە لە خەیاڵیاندا لەو دیدارەدا جگە لە سزا و ئەشکەنجەدان هیچی تری تێدا نییە ، خۆ

ئەگەر لە راستیدا وابووایە ، ئەوا كەس حەزی بە دیداری خوا نەدەكرد ، چونكە هیچ مرۆڤێكی بێ تاوان نییەو خوا مرۆڤی وا دروست كردووە ، كە تاوان بكات و هەڵێكی تری پێبدات وەك ئەوەی هیچ تاوانێكی نەبوبێت ، وەك ئەو كەسەی لەشگرانە و كاتێك خۆی دەشوات و پاك دەبێتەوە وەك ئەوەی كە هەر لەشگران نەبوبێت .

هاوسەرەكەم ، لە ڕاستیدا مردن بێداربونەوەیە لە خەوی ژیان ، چونكە ژیانی دوای ژیان زۆر پاكتر و جوانترە ، تا ڕادەیەك كە مرۆڤ خۆیشی شێوەیەكی بەهێزتر و جوانتری دەبێت ... ئەو كات دەرك بەوە دەكات كە خەوتو بووەو ئەو ژیانەی كە لەبینینی ئەودا پڕ خۆشی بوو لەوە دەترسا كە لە دەستی بچێت ئێستا لە بەرانبەر ژیان و بێداری گەورەدا بۆتە خەون ، مرۆڤیش ناتوانێت هەست بەو بێزارییە بكات تا بە ویستگەی مردندا تێنەپەڕێت و مردن دوبارە داینەڕێژێتەوە تا شیاو بێت بۆ ئەوەی بەرگەی بینینی خوا و زانینی ڕاستییە گەورەكان بگرێت .

دوای ئەوەی دنیا تاریك داهات ئافرەتەكە دوایین هەناسەكانی ژیانی هەڵدەمژی ، لە كاتێكدا دەستی لەدەستی گیركردبو و دەیگوشی و دوایین وشەكانی ژیانی دەردەبڕین : لوقمان ، داوات لێدەكەم لە كەموكورتییەكانم ببەخشی .

ئەی لوقمان ئەوە ئەزمونێكی نوێیە ، ئەزمونی مردن ، مردنێكی نزیكترین كەسی ژیانت .

مردنی هاوسەری تەمەن ، هاوڕێی تەمەن ، مردنی ئەو كەسەی نیوەی ژیانی ڕوناك كردبیەوە .

دە ڕۆژ دوای پرسەكە ، لوقمان بەپێویستی زانی ، كە دوای ئەو ڕوداوە ئەو شوێنە جێبهێڵێت ، هەوایەكی نوێ هەڵمژێ ، شوێنێكی نوێ ، خەڵكێكی نوێ ببینێت ، ئەوكات چەند شتێكی نوێ فێردەبێت.

لە غوربەتدا دانایی بەناو خەڵكدا بڵاو دەكاتەوە .

یەكە یەكەماڵئاوایی لە دراوسێكانی كرد ، تەنانەت (سیراخ)یش.

پێی گوت : دراوسێكەم ، ئەگەر بەبێ ویست و ئاگایی خۆم ئازارێكم پێگەیاندبی داوای لێبوردنت لیدەكەم.

سیراخ گوتی : چونكە بەجێمان دێڵی ، لێت دەبورم ، ئافرەتەكەشت كە هێرشی كردبووە سەر ئافرەتەكەم بۆلای خوا گەڕاوەتەوە.

لەگەڵ هەردوو كوڕەكەی شەو لە ماڵی ئەیوبدا مانەوە ، تا ماڵئاواییان لیبكەن.

بەیانی زوو دەرگای ماڵەكەی گاڵەدا و لەگەڵ هەردوو كوڕەكەیدا بەرەو ژیان و جیهانێكی نوێ بەڕێكەوتن..

ڕۆژ دوای ڕۆژ شتی نوێ فێر دەبوو..

سەرنجی ئەوەی دەدا ، كە چۆن جەستەش لەگەڵ درۆكردندا نائارامە، چۆن ڕۆح لە ڕوبینی بێزارە ، كاتیك كەسێك خەریكە درۆ دەڵێت ، لە ڕەنگ و ڕویدا دەردەكەوێت ، لە لەرە لەری دەنگیدا هەستی پێدەكرێ ، لە جوڵەی لێوەكان ، سەرنجی چاوەكان ، جوڵەی دەستەكانی ... كاتێك مرۆڤ خەریكە درۆ دەڵێت هەموو ئەندامەكانی هاواردەكەن : من لەوە بێبەریم .. تۆ درۆ دەكەی !

مرۆڤ ڕاستگۆیی پێ ڕاسپاردەکراوە.

کاتیك مرۆڤ ڕاستی دەڵێت وشەکانی بەهێز و متمانەوە لەدەم دێنەدەر، وەك دوڕ و مەرجان دەدرەوشێتەوە ، سنگی فراوان دەبێت .

هەر وشەیەك کە بەڕاستی لە دەم دەربچێ سوپاسی خاوەنەکەی دەکات ، کە بەڕاستی دەرییڕیوە..

ئەوە ژیانە : یەکێکیان باس لە کۆژانەکانی خۆی دەکات ، لەسەر ئەوەی کە هاوسەرگیری لەگەڵ سێ ئافرەتدا کردووە و هیشتا نەبۆتە باوك ، ئەوەی دیش باسی بەخششی باوکایەتی دەکات !

یەکەمیان مرۆڤێکی بێ ئارام بووەو نەیتوانیوە لەسەر هاوسەرەکەی ئارام بگرێت بۆیە لە بەرامبەردا هاوسەرەکەشی ئارامی لەسەر نەگرتووە ، لەگەڵ هەموو هاوسەرەکانی هەمان هەڵەی دوبارە کردۆتەوە ، لەبەر ئەوە هیچیان لەلا نەماوەتەوەو هەموویانی لەدەستداوە ، بەوەش بەدەست ئازاری بی منداڵییەوە دەناڵێنێ !

هەرچی دووەمیانە کەسێکی ئارامگر بووەو مەبەست و نهێنییەکانی هاوسەرگیری زانیوەو هەوڵی پەروەردەکردنی هاوسەرەکەی داوەو بەمەش لەگەڵیدا ماوەتەوەو بۆتە خاوەنی منداڵ ...

لوقمان هەر ڕۆژە بەرەو ئاراستەو شار و بیابان و ناوچەیەکی نوێ دەڕۆیشت ، تا دانایی بەناو خەڵکدا بڵاو بکاتەوە...

نیوەڕۆیەك

کاتیك لەژێر سێبەری درەختێکدا پاڵکەوتبون ، تا دوای ئەو ڕێیە دوورە پشویەك بدە ، (ساران)ی کوڕی هاواری کرد...

لوقمان و نادان لەخەو ڕاپەڕین

(ساران) توند قاچی گرتبوو ، گوتی : باوکە مار پێوەی دام...

لوقمان بینی مارەکە بەناو پوش و پەڵاشدا دەخشێت.

لوقمان دەمی خستە سەر شوێنی پێوەدانەکەو دەستیکرد بە مژینی ژەهرەکە ، بەڵام ئەوە هیچ سودێکی نەبو و خەریك بو لە باوەشیدا دواین هەناسەی ژیانی دەدا..

هەر لەوێ بەخاکی سپارد و بەردەوام بو لە ڕۆیشتن بە کوڵێك خەمی نوێوە ، بە هیوای لەیاد کردنی ... بەڵام چۆن بتوانێت ئەو کورەی لەیاد بکات کە بە دریژای ئەو ساڵانە هاوڕێیەتی کردووە ، ماڵئاواییەو کە تا قیامەت دیداری دوبارەی نییە...

لەساڵی دەیەمی دەربەدەریدا ، کە لە وڵاتی شام بوو ، کەسێك هاتە لای و پێی گوت ، کە پاشای وڵات داوای کردووە بیبینێت.

لوقمان لە چون بۆلای پاشا دوانەکەوت..

پاشا گوتی : زانیومانە کە تۆ مرۆڤێکی دانای ، بۆیە تۆمان بانگ کردووە تا حوکمی سزای زینا و دزیمان بۆ بدەی..

لوقمان داوای هەندێك کاتی کرد تا بتوانێت بڕیارێکی دروست بدات،

دوای شەش ڕۆژ لوقمان هات تا لە بەردەم پاشا حوکمەکە ڕابگەیەنێت..

پاشا گوتی : خوا سەرفرازت بکات ئەی لوقمان ، ئەوە یاسایەکە ، کە کەس بەر لە تۆ نەیچەسپاندووە ، لەمەولا لە وڵاتەکەماندا کار بەو یاسایە دەکەین.

پاشان داوای لە لوقمان کرد کە ببێتە ڕاوێژکاری تایبەتی ئەو ، لوقمانیش پێی ڕاگەیاند کە ئامادەیە ببێتە ڕاوژێکاری ، چونکە تازە لەو وڵاتەدا نیشتەجێ بووە .

هەستی بە پێویستییەکی زۆر دەکرد بۆ ئافرەتێك کە لە تەنیشتییەوە بێت ، ئارەزوی منداڵی دەکرد...

لەگەڵ یەکیك لە خەڵکی ئەو ناوچەیە قسەی کرد ، ئەویش پێی گوت ، کە یەکیك لەو ماڵانەی ئەو ناوچەیەدا بێوەژنێك هەیە بە ناوی (تارح).

لوقمان لەگەڵ (نادان)ی کوڕی چون بۆ ئەو ماڵە ، تا داخوازی ئافرەتەکە بکەن .

باوکی ژنەکە گوێی لە لوقمان گرت ، پاشان چووە لای کچەکەی تا ڕای وەربگرێت..

دوای ماوەیەك ئافرەتەکە هەندێك خواردنەوەی بۆ هێنان ، لەگەڵ لوقماندا نیگایان گۆڕییەوە ، پاشان گەڕایەوە بۆ ژورەکەی ...

باوکەکە چو دەربارەی پیاوەکە پرسیاری لێ بکات و ڕای وەربگرێت..

لەوکاتەوە ، لەشەوی یەکەمی هاوسەرگیرییاندا ئافرەتەکە باسی ئەوەی دەکرد کە ئەو ئافرەتێکی بەختیارە بەوەی خوا هاوسەرێکی دانای بە قسمەت کردووە ، کە هەموو خەڵکی زەوی باسی ئەویان لەسەر زارە...

سەرنجی لێوە ئەستورەکانی دەدا ، بەڵام ئەو وتەیەی بەبیردا دەهات کە دەڵێت :

ئەو لێوە ڕەشانەی دەیانبینی قسەی سپییان لێوە دێنەدەر!

لێی پرسی : ئەی لوقمان لە چ کەسێك فێر بوی ؟

گوتی : لە کەم ڕەوشتان!

گوتی : چۆن ؟

گوتی هەر کاتێك کەسێکم دەدی کە ڕەفتارێکی ناشرینی دەکرد ، من هەوڵم دەدا ئەو هەڵەیە دوبارە نەکەمەوە ، تا لەچاوی خەڵکدا وەك ئەوان دەرنەکەوم.

گوتی : خەڵك ڕاست دەکەن ، کە دەڵێن دانای!

پاشان گوتی : چ زانستێك لە هەموو زانستەکان گرنگترە؟

گوتی : وازهێنان لەو شتەی پەیوەندی بە تۆوە نییە !

گوتی : بۆچی دانایيت بەسەر پێغەمبەرایەتیدا هەڵبژارد ، لە کاتێکدا خوا سەرپشکی کردی؟

گوتی : ئەگەر خوا بەناچاری پێغەمبەرایەتی پی سپاردبام ئەوا بە پشتیوانی ئەو دەمتوانی بە کارەکەم هەڵبستم ، بەڵام سەرپشکی کردم ، منیش داناییم لەلا خۆشەویستتر بوو .

پاشان گوتی : خوا یارمەتی دانایان دەدات و تەنیا ئەوەیان بەسەر زوباندا دێت ، کە خوا بۆیان ئاسان دەکات .

گوتی : ئامۆژگاری چیم دەکەی ؟

گوتی :

با تەنیا لە خوا ترسەکان خواردنت بخۆن ، و لە کارەکانتدا ڕاوێژم پێبکە.. لەگەڵ ئافرەتی نەفامدا دۆستایەتی مەکە ، تا وانەزانیت کە تۆ کارەکانیت بە دڵە .

واز لە خراپە بێنە وازت لێدینێت ، چونکە خراپە بۆ خراپە دروستکراوە .

ئەوەش بزانە کە خوا بەڕوناکی دانایی دڵە مردووەکان زیندو دەکاتەوە ، هەروەك چۆن باران زەوی مردو زیندوو دەکاتەوە... گواستنەوەی بەردی گەورەش لە شوینی خۆی ئاسانترە لە تیگەیاندنی ئەو کەسەی تێناگات ، پاشان لێی نزیك بووەوەو بە زەردەخەنەیەك پێی گوت :

لەو شەوی هاوسەرگیرییەماندا ئازیزەکەم ، بزانە کە ئەگەر قسەکردن زیو بێت بێدەنگی زێڕە.

بەشی سێزدەهەم

لەگەڵ تارح و نادان بە زەویدا دەگەڕان ، بۆ ماوەی حەوت ساڵ لە ڕەملە و حەیفا و تەبەڕییە مانەوە....

دوای ئەوە بەرەو یەمەن کەوتنەڕێ ، لە ڕێگادا بایەکی بیابانی توند هەڵیکرد ، بەهۆی تۆز و خۆڵەوە (نادان) ی کوڕی خنکا..

لە یەمەن ناشتی ، پاشان بەرەو میسر کەوتنەڕی و دوو ساڵ تییدا مایەوە ، لە هاوسەرە نوێکەی منداڵێکی نوێی بو ناوی نا (ناران).

جارێکی دی هەست و سۆزی باوکایەتی بۆ گەڕایەوە ، کوڕەکەی لە باوەش دەگرت ، دوو کوڕەکەی تری وەبیر دەهاتنەوە ، کە لە دەستی دابون ، وای هەستدەکرد ، کە خوا بە (ناران) بۆی قەرەبوو کردونەتەوە ، هەروەك چۆن هاوسەرەکەیشی بە (تارح) قەرەبوو کردۆتەوە.

نەفس شوێنکەوتەی ئاڕاستەکردنی خاوەنەکەیتی ، هیچ نەفسێك نییە نەچێتە ژێر فەرمانی خاوەنەکەی ، نەفس وەك ئافرەت وایە ، ئافرەتە ئەگەر میردەکەی پیاو بێت ، پیاوە ئەگەر میردەکەی ژن بێت !

نەفس لە بەردەم خاوەنی بەهێزدا بەڕێز و هێمن و بێهێز دەردەکەوێ .

لەبەردەم خاوەنی بێهێزیشدا ، سەر کەش و نائارام و بەهێز دەردەکەوێ ...

نەفس کلیلێکە بەدەست خاوەنەکەیەوە...

ئارامگرتن لە هەموو کاتێکدا پێویستە ، هەندێ کات نیگایەك پێویستی بە ئارامگرتن هەیە ، وشەیەك پێویستی بە کات هەیە ، ناسینی کەسێکی نوێ پێویستی بە کات هەیە تاکو وەکو هاوڕێ قەبوڵی دەکەی ، تەنانەت لەخەو هەستانیش پێویستی بە کات هەیە تا دەتوانی لەسەر قاچەکانت بوەستی.

نیگای خێرا لەوانەیە کوێرت بکات ، قسەیەکی بە پەلە لەوانەیە لەسەت هەژمار بکرێ ، هەنگاوی خێرا لەوانەیە بەرەو هەڵدێرت ببات ، ئەو کەسەی لە دیداری یەکەمەوە بە خێرایی دەیکەیتە هاوڕێت لەوانەیە توشی نەهامەتیت بکات ، هەستانی خێرا لە خەوتن لەوانەیە بە درێژایی ڕۆژ توشی دڵەڕاوکێت بکات .

هەموو دەرونێك پێویستی بە ئارامی و ڕاهاتن هەیە ، ڕاهاتن لەسەر ئازایەتی ، لەسەر ترسنۆکی ، لەسەر دەستکراوەیی ، لەسەر چاوچنۆکی ، لەسەر ڕێکخراوەیی لەسەر بێبەرنامەیی ، لەسەر چاکە ، لەسەر خراپە ، لەسەر چالاکی ، لەسەر تەمەڵی ...

ویستی خوا وابوو ئادەم میانڕەو بێت و هێزی یەکسانی هەبێت ، تا لەگەڵ قۆناغە جیاجیاکانی ژیان بگونجێت...

ئیتر ئەو باپیرەیە هەموو شتێکی بۆ نەوەکانی دوای خۆی جێهێشت ، ئەوانەی دێن و سەرزەمینی خوا پڕ دەکەن و لە ڕووەکەکانی دەخۆن و لە ئاوەکەی دەخۆنەوە.

تەنانەت ئەگەر یەکێك لەو نەوانەی بە تەنهاش بێت ئەو میراتە نورانییەی پێدەگات و یارمەتی دەدات تا ژیانێکی ئارام بژی.

ئەو نەوەیە توانای جۆراوجۆر و سەرسوڕهێنەری بەبەردا کراوە ، دەتوانێت زمانە جیاجیاکان فێر ببێت و پەیوەندی لەگەڵ مرۆڤە جۆراوجۆرەکاندا ببەستێت ...

هەر شتێك کە خوا بە مرۆڤی بەخشیوە بۆ خزمەتکردنیەتی و هیچ شتێکی بۆ بێزارکردنی نیە ، بەڵام ئەو نیعمەتانە ئەگەر بۆ مەبەستی خۆیان بەکارنەهێنران ، ئەو کات مرۆڤ بێزار دەکەن !

ئەوە بۆ ئەوەی مرۆڤ پارێزگاری لە میانڕەوی خۆی بکات و بەشێوەیەکی سروشتی بژی ...

هەموو کات خێر لە میانڕەوی دایە..

کاتێك مرۆڤ شتێك لەسەر خۆی قورس دەكات خواش لەسەری قورس دەكات ، چونكە ئەو خۆی قورسی هەڵبژاردووە ، بەڵام ئەگەر كارەكانی لەسەر خۆی سوك بكات خواش لەسەری سوك دەكات..

هیمنی ئارامی بە مرۆڤ دەبەخشێت ، بەڵام هەڵەشەیی مرۆڤ توشی دڵەڕاوكێ و دەمارگیری دەكات...

هەموو شتێك دروستكراوی خوایەو هیچ شتێك بەبێ خوا نەهاتوتە نابیستێت بۆن ناكات.

تۆ لەسەر قاچەكانت دەڕۆی ، لەبەرانبەردا كەسی وا هەیە لەسەر یەك قاچ دەڕوات ، مرۆڤی وا هەیە لەو بەخششە بێبەشە ..

ئەگەر مرۆڤی ژیر و زیرەك ببینی ، مرۆڤی نەفام و كلۆڵیش دەبینی.. ئەگەر بینیت هەنگ شیلەی گوڵێك دەمژێت تا بیكاتە شیفا ، لە بەرانبەریشدا مێشولەیەك دەبینی كە تەنیا لەسەر پیسی دەنیشێتەوە تەنانەت لەوانەیە بەیەك دەستلێدانیش توشی نەخۆشیت بكات ...

ئەگەر هەنگ نەبوایە ، مێشولەش نەدەبو ، ئەگەر گێل نەبوایە ژیریش نەدەبوو ، ئەگەر شەو نەبوایە ، ڕۆژیش نەدەبوو ، ئەگەر ژیانیش نەبوایە مردنیش نەدەبوو..

هیچ شتێك وەكو باوەڕ مرۆڤ بەرز ناكاتەوە ، هەرچەند مرۆڤ باوەڕی زیاتر بێت و زیاتر شارەزا بێت ، زیاتر بەرز دەبێتەوە.

هەرچەندە مرۆڤ كاری باش بكات باوەڕی زیاد دەكات ، چاكە بریتیە لە خزمەتكردنی خەڵك و خراپەش زیان گەیاندنە پێیان ..

ئەگەر خوا منداڵێكی پێبەخشی بیپارێزە ، چونكە ڕاسپاردەی خوایە و ڕاسپاردەی خواش بپارێزە ...

ئەگەر كرێكارێك لەلات ئیشی كرد ڕێزی بگرە ، چونكە خوا ڕۆزییەكەی ئەوەی بەتۆ ڕاسپاردووە و فەرمانی پێكردووە كارێكت بۆ ڕاپەڕێنێت ، بۆیە بەر لە وشك بونەوەی ئارەقەكەی كرێكەی پێبدە..

مرۆڤی چاك مەیلی كۆمەڵێكی چاك دەكات ، مرۆڤی خراپیش مەیلی كۆمەڵێك خراپ دەكات ، مرۆڤی چاك مەیلی هاوڕێیەتی چاك دەكات ، مرۆڤی خراپیش مەیلی هاوڕێیەتی خراپ دەكات ..

هەروەك چۆن ڕاستگۆیی پلەی ڕاستگۆ بەرز دەكاتەوە و چاكە پلەی چاكەكار و دڵسۆزی پلەی دڵسۆزی ، لەبەرانبەریشدا درۆ درۆزن ڕیسوا دەكات و خراپەش خراپەكار و دوڕوییش دو ڕو...

هەر كەسێك خراپە بكات دەبێ چاوەڕیی ئەوەش بكات كە ئەو خراپەیەی دێتەوەرێ ، هەر كەسێك لەگەڵ دایك و باوكی خراپ بێت ، منداڵەكانی لەگەڵیدا خراپ دەبن ، ئەوە ڕێسای نەگۆڕی خوایە لە زەویدا...

بەشی چواردەهەم

لە پڕ بیری ئەو ڕۆژانەی دەکرد کە لە خانووە بچکۆلە داخراوەکەیدا بەسەری برد و گرنگترین کاریگەری لەسەر ژیانی هەبوو ، ئارەزوی دەکرد بگەڕێتەوە بۆ زەوی هیوا...

لەو کاتەنەدا (ناران) ی کوڕیشی لەدەستدا ،، کە تەمەنی شەش ساڵان بو... چاوەکانی پڕ بون لە فرمێسك و بە هاوسەرەکەی دەگوت کە ئارام بێت و دەیگوت : خوا پێی بەخشین و هەر ئەویش بۆلای خۆی بردیەوە ، لە خوداوە بۆمان هات و بۆلای ئەویش گەڕایەوە ، سوپاس بۆ خوا کە پێی بەخشین و رازین بە قەدەری خوا..

دوای ئەو قسانە قوڕگی پڕ بو لە گریان و چی دی قسی پێنەکرا .. دوای ئەو ڕوداوانە لوقمان وای هەستدەکرد ، کە زیاتر پێدەگات و لە داناییدا قوڵتر دەبێتەوە و زێتر خەڵك و ژیان دەناسێت ، هەرکاتێك کارەساتێکی توش بوایە باوەڕی پتەو دەبوو ،

لە ڕێگادا کە بۆ خانووەکەی پێشویان دەگەڕانەوە هاوسەرەکەی منداڵێکی تری بو ناوی نا (ساران) هەمان ناوی کوڕەکەی یەکەمی لێنا ..

وردە وردە لەو زەمینە پڕ خێر و بێرە نزیك دەکەوتەوە ، دوای داپڕانێکی زۆر بەرەو زێدی شیرینی گەڕایەوە...

کاتێك نزیك کەوتەوە بینی خەڵك پۆل پۆل بۆ پێشوازیکردنی دەهاتن ، ماوەی بیست ساڵە لێی دوورن ، پەرۆشی ئامۆژگاری و داناییان کردبوو ..

لەهەموو لایەکەوە خەڵك دەهاتن بۆ سەردانی ، پرسیاری دەربارەی ئەیوب کرد ، گوتیان ئەوە دوو ساڵە مردووە ، زۆر بۆی دڵتەنگ بوو ، دوای تێپەڕبونی دوو مانگ بڕیاریدا بگەڕێتەوە سەر پیشەی دارتاشی...

نیوەشەو لایدابو ، ئەو هێشتا لەناو زادەی خەیاڵدا دەخولایەوە..

لەناو گەرمادا شنەبایەکی فێنك هەڵیکرد ، بیری لە پەیوەندی نیوان مرۆڤ و ژینگە دەکردەوە...

دەستەکانی لەیەك دورکردنەوە و باوەشی بۆ شنەبا واڵا کرد و چێژی وەردەگرت ، لە پڕ چاوی کەوتە سەر هاوسەرەکەی کە لە تەنیشتییەوە پاڵ کەوتبوو ..

ئارەزووی دەکرد لە باوەشی بگرێت ، بەڵام نەیدەویست لەخەوی بکات...

دوبارە بیری لە نیعمەتی هاوسەرگیری دەکردەوە کە نیعمەتی هاوسەرگیری فەراهەم کردووە ...

ئەو ئافرەتە خێزانەکەی و زیدی خۆی جێهیشتووە و ڕازی بووە بەوەی پیاوێك ببێتە هاوسەری ، باوکی ، بەخێوکەری..

بۆ ساتێکیش بیرت نەچێت کە تۆ هەژاری بۆ دەوڵەمەندی خوا ، بێهێزی بەرانبەر هێزی خوا ، نەزانی بەرامبەر زانستی خوا ، وردە وردە خەو زۆری بۆ دەهێنا ، تا لەناو ئەو خەیاڵانەدا نقوم بو و خەوی لێکەوت.

ئەو پیاوەی سەدەو نیوێکی یانی تێپەڕاندووەو هێشتا نازانیت ماندوبون چییە !

لەگەڵ بەرەبەیاندا دەچووە سەر کارە قورسەکەی و تا تاریك دادەهات هەر لەسەر کارەکەی دەکایەوە ، هەرکاتێکیش لە دارتاشیدا کاری نەبوایە دەچوویە سەر کاری بەرگدرویی ، هەندێ جاریش کاری شوانەتی دەکرد...

ئەوەی گرنگ بوو لەلای ئەوەبو کە هیچ ڕۆژێك تێنەپەڕێت کە کارێکی تیدا ئەنجام نەدات ، یان سودێك بە کەسێك ، ئاژەلیك ، ڕووەکێك نەگەیەنێت .

کاتێك هاوسەرەکەی پێی دەگوت ، کە تۆ تەمەنت زۆرەو پێویستت بە پشودان هەیە ، دەیگوت :

خۆشترین پارووە نان کە چوبێتە قورگمەوە ئەوەبووە کە بە زۆرترین ماندووبوون دەستم کەوتووە . خۆشەویستترین جل و بەرگیش ئەوە بووە کە بە ئارەقەی نێوچاوانم کڕیومە ، پاکترین پارەش کە هێنابێتمەوە ماڵەوە ئەوە بووە کە زۆرترین ماندووبونم پێوە چەشتووە ...

پێی دەگوت کاتی خەوتنیش دێت ، خەوتنێکی دوورودرێژ ، کە مرۆڤ هەموو ماندووبونێکی لەیاد دەکات و ئەگەر هەموو تەمەن بە کارکدن و ماندوبونی بێ پچڕانەوە و بێ خەوتن بەڕێ بکات هێشتا بە بەراورد بەو خەوتنە لە کاتژمێرێك زیاتر نییە ...

ڕۆژە پڕشنگدارەکانی بیردەکەوێتەوە:

ڕۆژێکیان دوای ماندوبونێکی زۆر بۆ ئەوەی زۆرترین کار بکات و پارەیەکی باشی دەستکەویت ، لە ڕێگەی گەرانەوەی بۆ ماڵەوە پیرەپیاوێکی بینی پێی گوت کە منداڵەکانی لە برسا دەناڵێنن و لەبەریان ڕایکردووە ، ئەویش نیوەی کرێی ئەو ڕۆژەی پێدا تا خواردنیان بۆ ببات ..

کاتێك لە ماڵەوە نزیك کەوتەوە بینی دوو لە دراوسێکانی دەمەقاڵێیانە کاتێك لێیان نزیك کەوتەوە بینی لەسەر قەرزێك کە کاتی دانەوەی هاتووە دەمەقاڵێیانە ، ئەویش هەرچی مابووەوە لە پارەکەی دای بە خاوەن قەرزەکەو ئاشتی کردنەوە ...

ئەوەی وابزانێت ژیان مرۆڤی خراپی تێدا نییە ، وەك ئەوە وایە وابزانێت کە ژیان مرۆڤی چاکی تێدا نییە.

جیاوازی نێوان چاکەکار و خراپەکاریش ئەوەیە کە چاکەکار دەتوانێت بە هەڵویستە جوانەکانی کەسێکی خراپ چاك بکات ، خراپەکاریش بە هەڵوێستە خراپەکانی چاکەکار پێداگرتر دەکات لەسەر سوربون لەسەر کاری چاکە .

بەشی پازدەهەم

تەنانەت لە ڕۆیشتنیشی لە خەڵك جیاواز بوو ، هەمووان سەرنجیان دەدا ، ئاماژەیان بۆ دەکرد و دەیانگوت:

سەیرکەن ئەوە دانایی زەوییە!

کاتێك بە ڕێگادا دەڕۆیشت سڵاوی لەهەموو کەسێك دەکرد ....

هەندێك جار کە دەیدی کەسێك زۆر سەرنجی دەدات ، دەچووە پشتی ، سڵاوی لێدەکرد و پێی دەگوت :

ئەگەر سەرنجی ڕەشی پێستم دەدەی ، بزانە دڵم سپییە ؟

کابرا ئەوەی بە هەلزانی و لێی پرسی :

ئەی دانا چ زانستێك لە دەرونتدا زۆر کاریگەری هەبووە؟

گوتی : وازهێنان لەوەی پەیوەندی بەمنەوە نەبووە.

کەسێکی تر پرسیاری لیکرد : چ جۆرە مرۆڤێك خراپە ؟

گوتی : ئەو کەسەی گرنگی بەوە نادات کە خەڵك بە خراپی ببینن .

دوای ساتێك بێدەنگی گوتی : هاوڕێیەتی گەمژە مەکە ، ئەگەر بە شێوە جوان و سەرنجڕاکێش بێت ، سەیری شمشێربکە چەند جوان و سەرنج ڕاکێشە !

سێ کەس لە دوورەوە هاتن ، هەر نزیك کەوتنەوە یەکێکیان گوتی :

کام سیفەت بۆ مرۆڤ زۆر گرنگە ؟

هەڵوەستەیەکی کرد ، پاشان گوتی :

ئایین ...

کابرا گوتی ئەگەر دوو شت بن ؟

گوتی : ئاین و سامان

کەسی دووەم گوتی : ئەگەر سێ بن ؟

گوتی : ئاین و سامان و ئابڕو.

کابرا گوتی : ئەگەر چوار بن ؟

گوتی : ئاین و سامان و ئابڕو و ڕەوشت.

کەسی سێیەم گوتی : ئەگەر پێنج بن ؟

گوتی : ئاین و سامان و ئابڕو و ڕەوشت و بەخشندەیی .

کابرا گوتی : ئەگەر شەش بن ؟

گوتی : هەرکەسێك ئەو پێنج شتەی هەبن ، کەسێکی پاك و چاکە و دۆستی خوایە....

ئەوەی گوت و کەوتەڕێ ، لەو کاتەدا کەسێك دوای کەوتبو و لە دوورەوە گوتی :

ئەی لوقمان ئامۆژگاریم بکە ...

لوقمان کەمێك وەستا تا کابرا گەیشتە لای ، پاشان گوتی : سوپاسگوزاری ئەو زاتەبە کە نیعمەتی بەسەردا ڕشتوی ، چونکە هەر نیعمەتێك سوپاسی لەسەر نەکرێت بەردەوام نابێت ..

لەو کاتەدا کۆمەڵە خەڵکێکی تر هاتنەلای ، پیاوێك کە وادیاربو دەیویست لوقمان تووڕە بکات ، گوتی : ڕوخسارت زۆر ناشرینە لوقمان ! لوقمان تووڕەبوو ، بەڵام تووڕەییەکەی خواردەوە ، بەڵام پیاوەکە پرسیارەکەی دوبارە کردەوە...

لەو کاتەدا لوقمان هاتە دەنگ : تۆ عەیب لە نەخش دەگری یان لە نەخشێنەر؟!

کابرا بێدەنگ بوو ، پشتی هەڵکرد و ڕۆیشت ، لەو کاتەدا پیاوێك هاتە پێش و گوتی :

گوتی : تۆ لوقمانی ، تۆ بەندەی هۆزی (حەسساس)ی؟

گوتی : بەڵێ.

گوتی : تۆ شوانە ڕەشەکەی؟

گوتی : هەرچی ڕەشییەکەمە ئەوە خۆ دیارە ، فەرموو چی سەرسامی کردوی؟

گوتی : خۆشەویستی خەڵك بۆت و هاتنیان بۆ بەردەرگای ماڵەکەت و ڕازی بونیان بۆ قسەکانت..

گوتی ئەگەر ئەوەی من کردومە تۆش بیکەی وەك منت لێدێت!

گوتی : وەکو چی ؟

گوتی : چاوەکانم لە ئاست حەرامدا دانەواندووە.

گوتی : پاشان چی ؟

گوتی : زمانم گرتووە.

گوتی : پاشان چی ؟

گوتی : خواردنی حەڵاڵم خواردووە.

گوتی : پاشان چی ؟

گوتی : کارەکانم بەباشی ئەنجام داوە.

گوتی : پاشان چی ؟

گوتی : بەڵێنەکانم بەجێهێناوە.

گوتی : پاشان چی ؟

گوتی : ڕێزم لە میوانەکانم گرتووە ؟

گوتی : پاشان چی ؟

گوتی : دراوسێکەم پاراستوە.

گوتی : پاشان چی ؟

گوتی : وازمهیناوە لەوەی پەیوەندی بە منەوە نییە....

ئەوانە منیان گەیاندە ئەو ئاستەی دەیبینی.

هەر کێشەیەکی بینیبا چارەی دەکرد ، دوو کەس شەڕیان کردبا ئاشتی دەکردنەوە ، جنێوی بە هیچ کەس نەدەددا ، هیچ بونەوەرێکی ئازار نەدەدا ، لە ئەنجامدانی هەر کارێکی مرۆی یان کۆمەڵایەتی یان خێزانی سڵی نەدەکردەوە.

کاتی نیوەڕۆ(ساران)ی کوڕی هەندێك خواردنی بۆ هێنا ، دەستی کرد بە نان خواردن ، لە دەرونیدا دەیگوت : ئەگەر مرۆڤ برسی نەبێت تامی تێری ناکات ...

ئێستا تۆ برسیتە لوقمان ، دوای کەمێکی تر تێر دەبی ، پاشان برسیت دەبێتەوە ، پاشان تێر ... ئەوە ژیانە لەسەر بارودۆخێك ناوەستێت.

خوا منداڵەکانی لێسەندییەوە بەڵام بەو کوڕە ئێسك سوکە قەرەبووی کردیتەوە ، کە خریکە وردە وردە گەورە دەبێت و شوێنی کوڕی یەکەمت بۆ دەگرێتەوە...

کاتێك لە خواردن تەواو بوو ، سەیری کوڕەکەی کرد ، بینی خەمبارە...

دەستی خستە سەر شانی و پێی گوت : کوڕەکەم بەردم هەڵگرتووە بەڵام هیچ شتێکم لە قەرز قورستر نەدیوە ، شتی خۆشم خواردوە ، بەڵام هیچ شتێك وەکو لەش ساغی نییە ، تامی تاڵیشم چەشتووە ، بەڵام هیچ شتێك وەکو چاوشۆڕی لە بەرامبەر چاکەی خەڵك تاڵ نییە ...

کوڕەکەم دایك و باوك دەرگایەکن لە دەرگاکانی بەهەشت ، ئەگەر لێت ڕازی بون دەچیتە بەهەشت..

کوڕەکەم ، لەگەڵ خراپەکاراندا هاونیشینی مەکە ، لەوە بترسە کە خوا لە ئاسمانەوە سزایەکیان بۆ بنێرێت و تۆش بگرێتەوە..

کوڕەکەم لەگەڵ زانایاندا هاونشینی بکە ، بەڵکو خوا ڕەحمەتێك بەسەر ئەواندا بنێرتە خوارەوە تۆش بگرێتەوە...

کوڕەکەم دنیات بۆ دواڕۆژت بفرۆشە هەردوکیان بەدەست دێنی ، نەکەی دواڕۆژت بۆ دنیات بفرۆشی و هەردوکیان لەدەست بدەی...

کوڕەکەم ، زمانت ڕابێنە بە گوتنی : خودایە لێم خۆشبە ، چونکە هەندێ کات هەن کە دوعایان تێدا ڕەتناکرێتەوە.

کاتێك بینی کوڕەکەی باش گوێی بۆ شلکردووە ، لەقسەکردن بەردەوام بو : لەگەڵ زانایاندا هاونشین بە ، چونکە خوا دڵە مردووەکان بە ڕوناکی زانست زیندودەکاتەوە ، هەروەك چۆن زەمین بە باران زیندودەکاتەوە.

کوڕەکەی سەری دەلەقاند ، وادیاربوو داوای زیاتری دەکرد ، بۆیە گوتی : کوڕەکەم ، هاوەڵ بۆ خوا بڕیارمەدە ، چونکە هاوەڵدانان ستەمێکی گەورەیە.

کوڕەکەی پرسی : ئەگەر تاوانێك بکەم ، کەس نەمبینێت ، خوا چۆن دەمبینێت؟!

گوتی : کوڕەکەم ، ئەگەر تاوانێك ئەوەندەی گەردیلەیەکیش بێت ، لەناو بەردێکدا ، لە ئاسمان یان لە زەویدا ، ئەوا خوا لە دواڕۆژدا دەیخاتەڕو، چونکە خوا هیچ شتێکی لێ شاراوە نییە.

پاشان گوتی : کوڕەکەم نوێژ بکە ، فەرمان بە چاکە بکەو قەدەغەی خراپە بکە..

دوای چەند ساتێك بێدەنگی گوتی : لەسەر کارەساتەکاندا ئارام بگرە ، چونکە ئەوە کارێکی گرنگ و گەورەیە.

باوك چەند ساتێکی تر بێدەنگ بوو ، کوڕەکەی داوای ئامۆژگاری زیاتری دەکرد ، ئەویش گوتی :

لەئاست خەڵکی ڕووت وەرمەگێرە ..

کوڕەکەی سەری دەلەقاند و دەگریا!

گوتی : بەناز و فیزەوە بەسەر زەویدا مەڕۆ...

پاشان گوتی :

بەڕاستی خوا ئەو جۆرە کەسانەی خۆش ناوێت کە خۆیان بە گەورە دەزانن...

کوڕەکەی سەری دەلەقاند.

گوتی : بەدەنگی هێواش بدوێ ، چونکە ناخۆشترین دەنگ دەنگی گوێ درێژەکانە..

پاشان داوای لە کوڕەکەی کرد کە قاپ و قاچاغەکە بباتەوە ماڵەوە بزانێ ئاخۆ دایکی کارێکی نییە.

کاتیك کورەکەی هەستا خەریك بو ماڵئاوایی لێدەکرد ، پێی گوت : کوڕەکەم دانایی وادەکات هەژاران لەگەڵ پاشاکاندا دابنیشن.

کوڕەکەم گوێڕایەڵی خوا بکە بەبێ کەلوپەل لە بازرگانییەکەتدا قازانج دەکەی .

کورەکەم ، مەجلیس خۆشبە ، چاکەکاربە ، زۆر بیربکەوە و کەم قسە بکە ، زۆر بگری و کەم گاڵتە بکە..

ئەگەر بێدەنگ بوی بیربکەوە ، ئەگەر قسەت کرد بە دانایی قسە بکە .

کوڕەکەم ، بۆ سێ شت فێری زانست مەبەو بۆ سی شت وازی لێمەهێنە:

بۆ ستەم کردن و فیز لێدان و خۆ دەرخستن فێری زانست مەبە...

بۆ زوهد و شەرم کردن لە خەڵك و ڕازی بون بە نەزانیش وازی لێمەهێنە..

کورەکەم ، لە دوژمنت دووربە ، ئاگاداری هاوڕێت بە ، خۆت لە کارێك وەرمەدە کە پەیوەندی پێتەوە نییە.

کوڕەکەم ، ئەوەی نهێنی خۆی بپارێزیت خاوەنی خۆیەتی ..

بۆ هەتیوان وەك باوك بە ، لەگەڵ مرۆڤی گەمژەدا دامەنیشە ، لەگەڵ مرۆڤی دوڕودا بەهیچ جۆریك تیکەڵ مەبە..

کورەکەم ، بزانە کەسی بەخیل سێ سیفەتی هەیە : غەیبەتی هاوڕێکەی دەکات کاتێك لێی دیارنییە ، کە لەلای بێت بەچاوێکی سەیر و نامۆ سەیری دەکات ، زمانی بە خراپە نەبێت ناگەڕێت!

لوقمان لەگەڵ کورەکەیدا پیاسەی دەکرد و پێی دەگوت:

کوڕەکەم ، ئەگەر ویستت هاوڕێیەتی لەگەڵ کەسێکدا بکەی ، بەر لەوە توڕەی بکە ، ئەگەر دادگەر و هێمن بو هاوڕێیەتی بکە ، ئەگەرنا وازی لێبێنە.

کوڕەکەم ، لەخوا بترسە و نەکەی دینداری خۆت نیشان بدەی تا ڕێزت بگرن و دەرونیشت پیس و خراپ بێت..

گوێڕایەڵی خوا بکە ، چونکە هەر کەسێك گوێڕایەڵی خوا بێت لەخراپەی خراپەکاران دەپارێزرێت و خەمەکانی دەرەوێتەوە..

چاکەکردن لەگەڵ خەڵکدا شوێنەواری بەسەرتەوە دیاربێت .

کورەکەم سوپاسی ئەو کەسە بکە کە چاکەیەکت لەگەڵدا دەکات و چاکەکاربە لەگەڵ ئەو کەسەی سوپاست دەکات ، چونکە بەخششێك سوپاسگوزاری لەسەر نەکرێت بەردەوام نابێت.

کوڕەکەم ، ئەگەر شەیتان لە ڕێگەی گومانەوە هیرشی بۆت هێنا ، بە باوەڕ ڕێی پێبگرە،

ئەگەر بە تەمبەڵی هیرشی بۆت هێنا ، بە بیرکدنەوە لە دواڕۆژ بەسەریدا سەرکەوە،

ئەگەر لەڕیی ئارەزووەوە هێرشی بۆت هێنا ، بیر لەوە بکەوە کە دنیا هەتایی نییە...

کوڕەکەم ، لەگەڵ هاوڕێکانتدا دەم بە خەندەبە ، چاکەکاربە ، لەکاری چاکەدا دەستیان بگرە ، گوێ لە گەورەیان بگرە ، و ئاگری خراپە بە ئاوی چاکە دابمرکێنەوە.

بەشی شازدەهەم

لە بەرەبەیاندا ، هاوسەرەکەی مۆڵەتی لیوەرگرت ، تا لەگەڵ کوڕەکەیاندا بڕۆن هەندێك گیاو گوڵی زەوی بۆ خواردن بێنن...

مۆڵەتی پێدان ، بەو مەرجەی ئاگاداری خۆیان بن .

هاوسەرەکەی گوتی : بە پشتیوانی خوا بۆ نیوەڕۆ دەگەڕێینەوەو خواردنت بۆ دەنێرمە سەر کار ...

لوقمان بەرەو کاری خۆی و هاوسەرەکەی بە یاوەری ساران بەرەو گەڕان بە دوای گژوگیادا کەوتنەڕێ..

لوقمان بە دڵێکی خۆش و جەستەیەکی چالاکەوە بەرەو کارەکەی کەوتەڕێ ، وەك ئەوەی بەرەو نوێژ بچێت ، سڵاوی لە هەردوو دراوسێکەی کرد ، کە بۆ تێڕوانین بۆ باوەڕ دیدو بۆچونیان زۆر جیاواز بوو :

یەکەمیان ، تەنیا ئەوەی لەبارەی خواوە دەزانی ، کە مرۆڤە چاکەکان دەباتە بەهەشت و یاخییەکانیش بۆ دۆزەخ !

هەموو هەوڵێکی بۆ ئەوەبو کە خوا بیخاتە بەهەشت و لە ئاگری دۆزەخ بیپارێزێت...

جاری وا هەبوو بۆ ئەنجامدانی پەرستشەکان زۆر لەخۆی دەکرد ، بۆ نوێژ ، بۆ زەکات ... کاتێك بەڕۆژو دەبوو هەستی بەبێزاری دەکرد ، تێڕوانینی وابوو . کە هەردەبێت بەڕۆژو بێت بۆ ئەوەی خوا لە ئاگری دۆزەخ بیپارێزێت ، بە کوێرانەو دڵ داخراوی بە پەرستشەکانی هەڵدەستا ، بەڵام لەبەر ئەوەی باوەڕداربو ناچاربوو هەردەبوو پەرستشەکانی ئەنجام بدات ، بۆیە ئارەزووی مردنی دەکرد تا لە پەرستشەکان ڕزگاری بێت !

خۆی و خێزانی لە قەرەباڵغی بازاڕ و هەر دیمەنێکی سەرنجڕاکێش دەپاراست ، نەوەك دەرگای تاوانی بۆ بکەنەوە .... ماڵێکی کڕ ، مات ، بێدەنگ ، لە ڕێگادا بەخێرای و سەر دانەواندن دەڕۆیشت ، نەوەکو نەزەرێك بکات و توشی تاوان ببێت ، کاتێك بە کەسێك دەگەیشت قسەی لەگەڵ نەدەکرد ، نەوەکو وتەیەکی نەشیاوی لەدەم بێتەدەر ، تەنانەت لە بیستنیشدا خۆی دەپاراست ، نەوەکو بە بیستنی شتێکی خراپ بۆ ماڵێکی بچوك !

وا سەیری خوای دەکرد ، کە چاوەڕێیە تاوانێك بکات تا فڕێی بداتە دۆزەخ!

لە تەنیشت ئەو پیاوە باوەڕدارە ، دراوسێیەکی تر هەیە کە لە دیدی ئەودا باوەڕ دۆخێکی کردوە بۆ ناسینی خواو خەڵك .. بۆیە هەوڵی دەدا زۆرترین شوێن بگەڕێ و زۆرترین خەڵك بناسێت ...

لەدیدی ئەودا هەموو شتێك بۆ ئەوە دروست بووە تا بەهۆیەوە خوا بناسین ، هیچ ڕۆژێك تێنەدەپەڕی کە تێیدا زیاتر خوا نەناسێت .. ئەو ناسینە جۆرێك لە ئارامی پێدەبەخشی ....

دادگەری خوا ئارامی پێدەبەخشی کە لە دواڕۆژدا ستەمی لێناکات ...ئەو لە ئارامییەکی ڕۆحییدا دەژی ، بە نوری باوەڕ دڵی ڕوناك بوو ، ئەگەر بژی ئەوا لەژێر چاودێری و دادگەری خوادایە ، ئەگەر بشمری ئەو خاو و خیزانی بە چاودێری خوا جیدێڵێت...

هەرکات توشی تاوانێك ببوایە ، دەیزانی کە لێبوردنی خوا فراوانە و چاکەکان خراپەکان دەسڕنەوە...

ئەو خوا دەناسێت و خۆشی دەوێت ، بەو خۆشەویستییەشەوە پەرستن دەکات و دڵی ئارام دەکاتەوە....

ئەو بەو جۆرە خوای دەناسی ، کە چاوەڕێی کارێکی چاکی لیدەکات تا بەهۆیەوە بیخاتە بەهەشتەوە ..

لوقمان بەو سپێدەیە بە وردی سەرنجی ئەوان و سەرنجی ژیانی دەدا..

بەلاشە بەسالاچووەکەی بەرەو کارەکەی دەڕۆیشت ، لەناو بیرکردنەوەیەکی قوڵدابوو..

کەواتە ، بزانە هاوڕێ ، ئەو مرۆڤەی لەسەر زەمینە ناتوانێت هیچ شتێك پێشکەشی ئەو خوایە بکات ، کە لە ئاسمانە ، چونکە هیچ شك نابات ، تەنانەت پەرستنیشی جۆرێکە لە سوپاسگوزرای ، بۆ ئەو خودایەی گەنجینەی نیعمەتەکانی پێبەخشیوە..

ئەو سوپاسگوزارییە هیچ سودێك بەخوا ناگەیەنێت ، چونکە ئەگەر هەموو خەڵکی سەر زەمین بێ فەرمانی بکەن ، تەنانەت مرۆڤێکی چاکیش لەسەر زەویدا نەمێنێت هیچ زیان بە خوایەتی ئەو ناگەیەنێت... لێرەدا مرۆڤ بۆ ئەوە زۆر پەرستش دەکات تا خوا لە تاوانەکانی خۆش بێت و بەرەکەت بخاتە تەندروستی و ماڵ و منداڵی و شوێنەوارێکی باشی لە ژیاندا هەبێت..

هەرچەند مرۆڤ زیاتر باوەڕی بەخوا هەبێت ژیانی هاوسەنگتر دەبێت... پەیوەندی مرۆڤ بە پەروەردگاری وەکو پەیوەندی نیوان زەوی و ئاسمانە ، ئاسمان پێویستی بە زەوی نییە بۆ ئەوەی ئاسمان بێت ، بەڵام زەوی پێویستی بە ئاسمان هەیە بۆ ئەوەی زەوی بێت ...

هاوڕێ ، لێرەدا هەستدەکەی کە هێز لەو پەیوەندییە نورانییە وەردەگری ، هەستدەکەی کە بەسەر هەست و سۆزی خراپدا زاڵی ، چونکە لێوانلێوی لە یادی خوا ، پڕی لە ئارامی..

لەو کاتەدا هەموو هەستێکی خوتخوتە خستنە دڵ هەرەس دێنێت ، جا خوتخوتەکە لەخۆتەوە بێت ، یان لە شەیتانەوە یان لە هەر بونەوەرێکەوە بێت کە بیەوێت زیانت پێبگەیەنێت ، چونکە پەیوەندیت بە خواوە بەهێزە...

سنورەکانی خوا چوارچێوەی ژیانی مرۆڤ دیاریدەکەن..

ئەو سنورانەی بۆ ئەوە نین کە بە لادان لێیان زیان بە خوا بگات ، بەڵکو زیان بە خۆت دەگات..

ئەگەر گۆشتی مرداربو لە ڕێگادا ببینی و سنوری خواش بۆ گۆشتی مرداربوو بزانی ، بەڵام لەو سنورە لابدەی و گۆشتەکە بخۆی ، ئایە زیان بە خوا دەگات یان بەخۆت؟

دەکرێ ئەوە بکەیە نمونە بۆ هەموو سنورەکانی تری خوا ئەو سنورانەش لەڕێی شەرعی خۆیان لادەچن ، بۆ نمونە ئەگەر سنوری خوا لە داووێن پیسیدا ببینی ، ئەوا دەبینی لە بەرانبەردا هاوسەرگیری هەیە ، کاتێك سنوری خوا لە گۆشتی مردارەوەبو بینی ، لە بەرانبەردا خواردنی گۆشتی پاك هەیە ، کاتێك سنوری خوا لە دزیکردندا دەبینی ، لەبەرانبەردا کارکردن هەیە بۆ دەستکەوتنی پارەی حەڵاڵ...

کاتێك پارێزگاری لەو سنورانە دەکەی بۆت دەردەکەوێت کە خوا هیچ شتێکی لە مرۆڤ قەدەغە نەکردووە تەنیا بۆ بەرژەوەندی ئەو نەبێت...

ژیانی بێ خوا دوورە لە سۆزی ئیلاهی ، لە چاودێری...

ئەوکاتە مرۆڤەکان سەربەست بن ، هەرچی دەکەن بیکەن.

لەو جۆرە ژیانەدا چاکە و خراپە یەکسانن ، نە پاداشت نە سزا ، نە بەهەشت نە دۆزەخ ، تەنیا ژیانی دنیا هەیەو پاشان بەرەو لەناوچون..

دەبێ ژیان چۆن بێت؟؟!!

بێگومان یاساکانی دەبنە یاسای دارستان ، ئەو کات مرۆڤ دەرك بەوە دەکات کە هەموو یاسا و ڕێسا زەمینییەکان ناتوانن یاخیبونی مرۆڤ بوەستێنن ، ژیان ناتوانێت بۆ ماوەی سەدەیەکیش بەردەوام بێت ، لەکاتێکدا لەژێر سایەی سنورە خواییەکان ، ساڵ دوای ساڵ ، سەدە دوای سەدە پەرەدەسێنێت!

ئەو کات مرۆڤ لە پێناو چیدا چاکە بکات ، بۆچی خراپە نەکات؟!

بۆچی سەدەقە بکات ؟ بۆچی درۆ نەکات؟...

بۆیان دەردەکەوێت کە بونی خوابو ڕێی لەو تاوانانە گرتبوو ، بۆیان دەردەکەوێت کە بونی خوابوو وای لە دەوڵەمەند دەکرد کە بە هەژار ببەخشێت!

مرۆڤ بۆی دەردەکەوێت کە ناتوانێت بەبێ خوا لە ژیان بەردەوام بێت... هەروەها بزانە ئەی لوقمان ، کە خوا بەخشش پێدەبەخشێت و تۆش سەربەستی لە خەرج کردنی بەخششەکە ، لەوانەیە خوا بە ڕۆژێك یان مانگێك یان ساڵێك خەرجی هەموو ژیانت پێبدات ، تۆش لە چۆنیەتی خەرج کردنیدا سەربەستی...

مرۆڤ هەرچەندە لە ئایەت و بەڵگەکانی خوا تیبفکرێت ، سنگ فراوانتر و بیر تیژتر و ڕێکخراوتر دەبێت ، ئەو ڕێکخراوییەی واتا بە ژیانی دەبەخشێت..

ئەوەی یارمەتی مرۆڤ دەدات لەو بێ بەرنامەیی و بێ سەروبورییەی ژیانی کەم بکاتەوە ، عەقڵە ، کە خوا بە مرۆڤی بەخشیوە و وای لێدەکات کە ژیانی ڕێکخراو بێت و کوێرانە دوای ئارەزووەکانی نەکەوێت...

چونکە خۆشگوزەرانی لەسەر توانای مرۆڤ وەستاوە بۆ کپ کردنەوەی ئەو ئارەزووە کوێرانەیە ، چونکە ئەو کاتە هەستدەکەی کە بەسەر ئارەزووە ماددی و مەعنەوییەکانتدا زاڵی و دەتوانی خۆت و خیزانەکەت بەڕیوە ببەی...

ئەو کاتە هەست بە شانازی دەکەی ، پێچەوانەی ئەو کەسەی ئەو هەستەی نییەو ژیانی پڕە لە بێبەرنامەیی و گاڵتەجاڕی...

لێرەدا هەستدەکەی کە مرۆڤ خۆی بڕیار دەدات کە لە ژیانیدا چۆن بێت ، چاك بێت یان خراپ ، ئابڕویەکی باشی هەبێت یان بەد....

لە کارەکانتدا پێویستیت بە ئارامگرتن هەیە لەسەر ناخۆشی و ماندووبون و زیانەکان ، تا دەگەیتە ئەو ئامانجەی هەوڵی بۆ دەدەی و ئاواتی بۆ دەخوازی...

هەندێ کەس دەبینی کە نیازی ئەنجامدانی کارێکی هەیە خۆی بڕیاریداوە سەرکەوتوو نەبێت و بەهانە بێنێتەوە بەوەی کەسێکی بەدبەختەو بۆی نایەتەپێش !

لەبەرانبەریشدا کەسێکی تر دەبینی کە پێداگرە لەسەر کارەکەی ، ئەگەر جارێکیش بەخت یاوەری نەبو کۆڵ نادات ، تەنانەت ئەگەر درەنگیش بە ئامانجەکەی بگات .

هیشتا ئەو کەسە باشترە لەو هاوڕێیەی ، کە بێهیوایی هەڵبژارد ، ئیتر لە ژیاندا بێ پێگە بێ ماڵ ، بێ هاوڕێ ، بێ خێزانێکی بەختەوەر سەرینایەوە ، لێرەدا دەتوانی بگەیە ئەو ئەنجامەی کە مرۆڤ بریتییە لە کارەکانی...

بەشی حەڤدەهەم

بەشی حەڤدەهەم

لوقمانی دانا..

دۆستی خوا..

ئەو پیاوەی دنیای پڕ کرد لە دانایی...

تەنانەت داودی پێغەمبەریش شایەدی بۆ داوە...!

سەرنجی ژیاننامەی بدەن.

ڕەشپێست بەڵام ڕوو سپی بە نوری دانایی ..

سەرنجی خۆبەکەمزانییەکەی بدەن ، لە سڵاوکردنی...

ئەو پیاوێکە کە دەکرێ مرۆڤ زۆر شتی لێوە فێر بێت ..

لەناو قەرەباڵغی و ژاوەژاوی شاردا کە تێدەپەڕی هەموویان لەبەری هەڵدەستان و سڵاویان لیدەکرد....

نانی نیوەڕۆی بۆ نەهات ، بۆیە بو ساردوسڕی بەرەو ماڵەوە هەنگاوی نا ، کە گەڕایەوە ...

چوە ژوورەوە ، بانگی هاوسەرەکەی و کوڕەکەی کرد، وەڵامیان نەبوو ، لەپڕ چاوی کەوتە سەر دیمەنێکی تۆقێنەر ... توشی شۆك بوو، کە بینی گورگ هەردووکیانی پارچە پارچە کردووە..

بەسەرسوڕمانەوە سەرنجی دەدا ، سەرنجی دڕندایەتی ئەو ئاژەڵانەی دەدا کە چۆن لەژێر سایەی هێزدا ستەم دەکەن..

دووبارە ، جارێکی تر تەنیا بووەوە...

دوای نزیکەی شەش مانگ دوبارە ئەوەی بە بیردا هاتەوە کە کۆچ بکات .

خانووەکەی و کەلوپەلەکەی ناوی فرۆشت و قەرزی خاوەن قەرزەکانی گێرایەوە و بەرەو وڵاتی پاشا و پێغەمبەر داود کەوتەڕێ....

ئەو پیاوە بەرز و بەڕێزەی دەنگ و باسی بە جیهاندا بڵاو بۆتەوە ، بەوەی کە کەسێکە زۆر پەرشتش دەکات و دانا و زانا و ئازایە و کەسێکە هاوسەری زۆری هەیە....

چیرۆکی دەرکەوتنی داود کاتێك دەستی پێکرد کە گەنج بوو و لەگەڵ باوکیدا خەریکی لەوەڕاندنی مەڕوماڵات بوو ، لەو کاتەدا جالوت لە بەنی ئیسرائیل قیت بوبووەوەو هەڕەشەی لە هەر کەسێك دەکرد کە بتوانێت ڕوبەڕوی ببێتەوە...

داود چوو بۆ ناو لەشکری تاڵوت ، تا هەواڵی سێ براکەی کە لەناو ئەو لەشکرەدابون بۆ باوکی بهێنێت..

داود هەستی کرد کە لەشکری جالوتی ستەمکار لەشکری تاڵوت لەناو دەبات ، کە هەرسێ براکەی ئەویش لەو لەشکرەدان ، داود پرسیاری کرد ئاخۆ تاڵوت چ خەڵاتێکی بۆ ئەو کەسە داناوە کە جالوت بکوژێت، گوتیان کە کچەکەی خۆی و پارەو سامانێکی زۆر و پلەو پایەیەکی بەرزی پێدەبەخشێت...

داود بڕیاریدا خۆی لەو مەترسیە بدات ، گەنجێکی بچوك بەرانبەر بە ستەمکارێکی گەورە ، کە هەموو شەڕکەرێکی بەنی ئیسرائیل لێی دەترسان ، بە جۆرێك کە جالوت خۆی شەڕی بە خەڵك دەفرۆشت تا لێی نزیك ببنەوە و شەڕی لەگەڵ بکەن...

لەوکاتەدا داوود چووە بەردەم جالوت ، جالوت بە چاوی سوکییەوە سەیری دەکرد ، بە گاڵتەجاڕییەوە پێی گوت: من دەمەوێ شەڕکەرێکی بەتوانا بێنە بەردەمم ، نەك گەنجێکی وا کە شەرم دەکەم شەڕی لەگەڵدا بکەم!

لەو کاتەدا داوود بە قۆچەقانی (بەردەقانی)یيەکەی بەردێکی بە ئاراستەی ناوچەوانی جالوت هاویشت ، جالوتی پێکا و کەوتە سەر زەوی .. دواتر شمشێرەکەی بەرز کردەوەو سەری جالوتی پەڕاند..

هیچ کەس باوەڕی نەدەکرد ، ئەو پاڵەوانی شەڕی لەشکرێکی دەکرد، ئێستا گەنجێك بیکوژێت!

دوای ئەوە لەشکری جالوت ورەیان ڕوخا و ترسیان لێنیشت...

بەپەلە هەواڵ گەیشتە لای تاڵوت ،زۆر دڵخۆش بوو ، ئارەزوی دەکرد ئەو گەنجە پاڵەوانە ببینێت ، کە بەو کارە گەورەیە هەستاوە....

ئەو کارە لەسەر تاڵوتی پێویست کرد کە کچەکەی پێشکەش بکات... تاڵوت بەڵێنەکەی بەجێهێناو داود لەگەڵ (میکال)ی کچی تاڵوتدا هاوسەرگیری کرد و پارەو پولێکی باشی پێدا..

داود ، کوڕی یاس کوڕی عوبەیج کوڕی عیزز سەلەمۆن کوڕی تەحشون کوڕی داب کوڕی حەسرون کوڕی فارس کوڕی یەهودا کوڕی یەعقوب.

لەپڕ داود بوو بە کەسێکی دیار لە ئازایەتیدا خەڵك نمونەیان بەو دەهیناوە ، داود سەرکەوتن دوای سەرکەوتنی تۆمار دەکرد تاڵوتیش ڕۆژ بە دوای ڕۆژ هەستی بە مەترسی ئەو گەنجە دەکرد بەسەر تەختی پاشایەتییەکەیەوە ، بۆیە بیرۆکەی لەناوبردنی لەلا گەڵاڵە بوو ..

داود هەستی بەوە دەکرد کە پاشا دەیەوێت لەناوی بەرێت و زیاد لە جارێکیش هەوڵی ئەوەی داوە ، بەڵام داود بە سەلامەت دەرچوو و تەنانەت دوای ئەوەش ئەو هەر بە دڵسۆزی فەرمانەکانی جێبەجێ دەکرد...

زۆرجار داود ئەوەی نیشانی پاشا دەدا کە دەتوانێت لەناوی ببات و تەختی پاشایەتی داگیر بکات ، بەڵام ئەو خۆی ئارەزووی ئەوە ناکات...

بەڵام تاڵوت بەهیچ جۆرێك نەیدەتوانی متمانەی پێبکات ، سەرەڕای ئەو دلسۆزییە هێشتا مەترسی لێی هەبوو ، خۆ ئەگەر داود ویستبای زۆر بە ئاسانی دەیتوانی ئەوە بکات ، بەڵام ئەو هەرگیز ئەوەی بەبیردا نەدەهات ...

دوای ئەوەی داود لە پاشا بێزاربوو و بێ ئومێد بو لەوەی کە متمانەی پێبکات و بەدوای هەلێکدا دەگەڕێت تا لەناوی ببات .. بڕیاریدا جێی بهێڵێت و لێی دووربکەوێتەوە...

دوای بڵاوبونەوەی هەواڵی جیابونەوەی داود لە تاڵوت ، دوژمنان لە هەموو لایەکەوە هێرشیان کردە سەر قەڵەمڕەوی پاشا و خۆی و سێ لە منداڵەکانی لەناو چون .

پێغەمبەر ساموێل چەند جارێك ناڕەزایی لەسەر هەڵوێستی تاڵوت بەرانبەر داود دەربڕیبوو و پێی باش بو کە دوای پاشایەتی تاڵوت داود ببێتە پاش .

داودیان گێڕایەوە و بە پێشنیاری پاشایەتی رازیبوو و چووە سەر چیای حەبرون ، سەرانی هۆزی یەهودا ئامادەبوون ، بەڵام هەندێك لە سەرانی بەنی ئیسرائیل نەیار بون و بە سەرکردایەتی (ئیشپۆشت)ی کوڕی تاڵوت لەشکریکیان پێکهێنا و ڕووبەڕوی داوود بونەوە ..

شەڕێکی سەخت لە نێوان هەردوو لادا ڕویداو لەشکری ئیشپۆشت شکاو ئیشپۆشت کوژرا ، بەوەش داود بووە سەرکردەی هەموو لەشکری بەنی ئیسرائیل ..

دوای ئەوە خوا سروشی بۆ نارد و کردی بە پێغەمبەری بەنی ئیسرائیل...

ئەی لوقمان سەرنجی ئەو جەنگانە بدە کە مرۆڤ لە دژی مرۆڤدا لە پێناو دەسەڵاتدا ئەنجامیان دەدات!

مرۆڤ ناتوانێت هیچ کارێکی باش بکات ئەگەر خۆشەویستی ڕێگای بۆ ڕوناك نەکاتەوە..

مرۆڤ بەبێ خۆشەویستی هێزی نامێنێ ، بێ هیوا دەبێت!

مرۆڤ بە ئەندازەی تێکەڵ بونی لەگەڵ گەلانی دەوروبەر و ئایینە جیاجیاکانی تر دەتوانی باشتر پەرستشەکانی جێبەجی بکات ، هەر کاتێکیش خۆی یان خێزانی لەو برایانەی بە دوور گرت ئەوا بەو ئەندازەیە لە بەجێهێنانی پەرستشەکانیدا کەمتەرخەمە .. هەرکاتێکیش لەگەڵ ئەو برایانەیدا کۆك نەبوو ، بە خۆشییان دڵخۆش نەبو و بە ناخۆشیان خەمبار نەبوو ، یان بە ناخۆشیان دڵخۆش بوو و بە خۆشییان خەمباربوو ، یان پەیوەندی لەگەڵدا پچڕاندن : نە سڵاوێك و نە گفتو گۆیەك ، نە هاوکاریەك ، نە سەردانێك ، نە کڕین و فرۆشتنێکی لەگەڵدا کردن ، ئەوا دروشمەکانی ئایینەکەی جێبەجێی نەکردووە..

ئاین بۆ ئەوە هاتووە دەرگاکانی خۆشەویستی نیوان مرۆڤ و برای مرۆڤی واڵا بکات و هەرچی ڕق و کینەیە دایبخات و بەخەڵك بڵێت کە زەمین موڵکی هەموو مرۆڤایەتییە ، بە

خەڵك بڵێت كە تەنیا پەرستش نییە مرۆڤ لەلای خوا خۆشەویست دەكات ، بەڵكو خۆشەویستی و لیبوردەیی و بەخشینە ، كە مرۆڤ لەلای خوا خۆشەویست دەكات.

كۆمەڵگای گەورەی مرۆڤایەتی كە مرۆڤ تێیدا دەژی ، هیچ بایەخی كەمتر نییە لە كۆمەڵگا بچوكەكەی و ماڵە تایبەتییەكەی!

بە تێپەڕبوونی كات پاشاكان پاشایەتی خۆیان دەكەن و دەڕۆن : یان بە سەر بەرزی دەڕۆن یان بە سەرشۆڕی ، ئەوە تەنیا مرۆڤە كە پاشای زەمینە و دەمێنێتەوە....

مرۆڤ بە تەنیا هیچی پێناكرێت هەر دەبێ لەگەڵ برای مرۆڤی خۆیدا دەست لەناو دەست بێت ، بە تێپەڕبوونی كات بۆی دەردەكەوێت ، كە لادێیەك نابێتە شار ، زمانێك زانا دروست ناكات ، تاقە گەلێك شارستانییەت بنیات نانێت ، بیروباوەڕێك بەتەنیا بەس نییە.

لوقمانی دانا دەزانێت كە خوا زۆر بەخششی بەسەر داووددا ڕشتووە..

دانایی ، دادوەری ، ڕەوانبێژی و چیاو و باڵندەكانی بۆ ڕام كردووە.

هەروەها خوا دەنگێكی زۆر خۆشی پێ بەخشیوە و تەسبیحاتی خوای پیدەكات .

لوقمان زۆر ئارەزووی ئەوە دەكات كە گوێی لە دەنگە خۆشەكەی بێت كاتێك زەبور دەخوێنێتەوە.

دەیەوێ ئەو پیاوە ببینێت كە خوا ئاسنی بۆ نەرم كردووە...

سەرەڕای ئەوەی ئەزمونی چەند ژنی بۆ فەراهەم كردووە..

هەندێ لە نەیارانی درۆ و دەلەسەی سەیر و سەمەرەیان لەبارەی بڵاو دەكردەوە..

یەكێك لە سەیر و سەمەرترین ئەو درۆ و دەلەسانەش ، كە هیچ عەقڵێك باوەڕی ناكات و هیچ كەسێكی باوەڕدار بە داوودی ڕەوان نابینێت ، ئەوەی كە شەیتان خۆی خستبێتە سەر شێوەی كۆترێكی زێڕین و لە كاتێكدا كە داود خەریكی نوێژ بووە لەنێوان هەردوو قاچیدا نیشتووە و داوود دەستی درێژ كردووە تا بیگرێت و چەماوەتەوە ، كۆترەكەش هەر دووركەوتۆتەوەو داوودیش دوای كەوتووە تا چۆتە ناو درزی دیوارێك ، داودیش چووە تا بیگرێت بەڵام فڕیوە و داوودیش سەیری كردووە تا بزانێت بۆ كوێ دەفڕێت لە پڕ چاوی كەوتۆتە سەر ئافرەتێك كە خەریكی خۆشوشتن بووە ، ئافرەتێكی بێ وێنە لە جوانیدا ، كاتێك ئافرەتەكە ئاوڕی داوەتەوە داوودی بینیوە ، یەكسەر بە قژی خۆی داپۆشیوە ، بەوەش زیاتر سەرنجی داوودی بۆلای خۆی ڕاكێشاوە! دەگوترێ كە داوت چۆتەلای و پرسیاری دەربارەی مێردی لێكردووە ئەویش گوتویەتی كە سەربازەو لە فلان لەشكر لە جەنگدایە...

دەگوترێ کە داوود پەیامی بۆ سەرلەشکرەکە ناردووە کە کابرا بنێرنە بەرەی فلان جەنگ ، پاشان کوژراوەو دواتر داوود ژنەکەی مارەکردووە! هەروەها ، دەگوترێ : کە داوود جارێکیان ئافرەتێکی دیوە کە لە ئاوێکدا خەریکی خۆشوشتن بووە ، ئافرەتەکە کە سێبەری داوودی بینیوە یەکسەر خۆی داپۆشیوە ، مێردی ئافرەتەکەش لە جەنگدا بووە ، دەڵێن کە داوود ، کارێکی کردووە کە بنێردرێتە پێشەوەی بەرەی جەنگ و کوژراوە.

پاشان داود مارەی کردۆتەوە!

قسە گەلێکی زۆر خراپتر دەربارەی بێڕێزیکردنی گەلان بە پێغەمبەرەکانیان دەگوترێت ، لەوانە:

دەڵێن کە شەوێك داوود لە ئۆرشەلیم چۆتە سەربانی کۆشکی پاشا . لەو کاتەدا چاوی کەوتۆتە سەر ئافرەتێك کە لەسەر بانی ماڵەکەیدا خەرکی خۆشوشتن بووە ، ئافرەتەکە زۆر شۆخ و شەنگ بووە ، داوود پرسیاری دەربارەی کردووە ، گوتویانە ئەوە ئافرەتی (بتشیەع)ی کوڕی (ئەلیعم)ە هاوسەری (ئۆریا)ی (حیسسی)..

دەگوترێ داوود هەواڵی بۆناردووەو لەگەلیدا جووت بووە ، دواتر دوگیان بووە و هەواڵی داوەتە داوود کە دوگیانە ... دوای ئەوە داوود نامەیەکی بۆ سەرلەشکری ئۆریا نوسیوە کە ئۆریا بنێرنە بەرەی سەخترین جەنگ...

ئۆریا بریندار دەبێت دوای هەشت ڕۆژ برینداری دەمرێت ، دوای ئەوەش داوود ژنەکەی مارە دەکاتەوە!

هەروەها دەگوترێت کە لە بەنی ئیسرائیلدا ئافرەت بۆی نەبووە دوای مێردی یەکەمی مێرد بکاتەوە ، بەڵام داوود یەکەمین کەس بووە کە ئەو نەریتەی شکاندووە !

بەڵێ ئەو قسە خراپانە دەربارەی ئەو پیاوە بەڕێزە گوتراوە کە هەردو کاری پێکەوە کردووە ، پێشتر.

کاری پێغەمبەران تەنها بانگەواز بووە ، بەڵام داوود هەردوو کاری پێغەمبەرایەتی و تێکۆشان لە پێناو خوای پێکەوە کردووە...

سەرکەوتنی بەسەر حونەفەکان بەدەستهێنا ، لەگەڵ موئابدا جەنگا و تێکی شکاندن ، لەگەڵ ئەدازاری پاشای سۆبا شەڕی کرد و تێکی شکاند...

ئێستا خەریکە دەبێتە گەورەی سەردەمی خۆی ، هەزاران سەرباز بەشەو و بەڕۆژ لە ئامادەباشیدان ، خواش کتێبی ئاسمانی بۆ نارد ، ئەوە سەرەڕای کاری دادوەری..

ڕۆژێك نا ڕۆژێك بەڕۆژو دەبوو ، شەوانە بۆ شەونوێژکردن هەڵدەستاوە.....

بەڵێ ئەو داوود ئەی لوقمان ، ئەو پیاوەی بۆ دنیا بۆ دوارِۆژ دەژی و لەگەڵ هەموو بارودۆخێکدا خۆی دەگونجێنێت..

لوقمان هەموو هەواڵێکی ئەو پیاوەی دەبیست و وانەی لێوە فێردەبوو ...

ئەو پیاوەیە کە لوقمان بەڕێزەوە باسی دەکرد و هەوڵیدەدا هەواڵی بزانیت .

دووەمین کەسە کەپاشاو پێغەمبەرایەتی پێبەخشرابێت ، دوای پاشاو پێغەمبەر زولقەرنین(عەییاش) ، سەرەڕای ئەو ڕێژە زۆرەی پێغەمبەران ئەوانەی تەنیا وەکو پێغەمبەر مانەوەو نەبون بە پاشا ، یان خاوەن دەسەڵاتی فراوان .

داوود وەك لۆکە مامەڵەی لەگەڵ ئاسندا دەکرد ، لەو ئاسنە قەلغان و تفاقی جەنگی دروستدەکرد.

هەروەها خوا کاری دادوەری لەنێوان خەڵکدا پێبەخشیبوو ، دەگێرنەوە کە جارێکیان کاتێك داوود خریکی پەرستش بووە ، دوو پیاو چونەتە ژورەوە ، لەکاتێکدا بە پاسەوانەکانی ڕاگەیاندبوو کە مۆڵەت بەهیچ کەس نەدەن بێتە ژوورەوە کاتێك کە خەریکی پەرستشە .

بە داوودیان گوت : مەترسە ، ئێمە دوو کەسین ناکۆکی کەوتۆتە نێوانمان ، داوەریمان لە نێواندا بکە...

داوود گوتی : کێشەتان چیە ؟؟

پیاوی یەکەم گوتی : ئەو برایەم نەوەدونۆ مەڕی هەیە ، منیش تەنیا یەك مەڕم هەیە ، کەچی دەڵێت ئەو مەڕەشم بدەرێ ، دەیەوێ بە قسەی زل و فڕوفێڵ لێم بسەنێت...

داوود بەبێ ئەوەی گوێ لە کەسی دووەم بگرێت و قسەکانی ببیستێت ،

گوتی :

ئەو برایەت ستەمی لێکردووی ، بەوەی داوای مەڕەکەی تۆی کردووە، زۆربەی هاوبەشەکان ستەم لە یەکتر دەکەن ، تەنیا ئەوانە نەبن کە باوەڕێکی پتەویان هەیە....

دوای ئەوەی ڕۆیشتن داوود هەستی کرد کە لە بڕیاردانذا پەلەی کردووە ، چونکە گوێی لە لایەنی بەرامبەر نەگرتووە ، بۆیە کڕنوشی بۆ خوا برد و داوای لێخۆشبونی کرد .. دوای ئەوە بڕیاریدا لەمەودا گوێێ لە لایەنی بەرامبەر بگرێت ئینجا بڕیار بدات ...

لوقمان گوێی لەو ڕوداوانە دەبو و زانیاری و ئەزمونی زیادی دەکرد.... هەروەها دەگێرنەوە کە دوو ژن هاتنە لای داوود ، گورگ منداڵی یەکێکیانی بردبوو .

یەکێکیان بەوی دی دەگوت:

گورگ منداڵەکەی تۆی بردووه...

ئەوی دیش دەیگوت : نا ، هی تۆی بردووه.

چونه لای داوود ،. ئەویش منداڵەکانی دا به گەورترینیان ، دواتر چونه لای سلێمانی کوڕی ، که ئەوکات تەمەنی یازده ساڵان بوو ، ئەویش گوتی :

چەقۆیەکم بۆ بێنن با بەشی بکەم له نێوانتاندا....

بچوکەکەیان گوتی :

نا .... توخوا ... کوڕی ئەوه ، بیده به ئەو ...

ئەو کات سولێمان زانی که منداڵی ئەوەو سۆزی بۆی هەیه ، بۆیه به بچوکەکەی بەخشی.

داوود ، پاشای دینداری دەوڵەمەندی دادوەر...

زەبوری به حەفتا شێواز دەخوێندەوه ، شەوانه نوێژی دەکرد و دەگریا.. به دەنگه خۆشەکەی مرۆڤی خەمبار و نەخۆش چاك دەبووەوەو.

دەگێرنەوه که ڕۆژێکیان داوود چۆته دەرەوه له چۆلەوانیدا زەبوری به ئاواز چڕیوه ، هەرچی بەرد و باڵنده و درەخت و دڕنده هەیه لەگەڵیدا دوبارەیان کردۆتەوه...

هەر له ڕۆیشتن بەردەوام بووه تا گەیشتۆته چیایەك که پێغەمبەر (حەزقیل)ی لەسەر بووه ، کاتێك دەنگی چیا و دڕنده و باڵندەکانی گوێ لێبوو ، زانی که داووده..

داوود گوتی : حەزقیل ، ڕێگام پێدەدەیت بێمەلات؟

گوتی : نەخێر !

داوود گریا ، لەو کاتەدا خوا سروشی بۆ حەزقیل نارد:

ئەی حەزقیل ، داوود مەشکێنەوه ، لێی گەڕێ با بێته لات...

دوای ئەوەی حەزقیل چو خۆی دەستی داوودی گرت و بردیه لای خۆی...

داوود لێی پرسی:

ئەی حەزقیل هیچ کاتێك ئەوەت به خەیاڵدا هاتووه تاوانێك بکەی؟

گوتی : نەخێر.

پاشان گوتی : ئایا هیچ کاتێك بەخۆت سەرسام بوی له پەرستنی خوادا؟

گوتی : نەخێر

گوتی : ئایە هیچ کاتێك مەیلت بەلای دنیادا چووە کە پێیەوە سەرقاڵ بی ؟

گوتی : بەڵێ ، لەوانەیە زۆر جار ئەوە ڕویدا بێت !

گوتی : ئەگەر ئەوە ڕوبدات چی بکەی باشە؟

گوتی : بڕۆ بۆ ئەو ژوورە ، بەڵام پەند وەربگرە!

داوود چووە ژوورەوە ، بینی قەڕەوێڵەیەکی ئاسن ، کەلە سەرێك و ئێسك و پروسکی شیبووەوەی لەسەر بوو ، تابلۆیەکی لەسەر بوو ، لەسەری نوسرابوو:

من (ئەروی سەلەم) هەزار ساڵ پاشایەتیم کرد ، هەزار شارم بنیات نا ، هەزار ژنم هێنا ، بەڵام لە کۆتایدا خاك بووە فەرشم ، بەرد بووە سەرینم ، کرم و مار و دوپشك بونە دراوسێم ، هەر کەسێك ئەو ئێسك و پروسکەی منی دی ، با پەند وەربگرێت و بە دنیا نەخەڵێتت...

هەروەها دەگێڕنەوە کە خوا سروشی بۆ داوود ناردووە ، پێی فەرمووە: بۆچی دەبینم تەنیا دەژی؟

گوتی : من خەڵکم جێهێشت و ئەوانیش وازیان لێهێنام.

فەرمووی ئەدی بۆچی بێدەنگی ؟

گوتی : لە ترسی تۆ؟؟؟

فەرمووی : بۆچی سەرەڕای ئەوەی من زۆرم پێبەخشی ، بەڵام هەژاری؟

گوتی : جێبەجێکردنی مافی تۆ هەژاری کردم!

فەرمووی : بۆچی دەبینم بێدەسەڵاتی؟

گوتی : گەورەی تۆ وای لێکردم..

خوا فەرمووی : مژدەت لێبێت گەورەیت پێدەبەخش ، لە ڕۆژی دوایشدا هەرچیت بوێت پێتدەبەخشم...

ئەی داوود ، لەگەڵ خەلکیدا تێکەڵ ببەو خۆت لەوان جیا مەکەوە ، چونکە خۆ بەکەمزانان لە ڕۆژی دواییدا لە هەموو کەس نزیکترن لەمن نزیکترن و خۆبەزلزانان لە هەموو کەس لەمن دوورترن.

ئەی داوود ، بەندەی من چاکەیەك دەکات و منیش لە بەرانبەر ئەو چاکەیەیدا بەهەشتی پێدەبەخشم..

داوود پرسی : ئەو چاکەیە چیە خودایە؟

فەرمووی : خۆشی بخاتە دڵی بەندەیەکمەوە..

داوود گوتی : ئەوە لەسەر هەموو کەسێك پێویستە کە بە تەواوی تۆ بناسێت...

ئەی داود گوێبگرە : هەر کەسێك منی خۆشبوێ و بۆلای من بگەڕێتەوە دەیبەمە بەهەشت..

ئەی داوود ، کارێك هەیە هەر کەسێك ئەنجامی بدات دەیبەمە بەهەشت!

داوود پرسی : ئەو کارە چیە پەروەردگارا؟!

فەرمووی : هەر کەسێك ناخۆشییەك لەسەر بەندەیك لاببات...

داوود گوتی : خودایە ، لەبەر ئەو میهرەبانییەت نابێت هیچ کەس لەتۆ بێ هیوا بێت ..

ئەی داوود: لە خۆشیدا منت لەبیر بێت ، لە ناخۆشیدا بە هاناتەوە دێم .

ئەی داوود ، مژدە بە تاوانباران بدە و بەخشەرانی پارە و سامان ئاگادار بکەوە!

گوتی : چۆن مژدە بە تاوانباران بدەم و بەخشەران ئاگادار بکەمەوە؟

فەرمووی : بە تاوانباران بڵێ ، کە من تەوبە قەبوڵ دەکەم و لە تاوانەکان خۆش دەبم...

بە بەخشەرانیش بڵێ با بە بەخشندەییان سەرسام نەبن.

ئەی داوود سوپاسگوزاریم بکە..

گوتی : خودایە ، چۆن دەتوانم سوپاسگوزاریت بکەم ، لە کاتێکدا سوپازگوزاریشت هەر نیعمەتە؟!

فەرمووی : ئێستا سوپاسگوزاریت کردم.

لوقمان لەو زەمین بۆ ئەو زەمین هەواڵ و وانەی نوێی لە داوود گوێ لێدەبوون ، بەڵام ئەو جارە خۆی پرسیاری لە خەڵك دەکرد ، دوایین هەواڵ ئەوەبوو ، کە ئافرەتێك چۆتە لای داوود و پێی گوتووە:

ئەی داوود : پەروەردگارت ستەمکارە یان دادگەر؟

داوود وەڵامی داوەتەوە : خودا ئەو دادگەرەیە ، کە هەرگیز ستەم ناکات ، پاشان لێی پرسیوە : چیرۆکی تۆ چییە؟

گوتویەتی : من بێوەژنم ، سێ کچم هەیەو بە تەشی ڕێسی خەرجییان دەکەم ، دوێنێ ئێوارە شتێکی جوانم چنیبو ، زۆر خۆم پێیەوە ماندو کردبو ، چووم بیفرۆشم تا خەرجی منداڵەکانمی پێبکەم ، کەچی لەناکاو ، باڵندەیەك هات و لێی فڕاندم ، بۆیە بە خەمباری سەرم نایەوە ... لەو کاتەدا کە لەگەڵ داوودا خەریکی گفتوگۆ بوو ، لە دەرگا درا..

کاتێك داوود فەرمانی هاتنە ژوورەوەی دا بینی 10 بازرگان هاتون هەر یەکیان 100 دیناری لەدەست دایە ..

پێیان گوت : ئەی پێغەمبەری خوا : بیدە بە 10 کەسی پێویست .

داوود پێی گوتن : هۆکاری ئەو ماڵ بەخشینەتان چییە؟

گوتیان : ئەی پێغەمبەری خوا ئێمە لە ناو کەشتیەکدا بوین ، بایەکی توند خوارەوە ، ئێمەش بەو نقوم ببین ، لەپڕ پەڕۆیەك لە باڵندەیەك کەوتە خوارەوە ، ئێمەش بەو پارچە چنراوە کونی کەشتییەکەمان گرت و ڕزگارمان بوو ، ئیتر نەزرمان کرد کە هەر یەکەو 100 دینار ببەخشین ، ئەوەتا ئێستاش لەبەردەستی جەنابتان دایەو بە ئارەزی خۆتا ببەخشن..

داوود ڕووی کردە ژنەکە پێی گوت : پەروەردگارم لە دەریاو وشکانیدا بازرگانیت بۆ دەکات ، هێشتاش دەڵێی ستەمکارە؟!

پاشان هەزار دینارەکەی پێدا و گوتی : خەرجی منداڵەکانتی پێبکە..

کاتێك لوقمان گەیشتە ناوچەکە، خەڵك پێیان زانی و بە پەلە هاتنە پێشوازی...

ئەو پیاوەیە ، کە ناوبانگی لە پێغەمبەرکەیان کەمتر نییە ...

پیاوێکی پیر لەناو کۆمەڵە کەسێکدا باسی لوقمانی دەکرد ، هەندێك لە وتە بەنرخەکانی بۆ باس دەکردن ، دەیگوت:

شێر گوتی : جارێکیان دوو گام بۆ هاتن ، زۆر بەهێزبوون ، بە شاخەکانیان چاکیان تێهەڵدام ، تا ئەوکاتەی بە تەنها کەوتمە بەرامبەر یەکێکیان پێم گوت :

ئەگەر واز لە هاورێکەت بێنی ئازارت نادەم کاتێك وازی لە هاوڕێکەی هەردوکیانم ڕاو کرد !

جارێکیان کەرەکێوییەك تینو بو ، هاتە سەر کانییەك ئاو بخواتەوە ، بەڵام سەیری خۆی دەکرد و خەیاڵی ڕۆیشت ، لەو کاتەدا چەند ڕاوچییەك هاتن راوی بکەن ، کاتێك لە دەشتایی بون نەیانتوانی ڕاوی بکەن ، بەڵام کە گەیشتە ناو چیا و دارودرەخت ، لەوێدا پێی گەیشتن و ڕاویان کرد...

بەر لە مردنی گوتی : بەڕاستی هەژارم ، ئەوەی وامدەزانی دوژمنمە پاراستمی ، کەچی ئەوەش کە وامدەزانی پشت و پەنامە فەوتاندمی !

جارێکیان مرۆڤێك پشتە دارێکی قورسی لەپشت بوو ، کاتێك بێزاربوو، دوعای مردنی لەخۆی کرد ، یەکسەر مردن هاتە بەردەمی و پێی گوت :

فەرموی ، بۆچی بانگت کردم ؟!

گوتی : بۆ ئەوە بانگم کردی تا ئەو بارە قورسەم بۆ هەڵبگری!

جارێکیان مرۆڤێك لەماڵەکەیدا بتێکی هەبوو دەیپەرست ، هەموو ڕۆژێك ئاژەڵێکی بۆ سەردەبڕی ، تا ئەو کاتەی هیچی نەما پێشکەشی بکات ، لەو کاتەدا بتەکە هاتە دەنگ :

هەموو شتێکت لەپێناو مندا بە فیڕۆ مەدە ، جا لە دواڕۆژیشدا لۆمەی من بکەی!!

جارێکیان پیاوێك ، مەڕێك و بزنێك و بەرازێکی بۆ فرۆشتن بردن بۆ بازار ، مەڕ و بزنەکە زۆر هێمن بوون ، بەرازەکەش ئۆقرەی نەبوو ، پیاوەکە بە بەرازەکەی گوت : بۆ ئۆقرەت نییە؟!

بەرازەکە گوتی : گەورەم هەر کەسە و دەردی خۆی باشتر دەزانێت ! من دەزانم مەرەکە لەبەر خاتری خورییەکەی بەخێو دەکەن ، بزنەکەش بۆ شیرەکەی ، منی بەدبەختیش کە نەخوریم هەیە نە شیر ، بە دڵنیاییەوە لەگەڵ گەیشتنمدا دەمنێرنە قەسابخانە!

کیسەڵێك و کەروێشکێك پێشبڕکێیان کرد ، لەسەر ئەوەی کامیان زوتر دەگەنە لوتکەی چیا ..

کەروێشکەکە بە پشت بەستن بە خێرایی خۆی و هێواشی کیسەڵەکە خەوت!

بەڵام کیسەڵەکە لە ڕۆیشتن بەردەوام بوو ، کاتێك گەیشتە لوتکەی چیاکە ، ئینجا کەروێشکەکە خەبەری بووەوە!

ئاسنگەرێك سەگێکی هەبوو ، کاتێك ئاسنگەرەکە خەریکی کارکردن بوو دەخەوت ، کاتێکیش دەستی لەکار هەڵدەگرت تا لەگەڵ هاوڕێکانیدا نان بخوات ، لە خەو هەڵدەستا ، ئاسنگەرەکە گوتی:

بەراستی سەیرە ، بە دەنگی ئەو ئامێرە خەبەرت نابێتەوە ، کەچی بە دەنگی نان خواردنی ئێمە خەبەرت دەبێتەوە!

جارێکیان گەرما و با کەوتنە دەمەتەقێ لەسەر ئەوەی کە کامیان دەتوانێت وا لە مرۆڤ بکات جلەکانی دابکەنێت!

سەرەتا با بەتوندی هەڵییکرد ، کەچی لە جیاتی داکەندن ، مرۆڤەکە بە توندی جلەکانی لەخۆیەوە پێچان.. بەڵام کاتیك خۆر هەڵات و دنیا گەرم داهات ، مرۆڤەکە لە گەرما خۆی نەگرت و جلەکانی داکەندن!

لەکاتێکدا کە ئەو پیرەپیاوە ئەو پەندانەی لوقمانی حەکیمی بۆ خەڵکی دەگێرایەوە ، هەواڵیان پیگەیشت کە لوقمان ئێستا لە یەکێك لە ماڵەکانی ئەو ناوچەیەیە!

هەموویان بە جۆش و خرۆشەوە بەرەو پیری دیداری لوقمان چون ، بینیان لەناو کۆڕێکدا دانیشتووە ، خەڵك پرسیاری لێدەکەن و ئەویش وەڵامیان دەداتەوە...

یەکێك لە ئامادەبووان گوتی : ئەی دۆستی خوا ، ئامۆژگاری چیم دەکەی ، کە من گەنجێکم تازە دێمە ناو کایەکانی ژیانەوە؟

گوتی :

ئەگەر لە نوێژدابووی ، دڵت بپارێزە

ئەگەر لەسەر خوان بوی ، گەدەت بپارێزە

ئەگەر لە ماڵی کەسێك بووی ، چاوت بپارێزە

ئەگەر لەناو خەڵکدا بوی ، زمانت بپارێزە

گەنجەکە گوتی : چ سیفەتێك زۆر خراپە؟

گوتی : کوفر.

گوتی ئەگەر دوو بن ؟

گوتی : کوفر و خۆبەزلزانی.

گوتی : ئەگەر سێ بن؟

گوتی : کوفر و خۆبەزلزانی و سپڵەیی؟

گوتی : ئەگەر چوار بن ؟

گوتی : کوفر و خۆبەزلزانی و سپڵەیی و بەخیلی.

گوتی : ئەگەر پێنج بن؟

گوتی : کوفر و خۆبەزلزانی و سپڵەیی و بەخیلی و بێ ڕەوشتی.

گوتی : ئەگەر شەش بن ؟

گوتی : کوڕەکەم ، هەرکەسێك ئەو کۆمەڵە خاسیەتەی هەبن ، بەدبەختەو لەخوا دوورە.

کەسێکی تر گوتی : ئەی دانا لە چ شتێك پەشیمانی و لە چی پەشیمان نیت؟

گوتی : لە قسەکردن پەشیمانم و لە بێدەنگی پەشیمان نیم.

کەسێکی تر گوتی : ئەی دانا ، شتێکم پێ بڵێ سودم پێبگەیەنێت.

گوتی : هەر کەسێك لە دەرونیدا ئامۆژگاریکار و ئاگادارکەرەوەی هەبێت خواش دەیپارێزێت .

گوتی : پاشان.

گوتی : ئەگەر لە کانییەك ئاوت خواردەوە بەردی تیماوێ.

گوتی : پاشان چی؟

گوتی : بولوبولێکی خۆت لە مانگای کەسێکی تر باشترە....

پیاویك گوتی : ئەی لوقمان هەموو شتێکت بە خەڵك گوتووە؟

لوقمان سەیری کرد و گوتی : هێشتا قسەیەکم ماوە کە پێتانم نەگوتوەو دەترسرم بمرم و نەتوانم پێتانی بڵێم:

من لە ئایندەی ئێوە ترسم هەیە مرۆڤەکان!

پیاوەکە گوتی : لەچی لێمان دەترسی ئەی نوری دڵ؟

گوتی : لە مەترسی خۆتان لەسەر خۆتان.

پاشان گوتی : ئەو زیانەی مرۆڤ بە مرۆڤ دەگەیەنێت ، زۆر لەوە خراپترە کە بومەلەرزەو دڕندەکان پێی دەگەیەنن.

پێویستە لە درندەیی ئاژەڵان زیاتر لە دڕندەیی خۆتان بترسن.

پێویستە مرۆڤ هەمیشە ئەوەی لەیاد بێت کە مرۆڤ و مرۆڤەکانی تر هەموو برای ئەون ، بە چاوپۆشین لە رەگەز و ڕەنگ و ئایین ، پێویستە تەنانەت لە گۆڕەپانی جەنگیشدا ئەوەی لەیاد نەچێت ، پێویستە ئەوەی لەیاد بێت کە ئەو مرۆڤەی دەیکوژێت ، دایکی ، خوشکی ، هاوسەری ، منداڵەکانی بۆی دەگرین و ئەو کەسەی شمشێری بەڕودا بەرز دەکاتەوە ، کوڕە ، برایە ، مێردە ، باوکە..

هەروەها ئەوەش بزانن ، وەك چۆن لە نێوان گورگ و مەڕدا دۆستایەتی نییە ، ئاواش لە نێوان مرۆڤی خراپ و مرۆڤی باشدا دۆستایەتی نییە..

لە مرۆڤە خراپەکان دووركەونەوە ، دەرونتان چاك دەبێت و جەستەتان ئارام دەگرێت ، ئەوەش بزانن کە دۆستایەتی مرۆڤی چاك دڵ ئاوەدان دەکاتەوە...

زۆر یادی خوا بکەن ، چونکە خوا یادی ئەو کەسانە دەکات کە یادی دەکەن .

بەرەبەیانی ڕۆژی دواتر لوقمان بەرەو بەیتولمەقدیس بەڕێکەوت بۆ دیداری (داوود) ، بۆ ئەوەی لە نزیکەوە قەڵەمڕەوەکەی ببینێت ، سەیری ئەو بورجە گەورەیەی دەکرد ، کە داوود بۆ چەك دروستی کردبوو ، ئەو ئێستا بەهێزترین مرۆڤی ئەو سەردەمەیە ، دەسەڵاتەکەشی لەڕێی سولەیمانی کوڕییەوە درێژەی پێدەدرێت ، چونکە خوا پێی ڕاگەیاندبوو : (ئەی داوود پێویستە جێنشینێکت هەبێت ، چونکە نابێ هیچ گەلێك بێ پێشەوا بێت) .

دەگوترێت ، کە داوود ئەوەی بە هاوسەرەکانی راگەیاندووە ، یەکێك لە هاوسەرەکانیش پێشنیازی ئەوەی کردووە ، کە کوڕی گەورەیان بکرێتە جینشین.

کاتێك داوود خەریك بوو ئەو هەواڵە بە خەڵکی ڕابگەیینێت ، سروشی بۆ هات :

(ئەی داوود لە دیاریکردنی جینشیندا پەلە مەکە ، تاکو من ئاگادارت دەکەم).

پرسەکە هەر بەو شێوەیە بە هەڵواسراوی مایەوە ، تا ڕۆژێکیان دوو کەس کە دەمەقاڵێیان بوو هاتن بۆلای داوود تا دادوەریان لە نێواندا بکات ، یەکیکیان خاوەنی باخچە بوو ئەوی دی خاوەن مەڕومالات بوو ...

خاوەنی باخچەکە بە داوودی گوت : ئەی پێغەمبەری خوا مەڕومالاتی ئەو کابرایە چونەتە ناو باخچەکەمەوەو هەموو کشتوکاڵەکەیان خواردووەوەو تێکیان داوە ، حوکمی تۆ چیە؟؟

داوود ئەمجارەیان بە پەلە بڕیاری نەدا ، داوای کرد کە کەمێك مۆڵەتی پێ بدەن تا حوکمێکی دادگەرانەیان بۆ بدات ، لەو کاتەدا سروشی بۆ هاتە خوارەوە:

(ئەی داوود : کوڕەکانت بانگ بکە ، چیرۆکەکەیان بۆ بگێڕەوە ، کامیان حکومێکی داد گەرانەی دا ، بیکە بە جینشینی خۆت).

داوود کوڕەکانی بانگ کرد و چیرۆکەکەی بۆ گێڕانەوەو داوای حوکمی لێکردن..

دوای گفتوگۆیەکی دووردرێژ هیچ کام لە کورەکانی نەیانتوانی حوکمێك دەربکەن.دوای ئەوە داوود بە سولەیمانی گوت ، کە بچوکترین کورەکانی بوو و دوایین کەس بوو کە گومانی ئەوەی هەبێت ببێتە جێنشینی..

سولەیمان بەباشی دانیشت و پرسیاری لە خاوەن باخچەکە کرد:

چ کاتێك مەڕومالاتی ئەو کابرایە هاتۆتە ناو باخچەکەت؟

پیاوەکە گوتی : گەورەم لەکاتی شەودا هاتوونەتە ناو باخچەکەمەوەو هەرچی بەروبوم هەیە خواردویانە.

سولەیمان روی کردە خاوەن مەڕومالاتەکەو پێی گوت : تۆ تاوانباری ، پیاوی چاك مەڕومالات لە ڕۆژدا دەلەوەڕێنرێت ، لە ڕۆژدا خەڵك ئاگای لە باخ و باخاتی خۆیەتی ، بەڵام لە شەودا خەڵك نوستووەو پێویستە خاوەن مەڕومالاتەکان ئاگایان لە مەڕومالاتەکەیان بێت تا نەچنە ناو باخ و باخاتی خەڵکەوە ، بۆیە پێویستە بەرهەمی ئەمسالی مەڕومالات لە بری بەروبومی کشتوکاڵەکە بدەی بە خاوەن باخچەکە....

لەو کاتەدا داوود هاتە دەنگ ، گوتی : کوڕەکەم بۆچی حکومی ئەوەت نەدا کە بە ئەندازەی بەرهەمەکە مەڕومالات بە خاوەن باخچەکە بدات ، خۆ ئەوە حوکمی زانایانی بەنی ئیسرائیلە؟

سولەیمان گوتی : بەڵێ ، ڕاستە ئەوان بەو شێوەیە حوکم دەدەن ، بەڵام ئەگەر سەرنج بدەی دەبینی کە مەڕەکان بەروبومی درەختەکانیان خواردووە نەك درەختەکان و لەساڵی ئاییندەدا درەختەکان بەروبوم دەدەنەوە ، لەبەر ئەوە منیش حوکمی ئەوەم دا کە قەرەبوەکە لە بەرهەمی مەرومالاتەکە بێت ، نەك لە مەڕومالاتەکە!

لەو کاتەدا خوا سروشی بۆ داوود نارد : (ئەی داوود ئەوەی سولەیمان دەیڵێت حوکمێکی دادگەرانەیە).

پاشان خوا پێی فەرموو : (ئەی داوود تۆ شتێکت ویست و منیش شتیکی ترم ویست).

لەبەرئەوە داوود لە جێنشین کردنی کوڕە گەورەکەی پەشیمان بووەوەو بە بڕیاری خوا ڕازی بوو.

بەڵێ ئەی لوقمان ئەوە یاسای خودایە ، کە لەگەڵ هاتنی مرڤ بۆ سەرزەوی دانراوە ، تەنیا بۆ ئەوەی مرۆڤ تایبەتمەندی خۆی هەبێت و جیا بکریتەوە لە بونەوەرەکانی دی...

هەرچی لە زەمیندا هەیە خوا بۆ خزمەتی ئەو بونەوەرە فەراهەمی کردووە ، بەڵێ ئەو گەورەی زەمینە...

لوقمان چوو بۆ بەیتولمەقدیس ، بۆ دیداری داوود ، کە لە ناو ئاپۆرای خەڵکدا دانیشتبوو و گوێی بۆ گیر گرفتەکانیان دەگرت...

بەڵێ ، ئێستا لوقمان لەلای داوودە و بەیەکەوە گفتوگۆ دەکەن..

لوقمان سەرنجی شان و شەوکەت و خۆ بە کەمزانی و ڕووە نورانییەکەی دەدا ..

داوود پرسیاری لێکرد: چۆن بەیانیت کردەوە لوقمان؟

گوتی : لەژێر چاودێری کەسێکی تردا بەیانیم کردەوە..

داوود بە وەڵامەکە سەرسام بوو !

خەڵك قسەیان دەکرد و لوقمانیش بێدەنگ ، داوود گوتی : ئەی لوقمان شتێك بڵێ..

گوتی قسەکردن بە یادی خوا نەبێت سودی نییە ..

بێدەنگیش سودی نییە ، ئەگەر بۆ بیرکردنەوە نەبێت ...

مرۆڤی دیندار پێویستە ئارامگربێ،

سوپاسگوزار و خۆ بەکەمزان بێ ،

ڕەزامەند و دڵنەوابێ،

بەسەر دنیادار زاڵ بێت و ئازاد بێ،

خۆشەویست و دڵئاوا بێ ،

خەڵك لە ئاسودەییدا بن و خۆی ماندو بێ .

داوود بە سەرسامییەوە فەرمووی : ڕاست دەکەی ئەی لوقمان ...

پیرۆزت بێ ، بەڕاستی خوا دانایی پێبەخشیوی.

کۆتایی

وەرگێران و تایپ : هەڤاڵ گەردی

•

پەیجی هەڤاڵ گەردی لە فەیسبووك

Haval Gardi

https://www.facebook.com/havalgardi/

یوتوبی هەڤاڵ گەردی

https://www.youtube.com/havalgardi